

Załącznik Nr ..... do Uchwały nr
.....
Rady Gminy Żmudź
z dnia ..... r.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030

(PROJEKT)

Żmudź, luty 2024 r.

ZLECENIODAWCA

Gmina Żmudź
ul. Kasztanowa 22,
22-114 Żmudź
tel. 82 568 01 82, 82 568 01 25
tel./fax 82 568 06 20
e-mail: urząd@zmudz.gmina.pl
www.zmudz.gmina.pl

WYKONAWCA

Doradztwo i Reklama Sp. z o.o.
ul. Prymasa S. Wyszyńskiego 4
22-400 Zamość
tel. 84 627 37 05, 512 138 998
e-mail: kontakt@doradztwoireklama.pl
www.doradztwoireklama.pl

Spis treści

1.	WPROWADZENIE	5
1.1.	Struktura Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030	6
1.2.	Podstawa prawna	9
1.3.	Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji - podsumowanie	12
1.4.	Obszar geograficzny	17
1.4.1.	Obszar Gminy Żmudź	17
1.4.2.	Obszar objęty rewitalizacją	20
2.	SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA.....	24
2.1.	Analiza zjawisk negatywnych – analiza wskaźnikowa	24
2.2.	Analiza zjawisk negatywnych – analiza jakościowa	58
2.3.	Analiza zjawisk negatywnych – podsumowanie	68
2.4.	Analiza lokalnych potencjałów	69
3.	POWĄZANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI GMINY	72
3.1.	Strategia Rozwoju Gminy Żmudź na lata 2022-2030	73
3.2.	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żmudź na lata 2020-2028.....	78
4.	WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI	82
5.	CELE REWITALIZACJI ORAZ ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ	82
6.	OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....	95
6.1.	Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	97
6.2.	Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	135

7.	MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	146
7.1.	Mechanizmy integracji	146
7.2.	Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych	148
7.2.1.	Komplementarność przestrzenna	149
7.2.2.	Komplementarność problemowa.....	150
7.2.3.	Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	152
7.2.4.	Komplementarność międzyokresowa.....	154
7.2.5.	Komplementarność źródeł finansowania.....	157
8.	SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE DZIAŁAŃ REWITALIZACJI	158
9.	STRUKTURA ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	164
10.	MECHANIZM WŁĄCZANIA INTERESARIUSZY W PROCES REWITALIZACJI.....	170
11.	SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GPR.....	177
11.1.	Monitoring programu	177
11.2.	Ocena skuteczności działań rewitalizacyjnych.....	180
11.3.	System wprowadzania modyfikacji do programu	186
12.	ZMIANY W UCHWAŁACH DOTYCZĄCYCH ZASOBU MIESZKANIOWEGO GMINY I ZASAD WYNAJMOWANYCH LOKALI W TYM ZASOBIE	186
13.	ZMIANY W UCHWALE W SPRAWIE WYZNACZANIA SKŁADU ORAZ ZASAD DZIAŁANIA KOMITETU REWITALIZACJI.....	187
14.	SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI	187
15.	SPOSÓB REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	187
16.	PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO- PRZESTRZENNYCH OBSZARU REWITALIZACJI	188

SPIS TABEL.....	189
SPIS WYKRESÓW	190
SPIS MAP	193
ZAŁĄCZNIKI.....	193

1. WPROWADZENIE

Gminny program rewitalizacji jest wieloletnim programem działań prowadzonym na terenie gminy, w określonych strefach - społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Realizacja GPR ma spowodować wyprowadzenie wyznaczonych obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego i stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju. Przygotowanie, koordynacja i tworzenie warunków do rewitalizacji jest zadaniem własnym, ale nieobowiązkowym gminy. Aby realizować to fakultatywne zadanie własne, należy opracować GPR – dokument, który pokazuje, jak w założonej perspektywie kilku lat rozwiązać problemy obszaru i społeczności lokalnej lub chociaż jak wydatnie zmniejszyć ich natężenie. Władze gminy decydują o przystąpieniu do tego procesu, jeśli dojdą do wniosku, że na niektórych obszarach gminy nie jest możliwe rozwiązanie problemów przy użyciu standardowych, sektorowych działań.

Kwestie związane z rewitalizacją terenów miejskich i wiejskich reguluje Ustawa o rewitalizacji, z 9 października 2015 roku. Ustawa określa obowiązkowe elementy GPR i zwraca szczególną uwagę na partycypacyjny charakter prac. Gminny program rewitalizacji w myśl ustawy jest programem rozwiązującym przede wszystkim problemy społeczne. Zgodnie z art. 2.1.: „Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”.

Rewitalizacja daje możliwość połączenia sił wielu instytucji i podmiotów, które wspólnie mogą rozwiązać złożone problemy. Zgodnie z ustawą zaplanowanie tego procesu następuje niejako w dwóch etapach. Pierwszym jest wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Następuje ono w drodze uchwały rady gminy, tzw. uchwały delimitacyjnej. Drugim etapem jest opracowanie i uchwalenie dokumentu, na podstawie którego rewitalizacja będzie prowadzona – gminnego programu rewitalizacji (GPR), który jest wieloletnim programem działań w sferze społecznej oraz

gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej, lub środowiskowej (w zależności od zidentyfikowanych zjawisk kryzysowych). Jego realizacja ma spowodować wyprowadzenie wyznaczonych obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju.

1.1. Struktura Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030

Niniejszy Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030 (zwany dalej GPR) został sporządzony w zgodzie z przepisami ustawy o rewitalizacji zwanej dalej Ustawą, i obejmuje swym zakresem całość zamierzeń rewitalizacyjnych w Gminie Żmudź na lata 2023-2030. Ustawa w art. 15 ust. 1 wskazuje wymagany zakres zawartości gminnego programu rewitalizacji.

Gminny program rewitalizacji zawiera w szczególności:

- 1) szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2, obejmującą analizę negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru;
- 2) opis sposobu realizacji przez gminny program rewitalizacji dokumentów strategicznych gminy, w tym strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego, oraz strategii rozwiązywania problemów społecznych;
- 3) opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji;
- 4) cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1;
- 5) opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym, w tym:
  - a) listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wraz z ich opisami zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących,

- zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji, opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania,
- b) charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, realizujących kierunki działań, o których mowa w pkt 4;
- 6) mechanizmy integrowania działań, o których mowa w pkt 4, oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- 7) szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych;
- 8) opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, wskazanie kosztów tego zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji programu;
- 8a) opis sposobu zapewnienia udziału interesariuszy w procesie rewitalizacji, w tym w ramach Komitetu Rewitalizacji;
- 9) system monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji;
- 10) określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 611 oraz z 2021 r. poz. 11);
- 11) określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7 ust. 3;
- 12) wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji, o której mowa w art. 25, wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania;
- 13) wskazanie sposobu realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego, w tym:
- a) wskazanie zakresu niezbędnych zmian w planie ogólnym gminy,
- b) wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany,

- c) w przypadku wskazania konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – wskazanie granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu;
- 14) załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzony na mapie w skali co najmniej 1:5000 opracowanej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne.

Niniejszy dokument zachowuje w pełni strukturę wskazaną w Ustawie, jako zalecaną.

Etapy prac nad opracowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji

Etap I:

Diagnoza sytuacji Gminy: zbieranie danych w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Etap II:

Konsultacje społeczne dotyczące projektu uchwały Rady Gminy Żmudź w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Żmudź.

Etap III:

Podjęcie uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Żmudź.

Uchwała Nr LV/364/2023 Rady Gminy Żmudź z dnia 10 maja 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Żmudź.

Etap IV:

Podjęcie Uchwały o przystąpieniu do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji.

Uchwała Nr LVII/381/2023 Rady Gminy Żmudź z dnia 28 czerwca 2023 r w sprawie przystąpienia do sporządzenia gminnego programu rewitalizacji na lata 2023-2030.

Etap V:

Konsultacje społeczne dotyczące określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.

Etap VI:

Podjęcie uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Żmudź.

Uchwała Nr LXIV/436/2023 Rady Gminy Żmudź z dnia 20 grudnia 2023 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Żmudź.

Etap VII:

Wyznaczenie składu Komitetu Rewitalizacji.

Etap VIII:

Opracowanie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji.

Etap IX:

Skierowanie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji do konsultacji społecznych i zaopiniowania przez instytucje zewnętrzne.

Etap X:

Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji przez Radę Gminy Żmudź.

1.2. Podstawa prawna

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030 został opracowany na podstawie Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485, z 2023 r. poz. 28, 1688).

Dokument stanowi wieloletni program działań gminy w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej, zmierzający do wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do jego zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji, przed przystąpieniem do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji, Gmina musi przejść procedurę identyfikacji i wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji.

Procedura ta jest opisana w ustawie i polega na zidentyfikowaniu obszaru Gminy znajdującego się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, który może zostać uznany za zdegradowany, gdy dodatkowo występuje na nim co najmniej jedno z negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.

OBSZAR ZDEGRADOWANY

Zgodnie z art. 9.ust.1. Ustawy o rewitalizacji, obszar zdegradowany jest to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu **koncentracji negatywnych zjawisk społecznych**, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim **ponadto co najmniej jednego** z negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno- funkcjonalnych, technicznych.

Po spełnieniu przez dany obszar przesłanek uznania go za zdegradowany, jego całość lub część może zostać uznana za obszar rewitalizacji. Istotnym warunkiem do wyznaczenia obszaru rewitalizacji jest fakt, iż obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców Gminy.

OBSZAR REWITALIZACJI

Zgodnie z art. 10.ust.1. Ustawy o rewitalizacji, obszar rewitalizacji jest to obszar obejmujący **całość lub część obszaru zdegradowanego**, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9

ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego Gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Zgodnie z art. 10.ust.2. Ustawy o rewitalizacji, obszar rewitalizacji **nie może być większy niż 20% powierzchni Gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców Gminy**. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

Zarówno obszar zdegradowany, jak i obszar rewitalizacji cechują się tym, iż stanowią pewne całości, o wytyczonych granicach. Możliwa jest łatwa identyfikacja terenów zawierających się w obszarze zdegradowanym i obszarze rewitalizacji, jak również poza nimi.

Ponadto, obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji muszą obejmować miejsca koncentracji zabudowy i zamieszkania ludności, gdyż tylko w takich jednostkach objawiają się problemy społeczne, które stanowią główny wyznacznik obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. W przypadku, gdy obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji składają się z podobszarów, podobszary te posiadają te same cechy.

Gmina Żmudź przystąpiła do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. W tym celu dokonano delimitacji poszczególnych obszarów i poddano je diagnozie, by możliwe było zidentyfikowanie tych części Gminy, w których negatywne zjawiska społeczne cechują się dużą koncentracją.

Przyjęta w niniejszym opracowaniu procedura delimitacji spełnia wymogi ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485, z 2023 r. poz. 28, 1688). Procedura ta składa się z kilku następujących po sobie etapów:

- Etap I polega na wyznaczeniu tzw. jednostek urbanistycznych (zamieszkałych), jako najmniejsze, niepodzielne na kolejnych etapach postępowania obszary Gminy dla których możliwe jest pozyskanie danych dotyczących w szczególności zjawisk społecznych (art. 9 ustawy), a także gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych. Podział na jednostki urbanistyczne opiera się na szeregu zdefiniowanych czynników, został on skonsultowany i zatwierdzony przez władze Gminy.

- W kolejnym etapie pozyskano niezbędne dane statystyczne oraz przeprowadzono analizę wskaźnikową wyznaczonych uprzednio jednostek urbanistycznych. Analiza dotyczyła przede wszystkim sfery społecznej, jednak zgodnie z zapisami ustawy zebrano również informacje dotyczące negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.
- Ostatnim etapem jest wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Za obszar zdegradowany uznano te jednostki urbanistyczne, w których w wyniku przeprowadzonej analizy wskaźnikowej zdiagnozowano kryzys z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz zidentyfikowano problemy w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Spośród zdegradowanych jednostek urbanistycznych wybrano obszar rewitalizacji:

- **OBSZAR II: Leszczany**
- **OBSZAR VI: Wołkowiany**

Pełna analiza jednostek urbanistycznych wyznaczonych na terenie Gminy Żmudź wraz z metodologią przeprowadzenia badania i wykorzystanymi danymi znajduje się w dokumencie „Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji”.

Po przeprowadzonej procedurze wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, Rada Gminy Żmudź drogą uchwały przyjęła zidentyfikowany obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji, dzięki czemu możliwe jest objęcie wyznaczonego obszaru procesem rewitalizacji.

1.3. Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji - podsumowanie

W wyniku przeprowadzonej analizy wyznaczono jednostki, które spełniają warunki ustawowe i mogą być uznane za obszar zdegradowany. Są to jednostki:

- OBSZAR II: Leszczany
- OBSZAR III: Pobołowice - Wólka Leszczańska - Maziarnia - Rudno

- OBSZAR VI: Wołkowiany
- OBSZAR VII: Lipinki - Kazimierówka - Bielin – Ksawerów

Tabela 1. Wynik przeprowadzonej delimitacji i diagnozy obszaru zdegradowanego

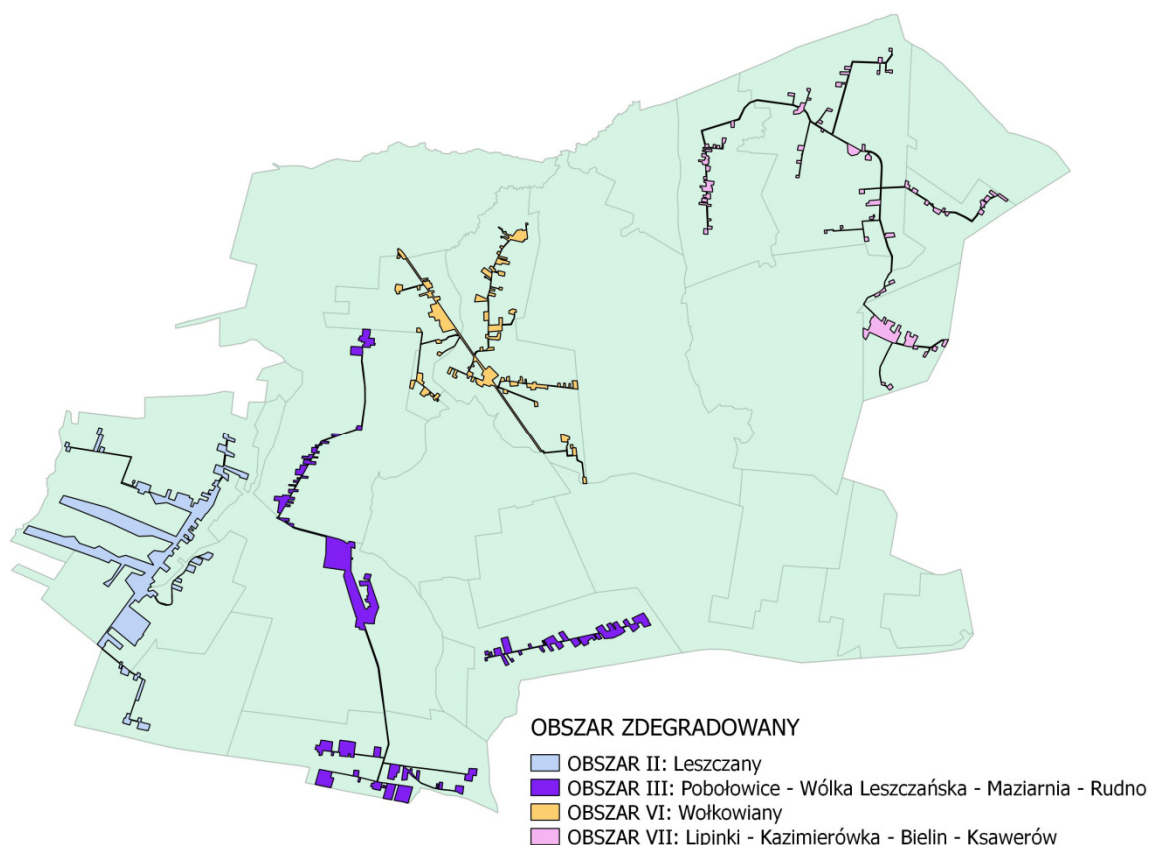
Nazwa obszaru	Sfera społeczna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Obszar zdegradowany
OBSZAR I: Żmudź	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE
OBSZAR II: Leszczany	TAK	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK
OBSZAR III: Pobołowice - Wólka Leszczańska - Maziarnia - Rudno	TAK	NIE	NIE	NIE	TAK	TAK
OBSZAR IV: Annopol - Syczów - Stanisławów - Dryszczów	NIE	NIE	NIE	TAK	TAK	NIE
OBSZAR V: Klesztów - Roztoka	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE	NIE
OBSZAR VI: Wołkowiany	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK
OBSZAR VII: Lipinki - Kazimierówka - Bielin - Ksawerów	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK	TAK

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. – opracowanie własne

Na pozostałych obszarach, pomimo występowania degradacji w sferach technicznej lub gospodarczej lub środowiskowej lub przestrzenno-funkcjonalnej, nie występuje degradacja w sferze społecznej.

W czterech jednostkach zidentyfikowano koncentrację negatywnych zjawisk społecznych, gdzie w każdej z nich także wystąpiło co najmniej jedno negatywne zjawisko z pozostałych sfer.

Mapa 1. Obszary zdegradowane w Gminie Żmudź

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie podkładu mapowego udostępnionego przez Starostwo Powiatowe w Chełmie

Wyznaczone w wyniku przeprowadzonej diagnozy i analizy obszary zdegradowane przekraczają ograniczenia ustawowe, zgodnie z którymi obszar rewitalizacji nie może przekraczać 20% powierzchni gminy i obejmować więcej niż 30% mieszkańców. W związku z powyższym konieczne było zawężenie obszaru zdegradowanego. W tym celu posłużono się przede wszystkim wyznaczeniem obszarów, które posiadają potencjał do realizacji działań służących przeciwdziałaniu występującym problemom a przede wszystkim dają możliwości przywrócenia do życia zdegradowanej części Gminy i uzupełnienie jej o nowe funkcje. Dla precyzyjnego wyboru obszaru rewitalizacji, kluczowe było wskazanie dokładnych miejsc występowania tych problemów - miejsc o szczególnym ogniskowaniu się problemów, gdzie działania realizowane na tych obszarach będą miały pozytywny wpływ na mieszkańców z całej Gminy Żmudź.

Ponadto, celem rewitalizacji jest „ożywienie” zdegradowanej przestrzeni. Obejmuje ona aspekt: ekonomiczny, społeczny i przestrzenny. Uspołecznienie procesu rewitalizacji jest wymogiem ogólnym, a jego ważnym zadaniem jest propagowanie aktywnych postaw wśród mieszkańców tak, aby uruchomić potencjał ludzi i miejsca. Propagowanie aktywnych postaw umożliwiają organizacje, związki, stowarzyszenia a ścisła współpraca umożliwi Gminie prowadzenie kompleksowych działań rewitalizacyjnych na wyznaczonym obszarze przy włączeniu w aktywizację, lokalną społeczność.

Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji Gminy Żmudź wyznaczony został w oparciu o wnioski wynikające z:

- diagnozy zjawisk kryzysowych w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej,
- wywiadów z pracownikami Urzędu Gminy Żmudź, w trakcie których zidentyfikowano miejsca i obiekty, które ze względu na swój potencjał rozwojowy zasługują na objęcie działaniami rewitalizacyjnymi,
- wywiadów pogłębionych z przedstawicielami lokalnych instytucji,
- analizy aktualnych dokumentów strategicznych, programowych i planistycznych, w zakresie komplementarności rozstrzygnięć w nich zawartych z możliwymi do podjęcia działaniami rewitalizacyjnymi.

W ten sposób uzyskano 2 obszary rewitalizacji. Przeprowadzone badania wskazują nagromadzenie negatywnych zjawisk we wspomnianych obszarach. Skala występujących na tych obszarach problemów potwierdzona została zarówno diagnozą wskaźnikową, jak również serią wywiadów pogłębionych z przedstawicielami Urzędu Gminy Żmudź czy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej odnoszących się bezpośrednio do możliwości jakie posiada Gmina Żmudź aby przywrócić do życia zdegradowane części Gminy i uzupełnić je o nowe funkcje. Realizacja przyszłych projektów rewitalizacyjnych - infrastrukturalnych na wybranych obszarach doprowadzi do ożywienia, poprawy funkcjonalności, estetyki i wygody użytkowania obiektów. Ponadto realizacja projektów aktywizujących na wspomnianych obszarach poprawi jakość życia mieszkańców.

Za obszar rewitalizacji uznane zostały całe powierzchnie zurbanizowane danego obszaru. Uznano bowiem, że tylko taka formuła przyczyni się do

wprowadzenia kompleksowych działań w zakresie zrównoważonego rozwoju społecznego, połączonego z rozwojem gospodarczym oraz infrastrukturalno-przestrzennym, przy aktywnym udziale wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizowanego.

OBSZAR REWITALIZACJI:

- POWIERZCHNIA: 2,85 km² – co stanowi 2,17% powierzchni całej Gminy Żmudź,
- LICZBA MIESZKAŃCÓW: 740 osób – co stanowi 23,78% wszystkich mieszkańców Gminy Żmudź.

Obszar rewitalizacji:

- OBSZAR II: Leszczany
- OBSZAR VI: Wołkowiany

Tabela 2. Powierzchnia i liczba ludności obszaru rewitalizacji

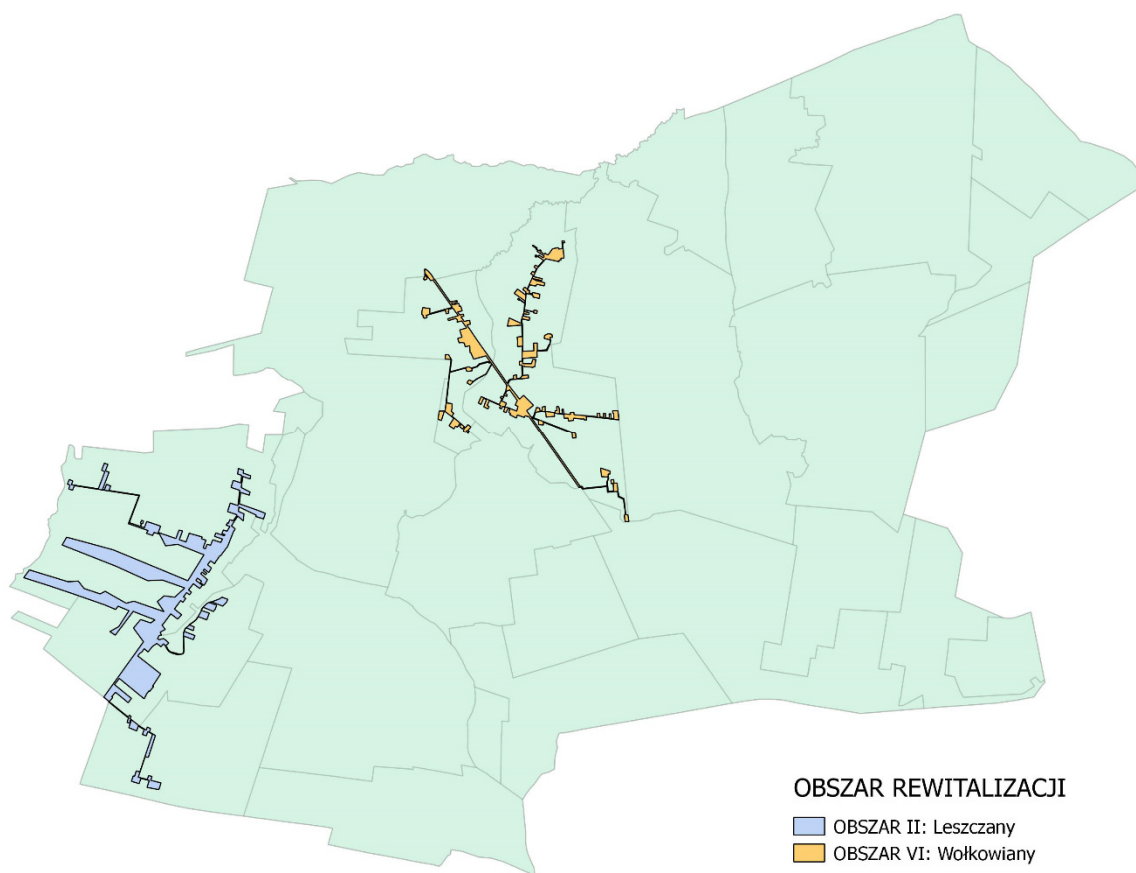
Lp.	Nazwa obszaru	Liczba ludności	% całości ludności Gminy	Powierzchnia w km ²	% powierzchni Gminy
1.	OBSZAR II: Leszczany	387	12,44	2,05	1,56
2.	OBSZAR VI: Wołkowiany	353	11,34	0,80	0,61
RAZEM OBSZAR REWITALIZACJI		740	23,78%	2,85	2,17

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. – opracowanie własne

Poniższa mapa przedstawia obszar zdegradowany objęty rewitalizacją.

Mapa 2. Obszar rewitalizacji w Gminie Żmudź

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie podkładu mapowego udostępnionego przez Starostwo Powiatowe w Chełmie

1.4. Obszar geograficzny

1.4.1. Obszar Gminy Żmudź

Gmina Żmudź leży we wschodniej części województwa lubelskiego i we wschodniej części powiatu chełmskiego, do którego należy. Powierzchnia gminy wynosi 13 583 ha, co stanowi 0,54 % powierzchni województwa lubelskiego oraz 7,6% powierzchni powiatu chełmskiego.

Gmina Żmudź graniczy z sześcioma gminami: - od południa z gminami: Białopole i Wojślawice; - od wschodu z gminami: Dorohusk i Dubienka; - od północy z gminą: Kamień; - od zachodu z gminą: Leśniowice.

Przez teren Gminy przepływa rzeka Udał, będąca lewobrzeżnym dopływem Bugu oraz trzy ciek o mniejszym znaczeniu: rzeka Krzywólka, Kanał Żmudzki oraz Kanał Lipiniecki.

Przez teren Gminy przebiega 11,6 km drogi wojewódzkiej relacji Chełm – Hrubieszów – Witków - Dołhobyczów. Prowadzi ona do przejścia granicznego z Ukrainą w Zosinie. Przez teren Gminy przebiegają również drogi powiatowe łączące Gminę z miejscowościami gmin ościennych. Gmina Żmudź znajduje się w zasięgu oddziaływania miasta Chełma oraz w mniejszym stopniu Krasnegostawu oraz Hrubieszowa.

Żmudź jest Gminą wiejską o charakterze rolniczym. Dominującym układem wsi w gminie jest układ jednodrożnicowy z zabudową dwustronną. We wszystkich wsiach występują siedliska typu bezokólnikowego z zabudową wolnostojącą wokół podwórza. Domy zazwyczaj ustawione są kalenicowo lub szczytowo do drogi. Obory i spichlerze ustawione są przy jednym z boków siedliska. Stodoły zajmujące zazwyczaj całą szerokość siedliska usytuowane są kalenicowo do drogi. Na terenie Gminy nie występują zagrody z zabudową drewnianą kryte strzechą. Budynki drewniane pochodzące z okresu międzywojennego są zastępowane przez zabudowę murowaną. Na terenie Gminy dominuje zabudowa jednorodzinna. Jedynie w Żmudzi i Wólce Leszczańskiej funkcjonuje również budownictwo wielorodzinne.

Poszczególne miejscowości Gminy charakteryzują się cechami typowymi dla obszarów wiejskich: specyficzny otwarty krajobraz, niska gęstość zaludnienia, przewaga ludności zatrudnionej w rolnictwie i leśnictwie, rzadka zabudowa i rozproszone osadnictwo, specyficzna kultura i tradycje. Z uwagi na specyficzne cechy przestrzeni Gminy, wyznaczenie jednostek urbanistycznych jako obszarów spójnych, dających się wyodrębnić jako pewne całości pod względem społecznym, morfologicznym, funkcjonalnym i przestrzennym, było w dużym stopniu utrudnione.

Na podstawie analizy powyższych czynników wyznaczono 7 jednostek urbanistycznych:

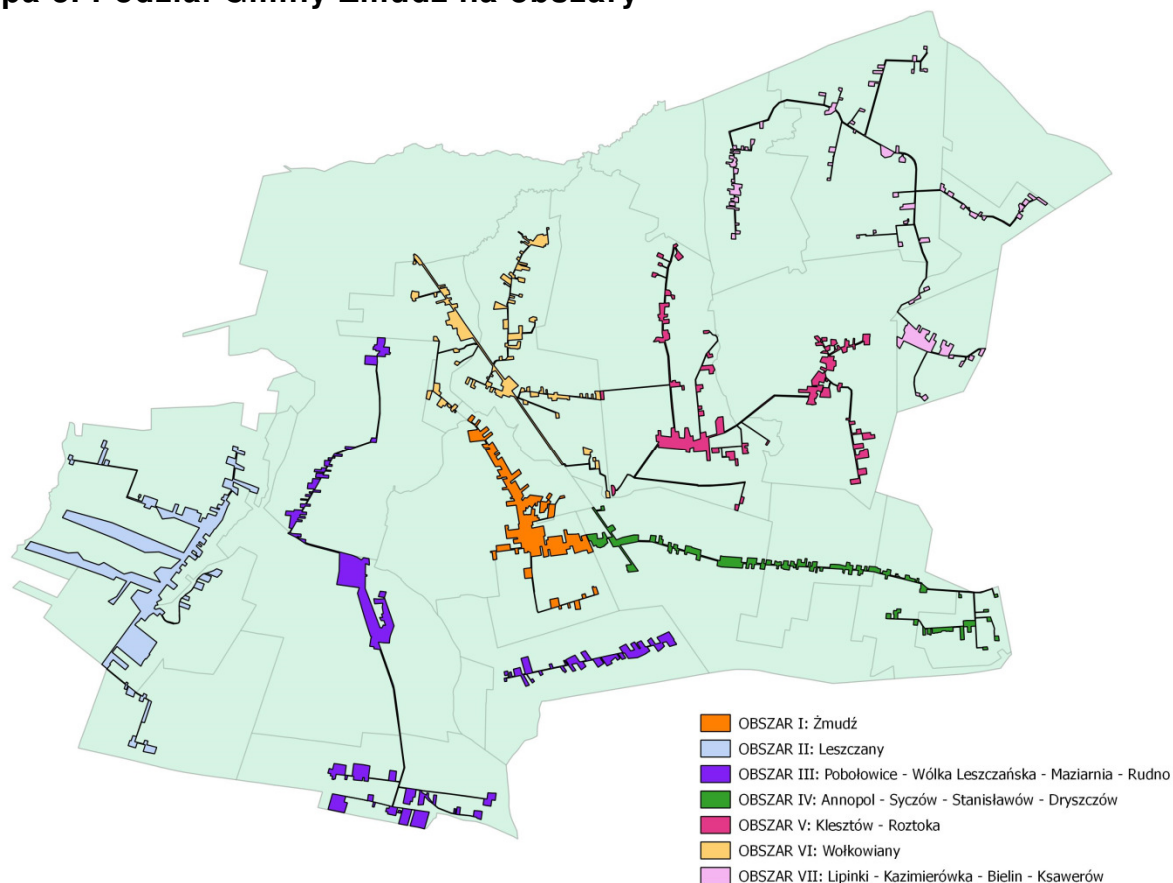
Tabela 3. Podział Gminy Żmudź na jednostki urbanistyczne

Lp.	Nazwa obszaru	Liczba ludności w 2020 r.	% całości ludności Gminy	Powierzchnia w km2	% powierzchni Gminy
1.	OBSZAR I: Żmudź	733	23,55	0,98	0,75
2.	OBSZAR II: Leszczany	387	12,44	2,05	1,56
3.	OBSZAR III: Pobołowice - Wólka Leszczańska - Maziarnia - Rudno	634	20,37	1,29	0,98
4.	OBSZAR IV: Annopol - Syczów - Stanisławów - Dryszczów	375	12,05	0,68	0,52
5.	OBSZAR V: Klesztów - Roztoka	436	14,01	1,02	0,78
6.	OBSZAR VI: Wołkowiany	353	11,34	0,80	0,61
7.	OBSZAR VII: Lipinki - Kazimierówka - Bielin - Ksawerów	194	6,23	0,78	0,59
Razem:		3112	100,00	7,59	5,78

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych z Urzędu Gminy Żmudź

Jednostką urbanistyczną największą pod względem liczby ludności jest OBSZAR I. Największy pod względem powierzchni jest OBSZAR II. Najmniejszą jednostką pod względem liczby ludności jest OBSZAR VII, natomiast najmniejszy pod względem powierzchni jest obszar IV.

Mapa 3. Podział Gminy Żmudź na obszary

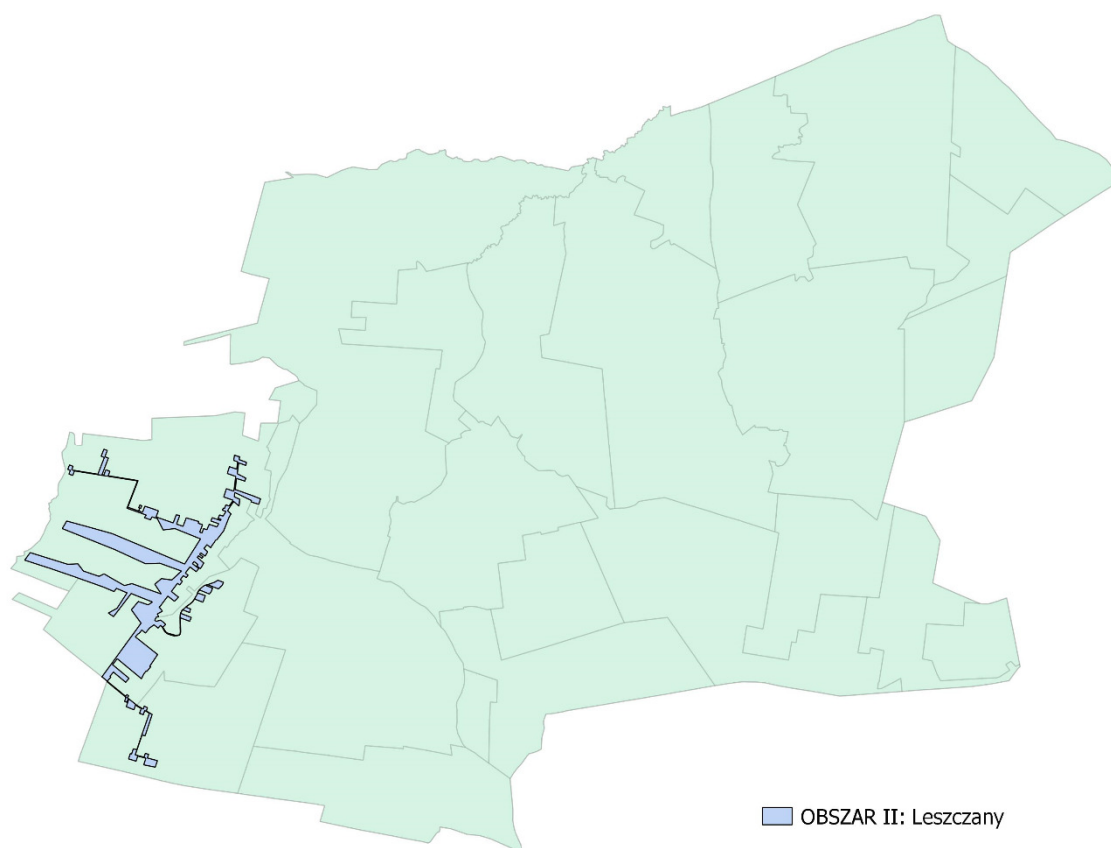
Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie podkładu mapowego udostępnionego przez Starostwo Powiatowe w Chełmie

1.4.2. Obszar objęty rewitalizacją

OBSZAR II: Leszczany

W skład obszaru wchodzi zabudowane części miejscowości Leszczany, będącej najbardziej na zachód wysuniętą miejscowością Gminy. Przez obszar przebiegają drogi powiatowe nr 1837L relacji Kasin – Sielec – Żmudź oraz nr 1862L Alojzów – Leszczany, które są głównymi szlakami dojazdowymi do miejscowości. Zabudowa miejscowości jest dosyć rozproszona, ulokowana zarówno wzdłuż dróg powiatowych, jak i przy odchodzących od nich drogach gminnych. Duży udział zabudowy to zabudowa typu zagrodowego. Obszar pełni także funkcję społeczną, realizowaną przede wszystkim na skalę lokalną – funkcjonuje w nim świetlica wiejska oraz jednostka OSP.

Mapa 4. Obszar II

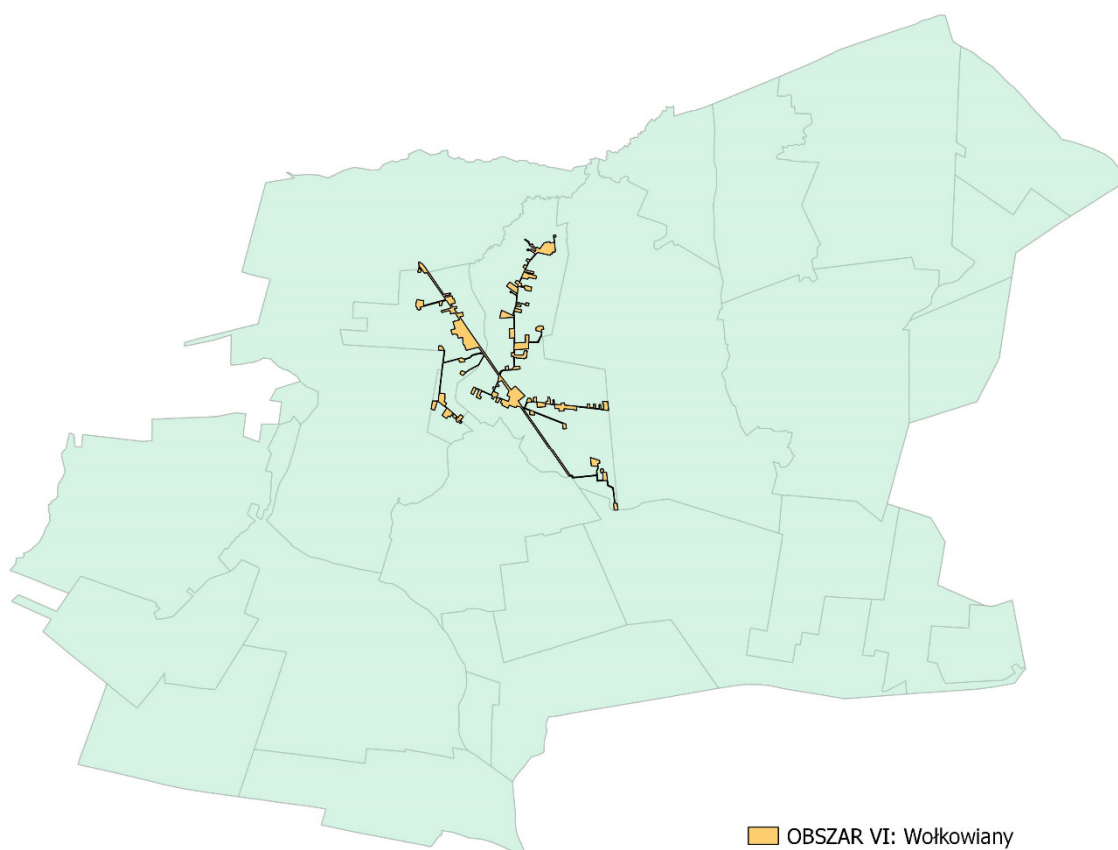

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie podkładu mapowego udostępnionego przez Starostwo Powiatowe w Chełmie

OBSZAR VI: Wołkowiany

Obszar obejmuje zabudowane części miejscowości Wołkowiany, usytuowanej bezpośrednio przy drodze wojewódzkiej nr 844. Wołkowiany cechują się dosyć rozproszoną zabudową o charakterze zagrodowym, usytuowaną zarówno bezpośrednio przy drodze wojewódzkiej, jak i przy drogach od niej odchodzących. Poza funkcją mieszkaniową i rolniczą, obszar pełni funkcje gospodarcze (sklep spożywczy) oraz społeczne (jednostka OSP).

Mapa 5. Obszar VI

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie podkładu mapowego udostępnionego przez Starostwo Powiatowe w Chełmie

Obszary: II: Leszczany oraz VI: Wołkowiany, zostały wybrane do rewitalizacji w wyniku diagnozy mającej na celu wyznaczenie obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji, stanowią podobszary obszaru rewitalizacji.

OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ NA OBSZARZE REWITALIZACJI

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią zgodnie z art. 16 pkt 34 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. 2023 r., poz. 1478) to:

- a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,

- c) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
- d) pas techniczny.

Wyznaczony obszar rewitalizacji położony jest poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%) lub prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%).

Zgodnie z wymogami art. 77 ust. 1 pkt 3 wymienionej ustawy Prawo wodne w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się jedynie:

- a) gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w szczególności ich składowania,
- b) lokalizowania nowych cmentarzy.

Przedsięwzięcia infrastrukturalne przewidziane do realizacji w ramach niniejszego Programu nie będą łamać ww. zakazów gdyż zlokalizowane zostaną poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią.

Ze względu na skalę i charakter i lokalizację przedsięwzięć z całą pewnością nie będą one miały wpływu na zagrożenie powodziowe na terenie Gminy Żmudź.

2. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA

2.1. Analiza zjawisk negatywnych – analiza wskaźnikowa

SFERA SPOŁECZNA

Zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji, obszar rewitalizacji obejmuje całość lub część obszaru zdegradowanego. Warunkiem podstawowym uznania obszaru za zdegradowany jest znajdowanie się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Poszczególne jednostki urbanistyczne położone w obrębie Gminy Żmudź, wyznaczone w trakcie opracowania diagnozy i delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, zostały przebadane pod kątem występowania w nich negatywnych zjawisk społecznych za pomocą poniżej zaprezentowanych wskaźników. Wskaźniki zostały ujęte w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, żeby ich wartości były porównywalne dla poszczególnych obszarów. Poniższe zestawienie przedstawia wynik analizy ilościowej dla każdego z badanych obszarów na tle średniej gminnej oraz porównanie łącznego wskaźnika dla obszaru rewitalizacji do uśrednionej wartości dla całej Gminy.

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym

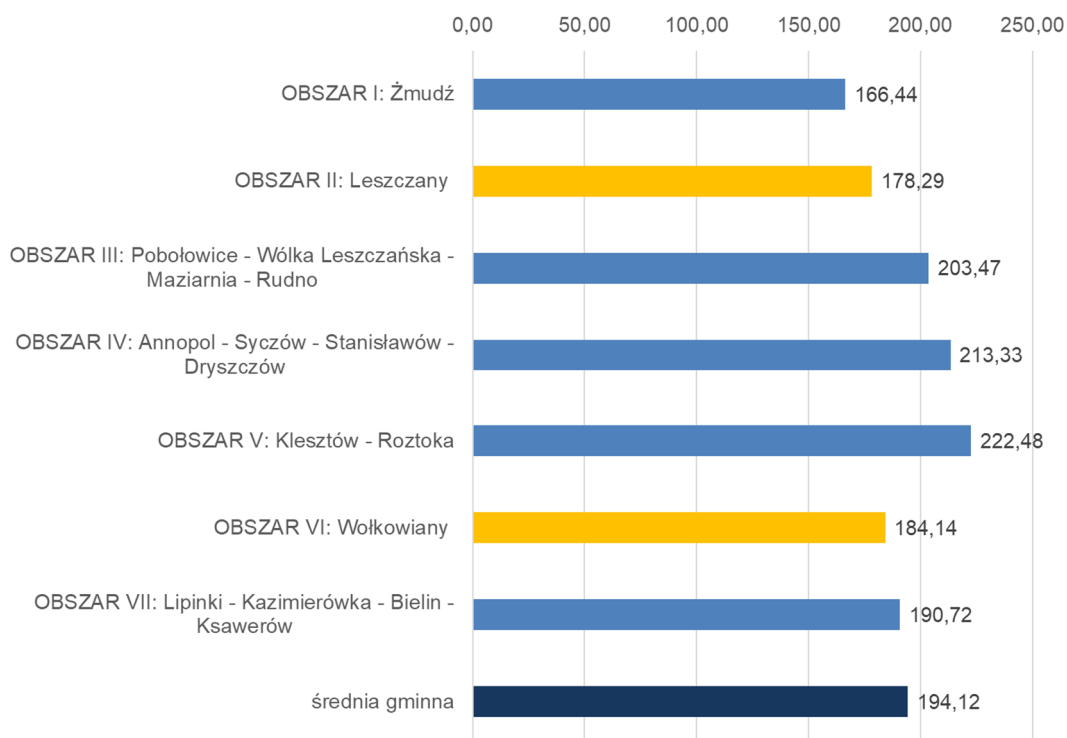
Zjawisko starzenia się społeczeństw, jest jednym z najbardziej charakterystycznych trendów demograficznych cechującym kraje wysoko rozwinięte, w tym kraje należące do Unii Europejskiej. Jego efektem jest wzrost liczby i udziału osób starszych w liczbie ludności ogółem, co niesie za sobą określone konsekwencje, takie jak wzrost zapotrzebowania na usługi zdrowotne, socjalne i opiekuńcze, wzrost popytu na ofertę kulturalną i społeczną adresowanych do seniorów.

W ramach ilościowego zbadania zjawiska koncentracji liczby osób w wieku poprodukcyjnym w poszczególnych obszarach Gminy Żmudź

wykorzystano wskaźnik „Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej dla kobiet i 65 lat i więcej dla mężczyzn) (na 1000 mieszkańców)”. Oba podobszary obszaru rewitalizacji cechowały się wartością wskaźnika mniejszą od średniej gminnej.

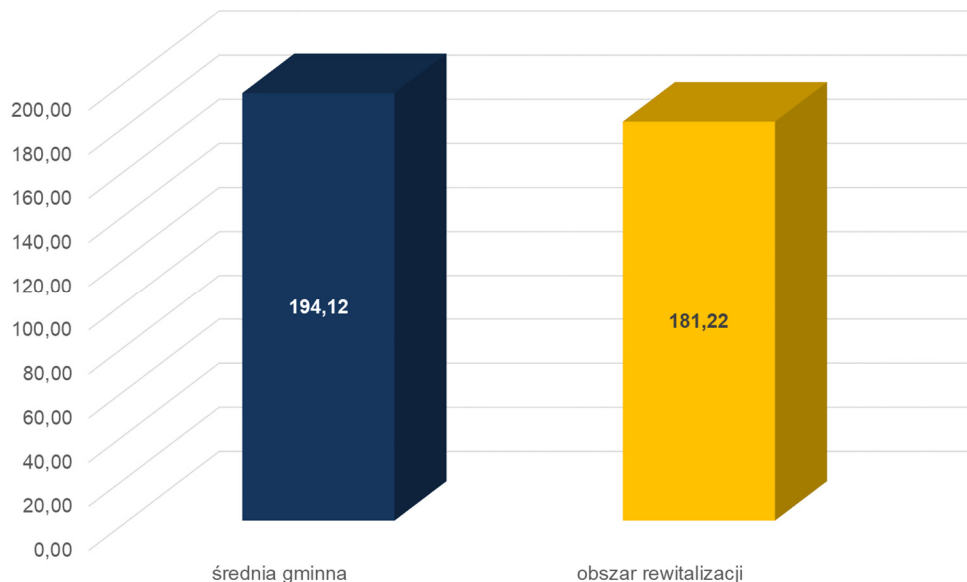
Wykres 1. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej dla kobiet i 65 lat i więcej dla mężczyzn) (na 1000 mieszkańców)

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych z Urzędu Gminy Żmudź

Średnia wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji była niższa od średniej gminnej.

Wykres 2. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej dla kobiet i 65 lat i więcej dla mężczyzn) (na 1000 mieszkańców)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Urzędu Gminy Żmudź

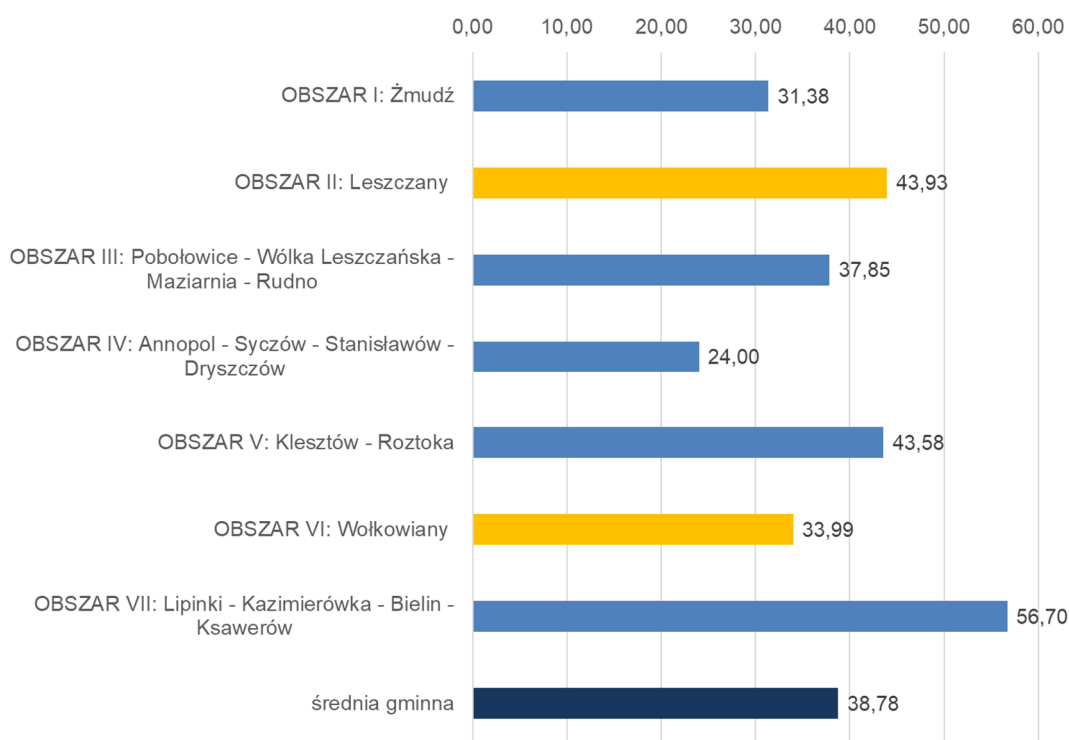
Bezrobocie

Do głównych problemów sfery społecznej należy trwały brak pracy. Jest on czynnikiem, który ma decydujący wpływ na zaspokojenie ważnych potrzeb społecznych w różnych sferach życiowych. Do pogłębionego zbadania zjawiska bezrobocia w poszczególnych obszarach Gminy Żmudź zastosowano cztery wskaźniki:

- Liczba osób bezrobotnych w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców),
- Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców),
- Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców),
- Liczba osób długotrwale bezrobotnych w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców).

Analiza wskaźnika dotyczącego ogólnej liczby osób bezrobotnych w poszczególnych jednostkach wykazała, iż w podobszarze II. Leszczany jego wartość była wyższa od średniego poziomu dla Gminy, podczas gdy podobszar VI. Wołkowiany cechował się wartością wskaźnika niższą od średniej gminnej.

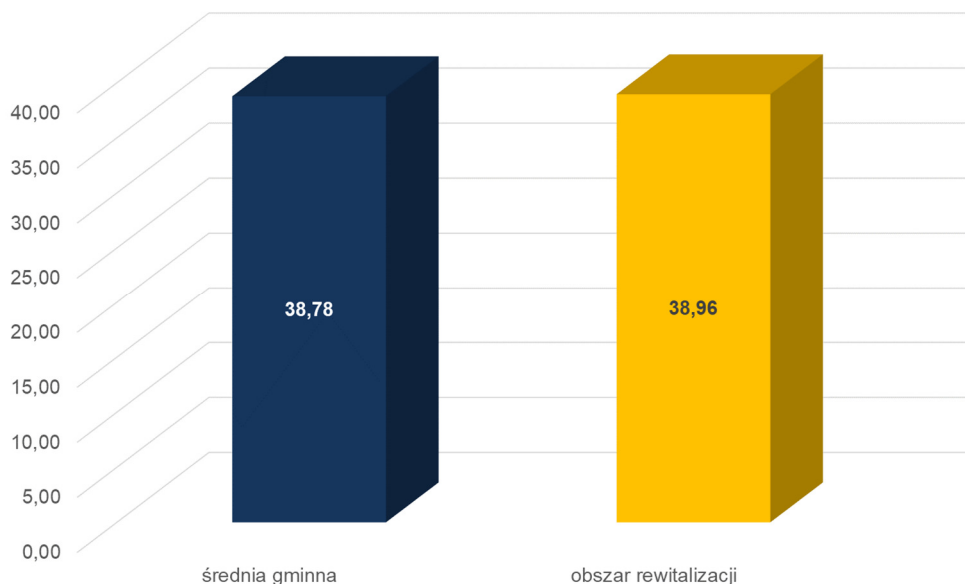
Wykres 3. Liczba osób bezrobotnych w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie

Łączna średnia wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji była nieco wyższa od średniej gminnej.

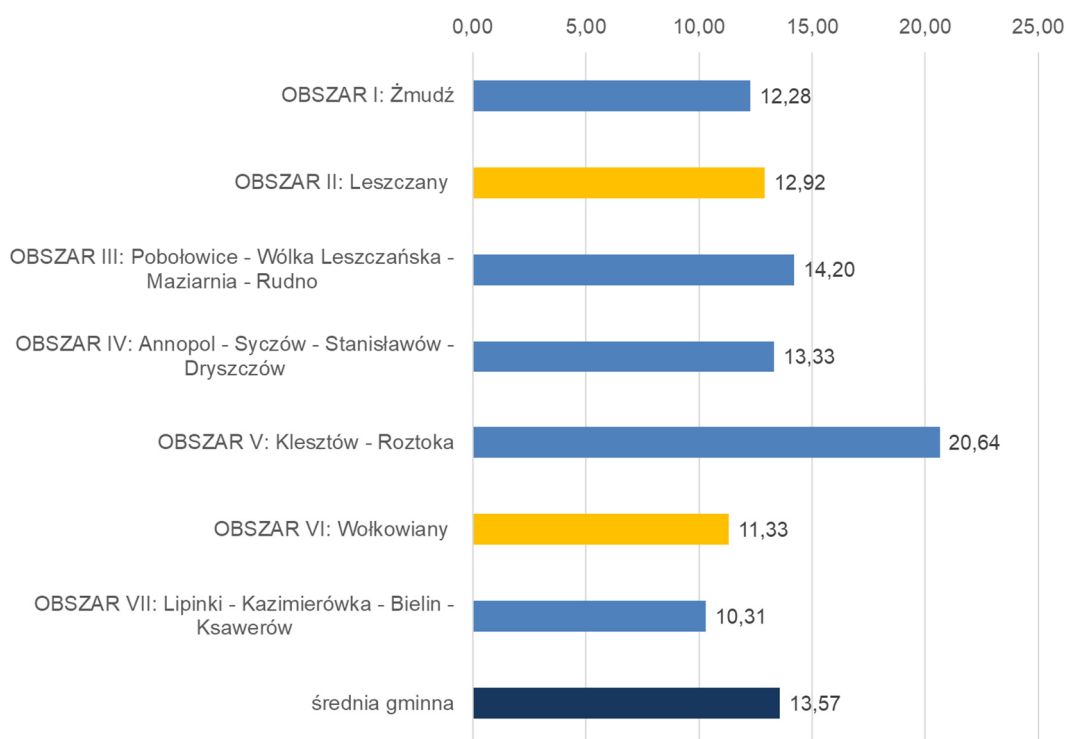
Wykres 4. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba osób bezrobotnych w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie

W przypadku liczby osób bezrobotnych do 30 roku życia w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, oba podobszary obszaru rewitalizacji charakteryzowały się niższą wartością wskaźnika od średniego poziomu dla Gminy.

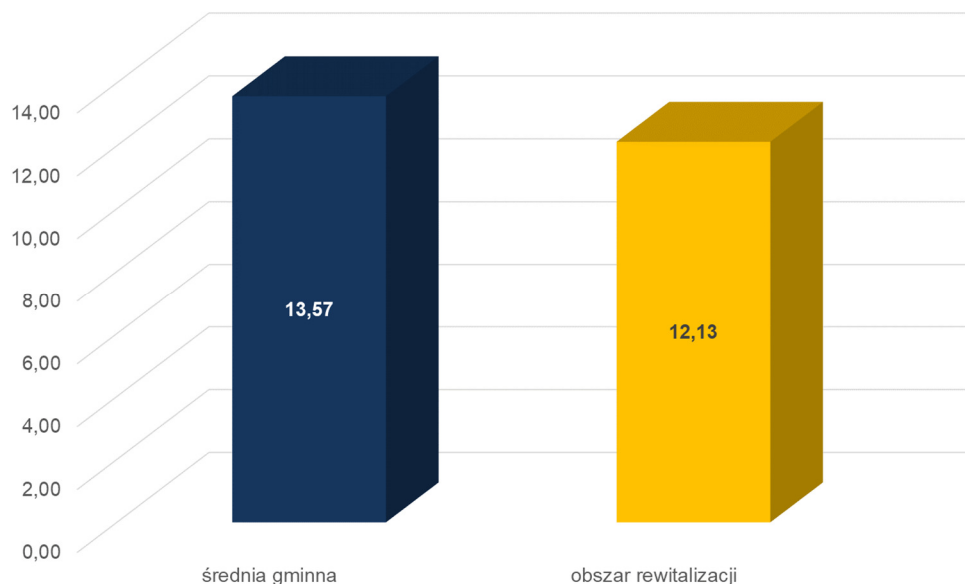
Wykres 5. Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie

Również średnia wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji była niższa od średniej wartości wskaźnika dla całej Gminy.

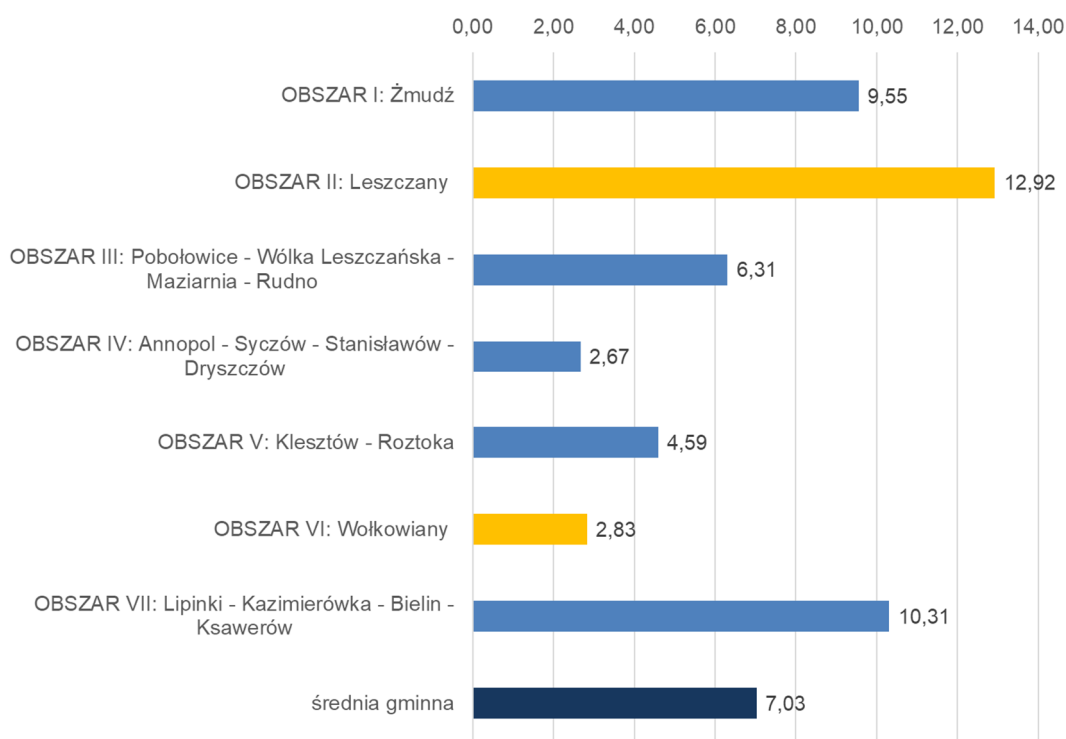
Wykres 6. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie

Badanie wskaźnika dotyczącego liczby osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź wykazało, iż jeden z podobszarów obszaru rewitalizacji, obszar II. Leszczany, cechował się najwyższą wartością wskaźnika spośród wszystkich badanych jednostek. Podobszar VI. Wołkowiany należał z kolei do jednostek o najniższej wartości wskaźnika.

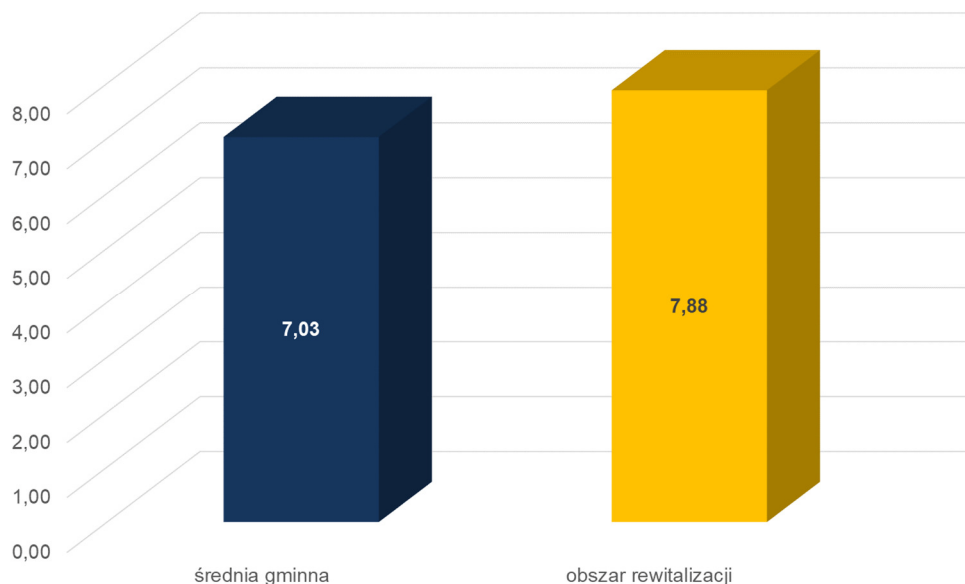
Wykres 7. Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie

Średnia wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji była wyższa od średniej gminnej, na co wpływ miała przede wszystkim wysoka wartość wskaźnika w podobszarze II.

Wykres 8. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej

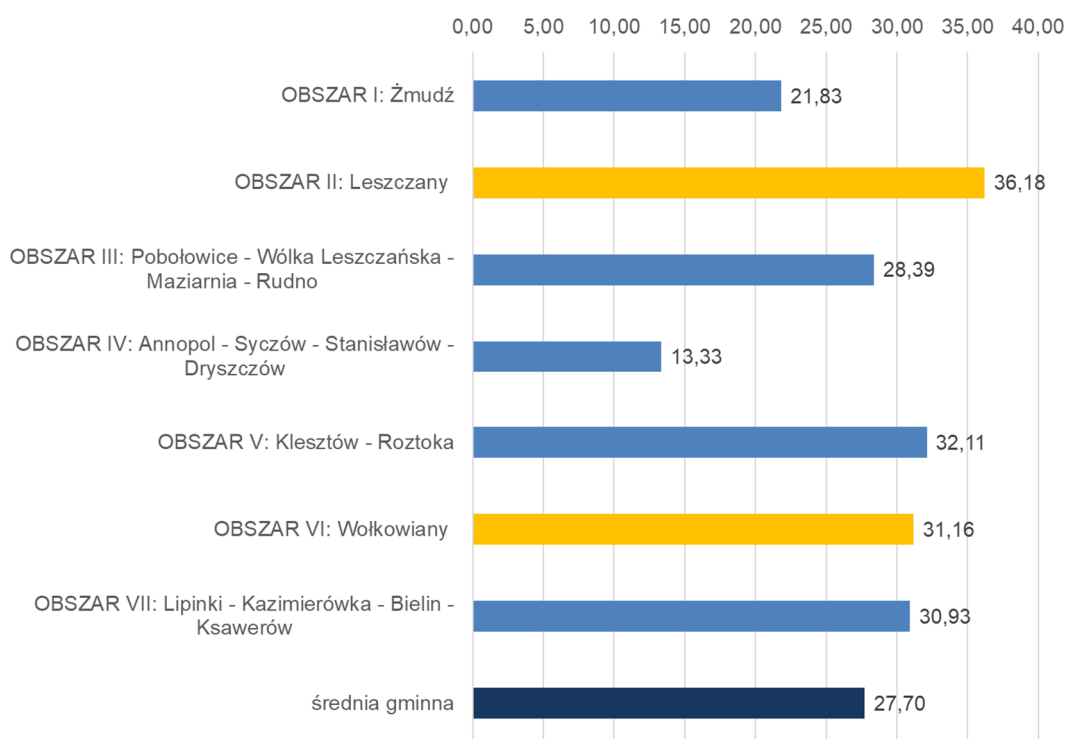

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie

W przypadku wskaźnika dotyczącego liczby osób długotrwale bezrobotnych w poszczególnych obszarach Gminy Żmudź, w każdym z dwóch podobszarów obszaru rewitalizacji jego wartości kształtowały się powyżej średniego poziomu dla gminy, przy czym jego wartość dla podobszaru II. Leszczany była także najwyższa spośród wszystkich badanych jednostek, a dla podobszaru VI. Wołkowiany należała do najwyższych w całej Gminie.

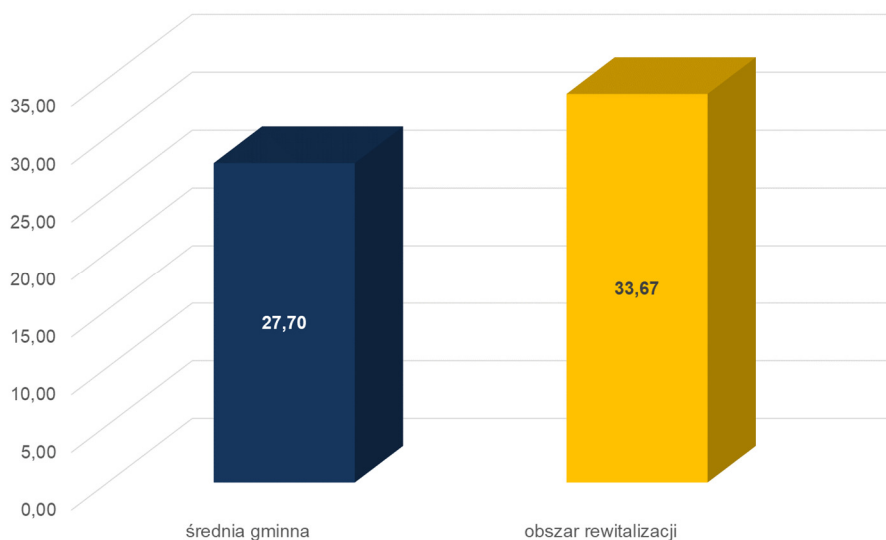
Wykres 9. Liczba osób długotrwale bezrobotnych w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie

Również średnia wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji była wyższa od średniej gminnej.

Wykres 10. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba osób długotrwale bezrobotnych w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie

Pozostałe zjawiska społeczne

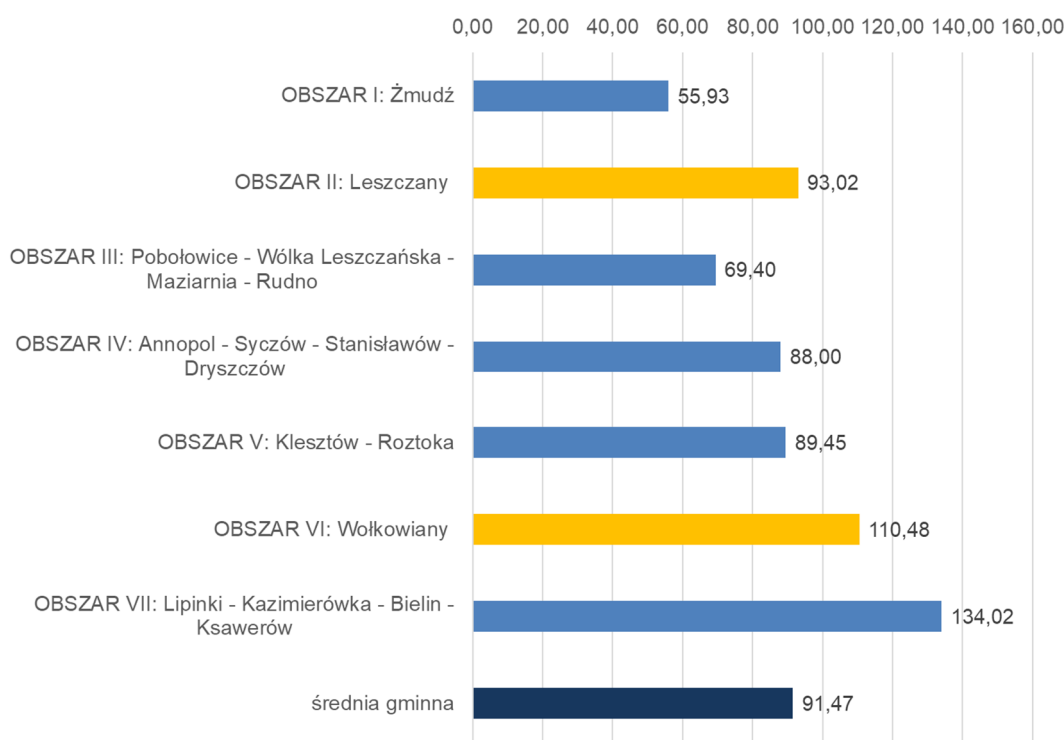
W trakcie diagnozy stanu obecnego sfery społecznej poszczególnych podobszarów obszaru rewitalizacji przeanalizowano również te zjawiska społeczne, które są opisane za pomocą danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Biorąc pod uwagę specyfikę lokalnej społeczności oraz pojawiające się w jej obrębie problemy, zdecydowano się na badanie poszczególnych obszarów Żmudź za pomocą następujących wskaźników:

- Liczba osób objętych świadczeniami GOPS ogółem w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców),
- Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu ubóstwa w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców),
- Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców),

- Liczba przyznanych świadczeń z tytułu zaburzeń psychicznych w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców).

Wskaźnik „Liczba osób objętych świadczeniami GOPS ogółem w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)” odnosi się do ogólnej liczby osób korzystających ze świadczeń GOPS, bez podziału na typy świadczeń udzielanych ich beneficjentom. Pod tym względem, oba podobszary obszaru rewitalizacji cechowały się wartością wskaźnika wyższą od średniej gminnej, co oznacza, iż we wszystkich podobszarach występuje wyższe zapotrzebowanie na świadczenia GOPS.

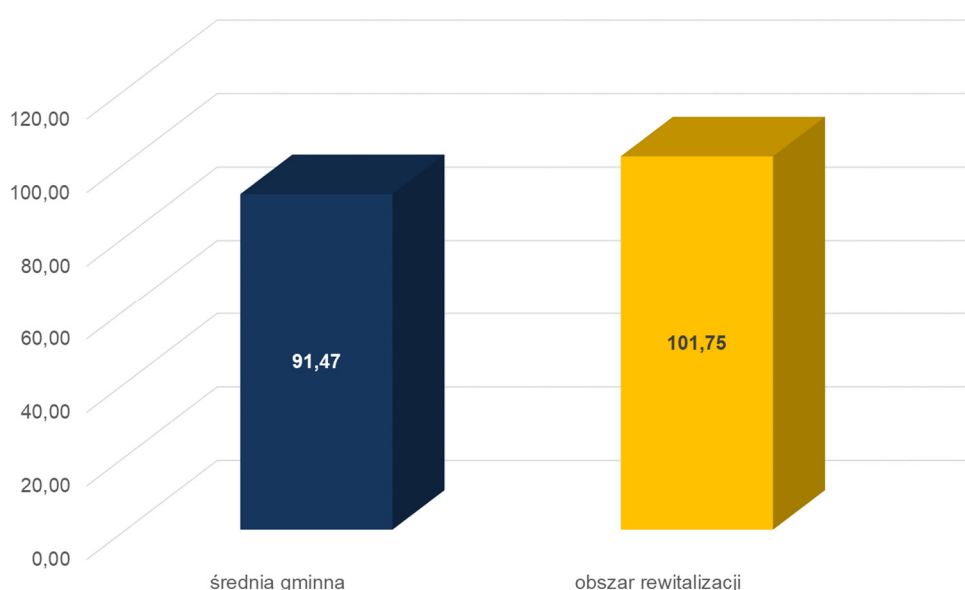
Wykres 11. Liczba osób objętych świadczeniami GOPS ogółem w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Żmudzi

Również średnia dla obszaru rewitalizacji była wyższa od średniej dla Gminy.

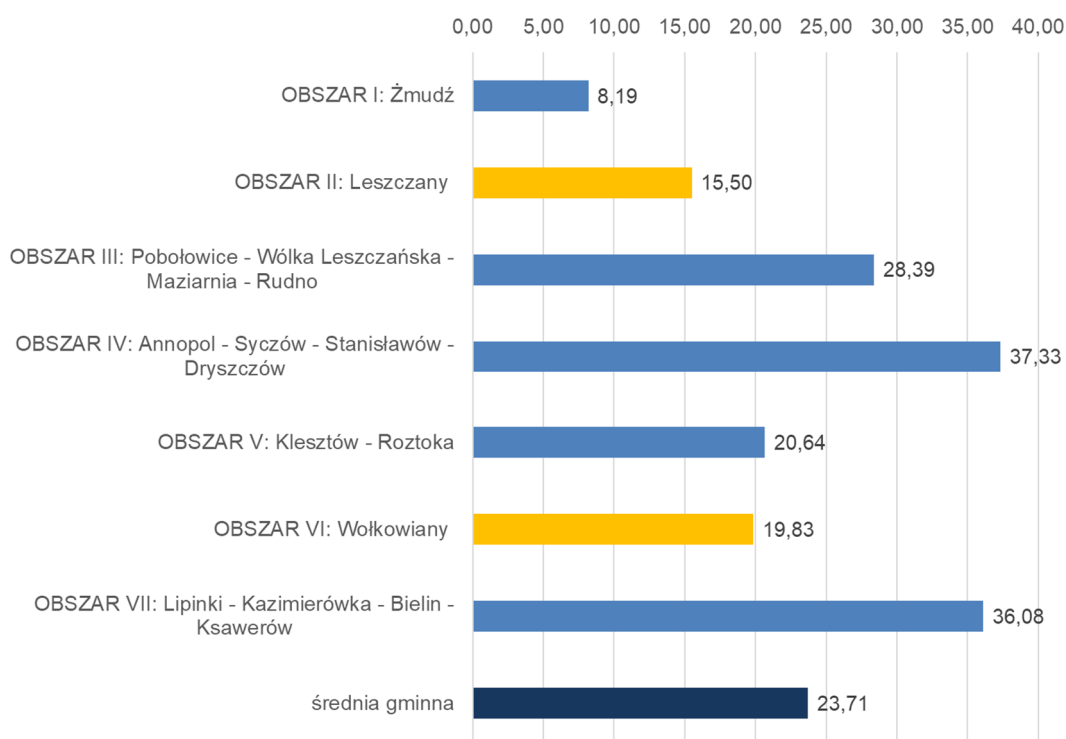
Wykres 12. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba osób objętych świadczeniami GOPS ogółem w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Żmudzi

Kolejnym badanym wskaźnikiem był wskaźnik dotyczący ubóstwa. Ubóstwo oznacza niski poziom zaspokojenia potrzeb (materialnych i niematerialnych), stanowi zagrożenie dla psychofizycznego rozwoju człowieka oraz utrudnia możliwość skutecznego uczestnictwa w społeczeństwie. Według danych GUS, największy odsetek gospodarstw domowych dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem występuje we wschodniej części kraju oraz na wsiach i małych miastach. Częściej z ubóstwem mierzą się rodziny wielodzietne. Analiza kształtowania się wskaźnika dotyczącego liczby osób pobierających świadczenia GOPS z tytułu ubóstwa w poszczególnych jednostkach wykazała, iż w podobszarach obszaru rewitalizacji wartość wskaźnika była niższa od średniej gminnej.

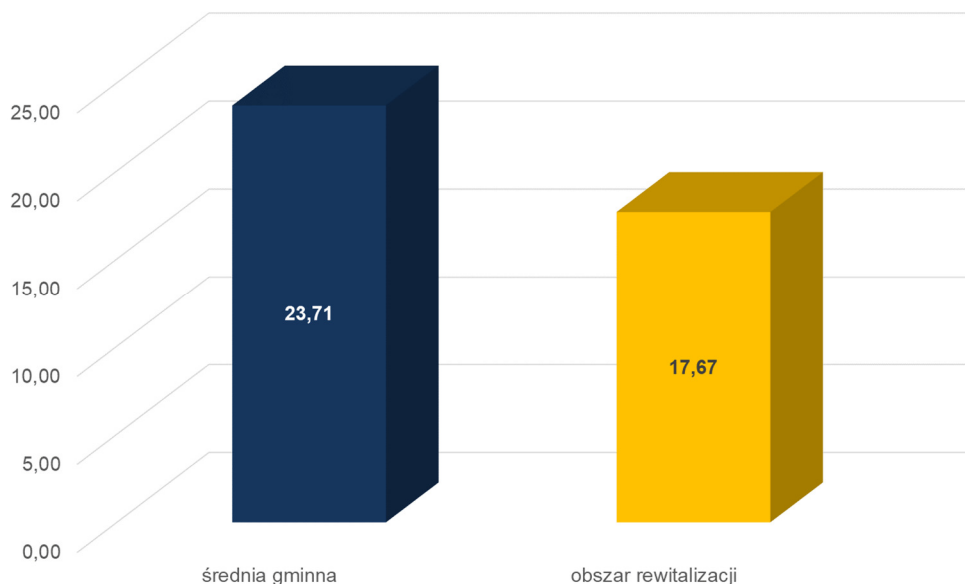
Wykres 13. Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu ubóstwa w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Żmudzi

Średnia wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji była niższa od średniej gminnej.

Wykres 14. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu ubóstwa w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej

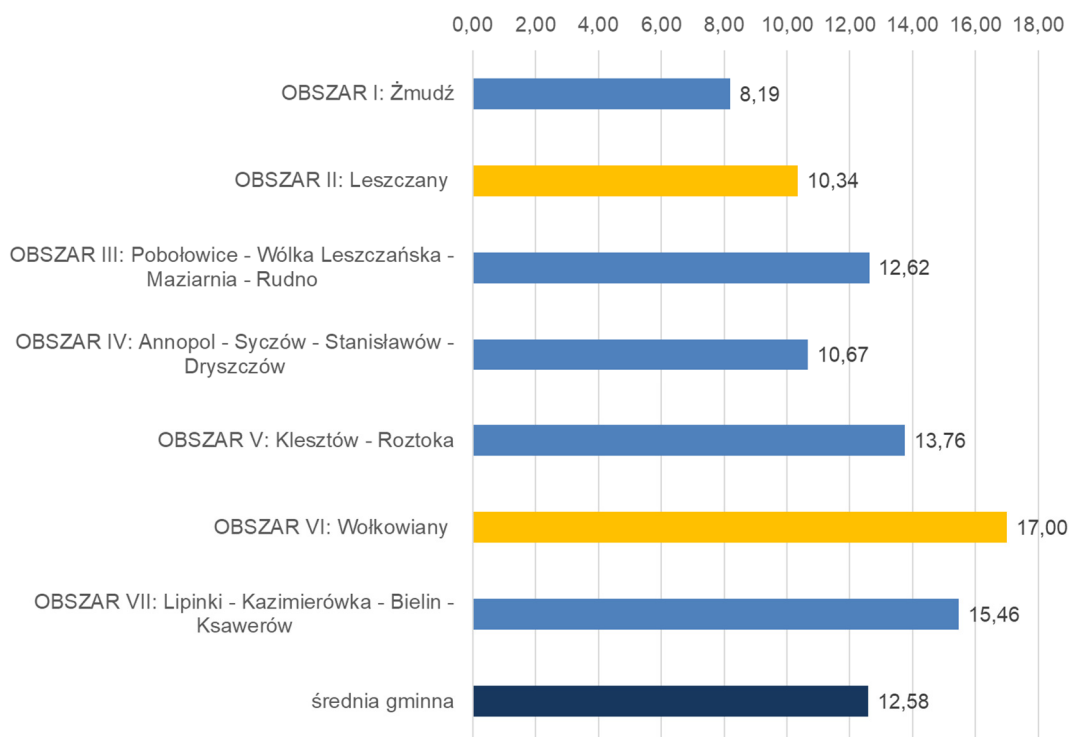

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Żmudzi

Zjawiskiem o charakterze społecznym poddanym analizie jest również niepełnosprawność. Niepełnosprawność stanowi poważne wyzwanie zarówno dla osób z niepełnosprawnością jak też dla ich rodzin oraz społeczności, w których żyją. Niepełnosprawność może utrudniać codzienne funkcjonowanie i zaspokajanie potrzeb przez osoby, które są nią dotknięte oraz przez ich rodziny. Jednocześnie, osoby z niepełnosprawnościami są w większym stopniu narażone na wykluczenie społeczne, a społeczności, których są częścią, często nie są świadome problemów z jakimi one się borykają.

Wskaźnikiem analizowanym do zbadania tego zjawiska na terenie Gminy Żmudź jest „Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)”. Podobszar VI. Wołkowiany cechował się wyższą od średniej gminnej wartością tego wskaźnika, podczas gdy w podobszarze II. Leszczany jego wartość kształtowała się na poziomie niższym od średniej dla Gminy.

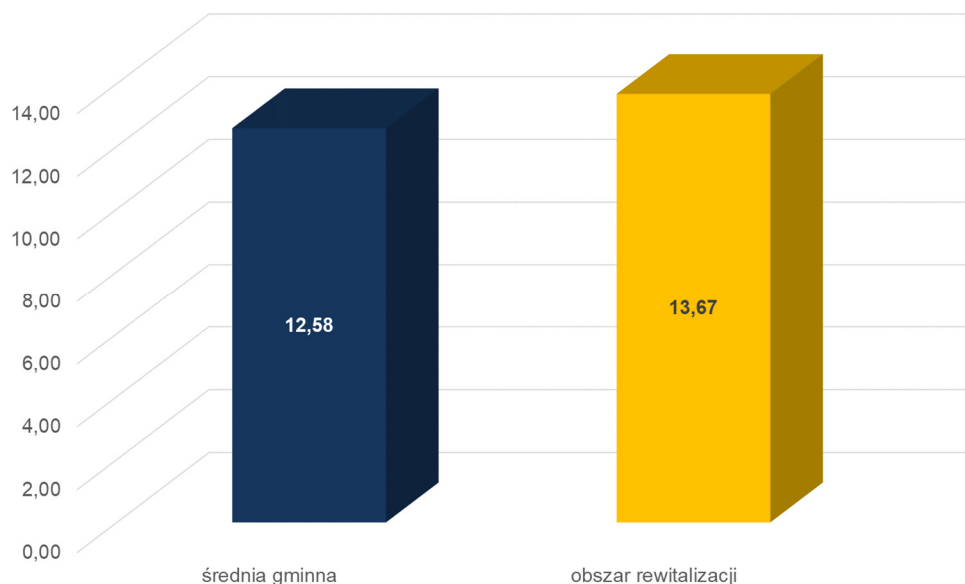
Wykres 15. Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Żmudzi

Również średnia dla obszaru rewitalizacji była wyższa od średniej gminnej.

Wykres 16. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Żmudzi

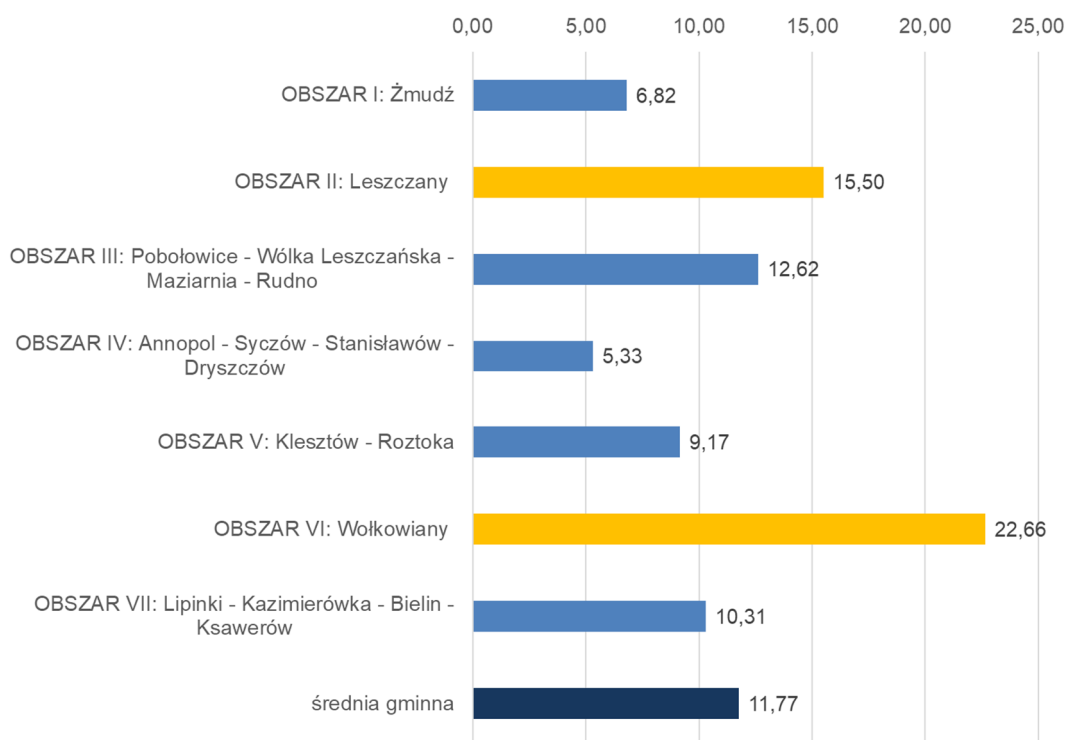
Do zjawisk społecznych coraz mocniej obecnych w dyskusji publicznej należy zdrowie psychiczne oraz wszelkie problemy rodzinne i społeczne wynikające z jego dysfunkcji. Coraz częściej odbiorcami usług instytucji pomocy społecznej są osoby i rodziny doświadczające kryzysów psychicznych poszukujące szerokiego wsparcia, od poradnictwa po pracę socjalną rozumianą jako działalność skoncentrowaną na odzyskiwaniu i wzmacnianiu zdolności do życia w społeczeństwie. Wsparcie zapewniają im między innymi gminne ośrodki pomocy społecznej, które wspierają obszar aktywności społecznej osób dotkniętych problemami ze zdrowiem psychicznym, ich funkcjonowanie w rodzinie, w lokalnej społeczności, zapobieganie wykluczeniu.

W toku opracowania przedmiotowej diagnozy, zjawisko to zbadano za pomocą wskaźnika „Liczba przyznanych świadczeń z tytułu zaburzeń psychicznych w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)”. W obu podobszarach obszaru rewitalizacji odnotowano

wyższą od średniej wartość wskaźnika. Warto dodać, że były to również najwyższe wartości wskaźnika w całej Gminie.

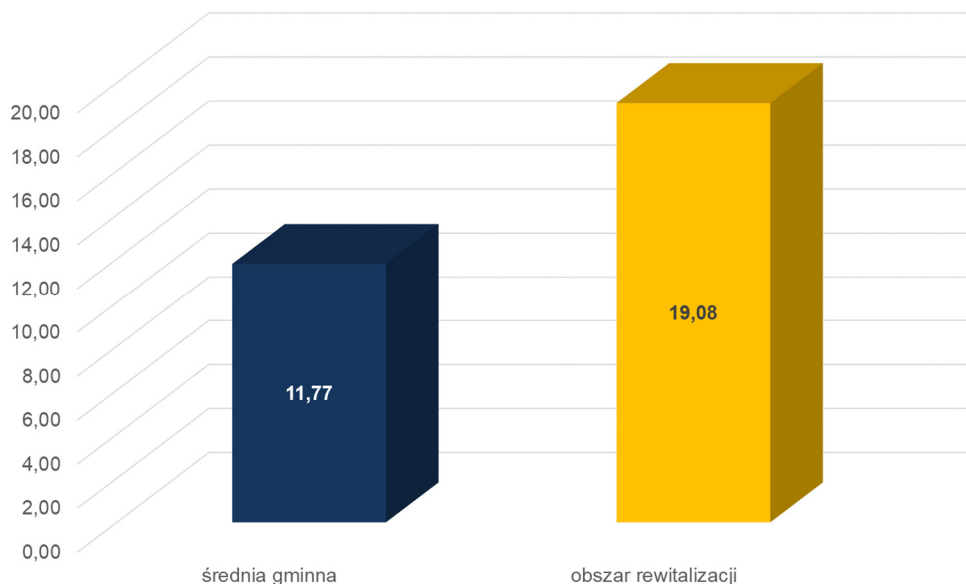
Wykres 17. Liczba przyznanych świadczeń z tytułu zaburzeń psychicznych w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Żmudzi

Średnia wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji była także wyższa od średniej gminnej.

Wykres 18. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba przyznanych świadczeń z tytułu zaburzeń psychicznych w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej

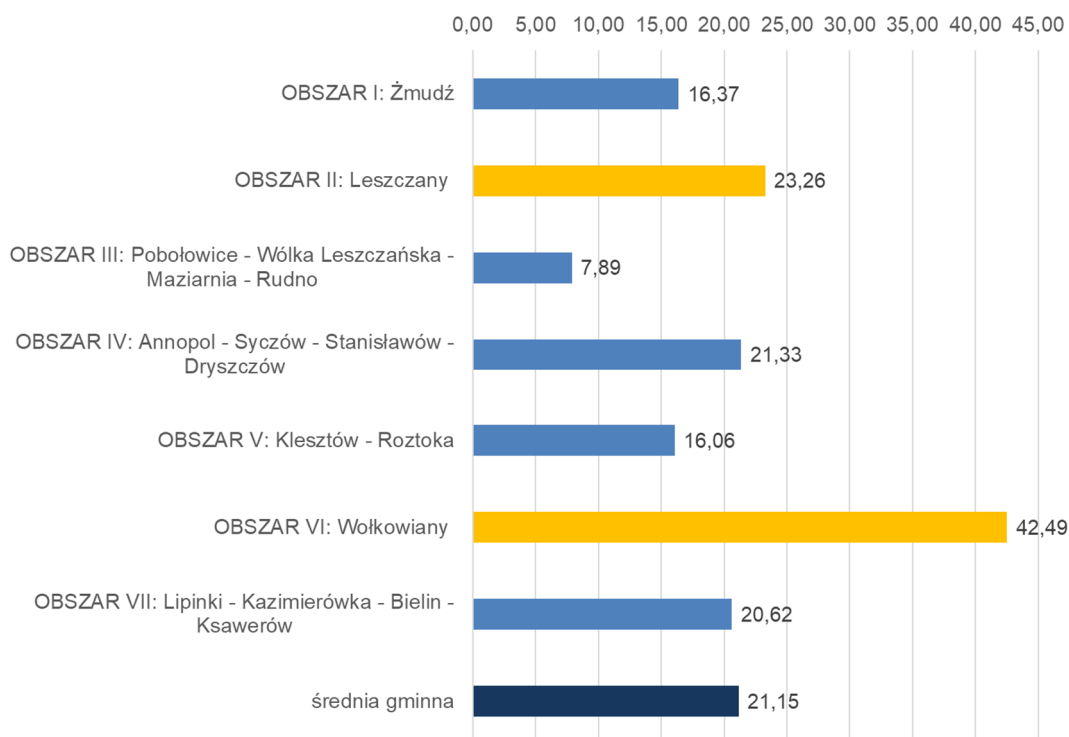

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Żmudzi

Przestępczość

Z uwagi na fakt, iż ustawa o rewitalizacji do głównych problemów sfery społecznej zalicza wysoki poziom przestępczości na danym obszarze, zjawisko to również zostało poddane analizie ilościowej. Przestępczość zmniejsza poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, obniża jakość życia, wpływa negatywnie na integrację lokalnej społeczności. Do opisu tego kryterium posłużono się danymi dotyczącymi liczby przestępstw popełnionych w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców). W obu podobszarach obszaru rewitalizacji odnotowano wyższe od średniej wartości wskaźnika i były to także najwyższe wartości wskaźnika spośród wszystkich badanych jednostek.

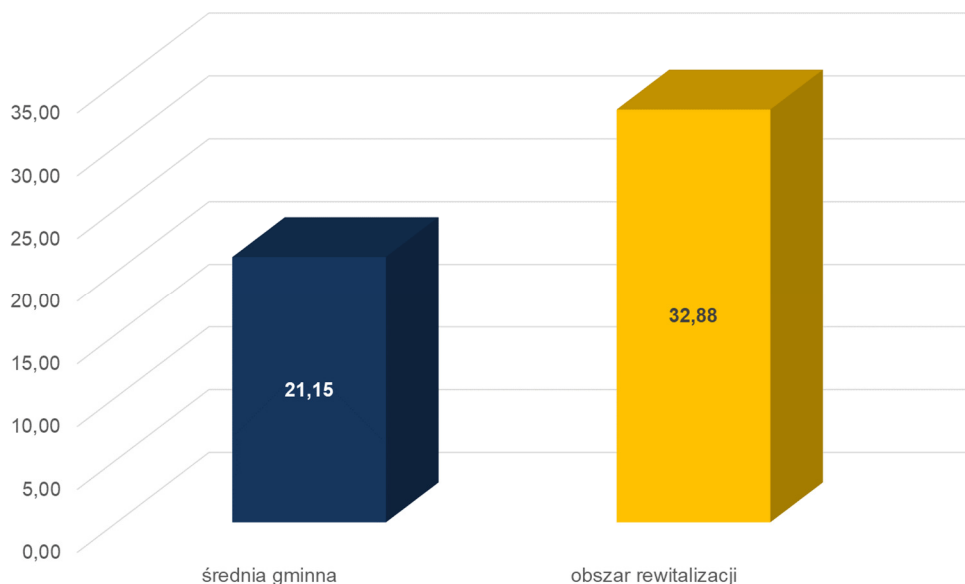
Wykres 19. Liczba przestępstw popełnionych w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy Żmudź

Średnia wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji była wyższa od średniej gminnej.

Wykres 20. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba przestępstw popełnionych w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy Żmudź

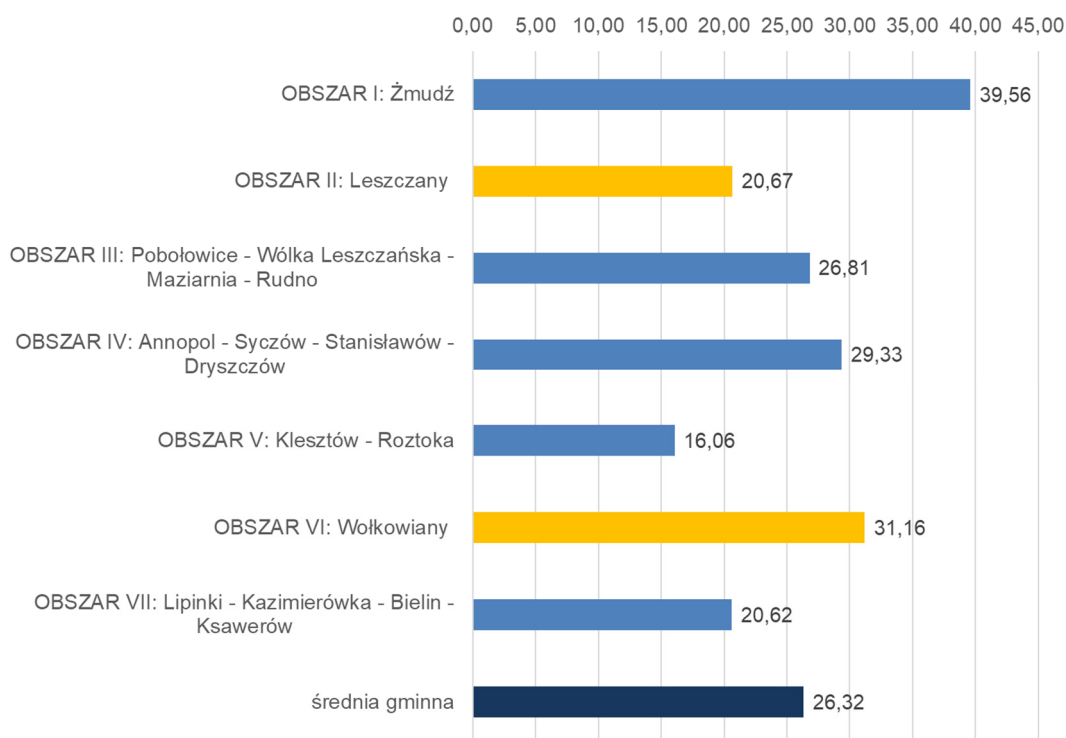
SFERA GOSPODARCZA

Funkcjonowanie sfery gospodarczej poszczególnych jednostek zostało zbadane za pomocą wskaźników:

- Liczba przedsiębiorstw wg stanu na marzec 2022 roku (na 1000 mieszkańców),
- Liczba gospodarstw rolnych wg stanu na marzec 2022 roku (na 1000 mieszkańców).

Wskaźnik dotyczący liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców jest podstawowym miernikiem aktywności gospodarczej badanych obszarów. Podobszar VI. Wołkowiany należał do jednostek o najwyższej wartości wskaźnika w całej Gminie, podczas gdy w podobszarze II. Leszczany wartość wskaźnika kształtowała się poniżej średniej gminnej.

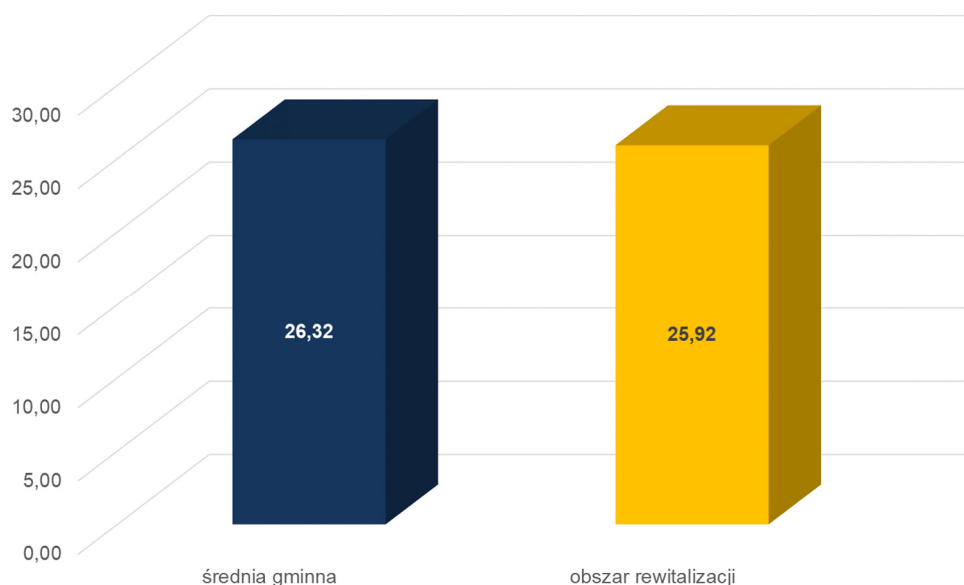
Wykres 21. Liczba przedsiębiorstw wg stanu na marzec 2022 roku (na 1000 mieszkańców)

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Obszar rewitalizacji cechował się niższą łączną wartością wskaźnika od średniej gminnej.

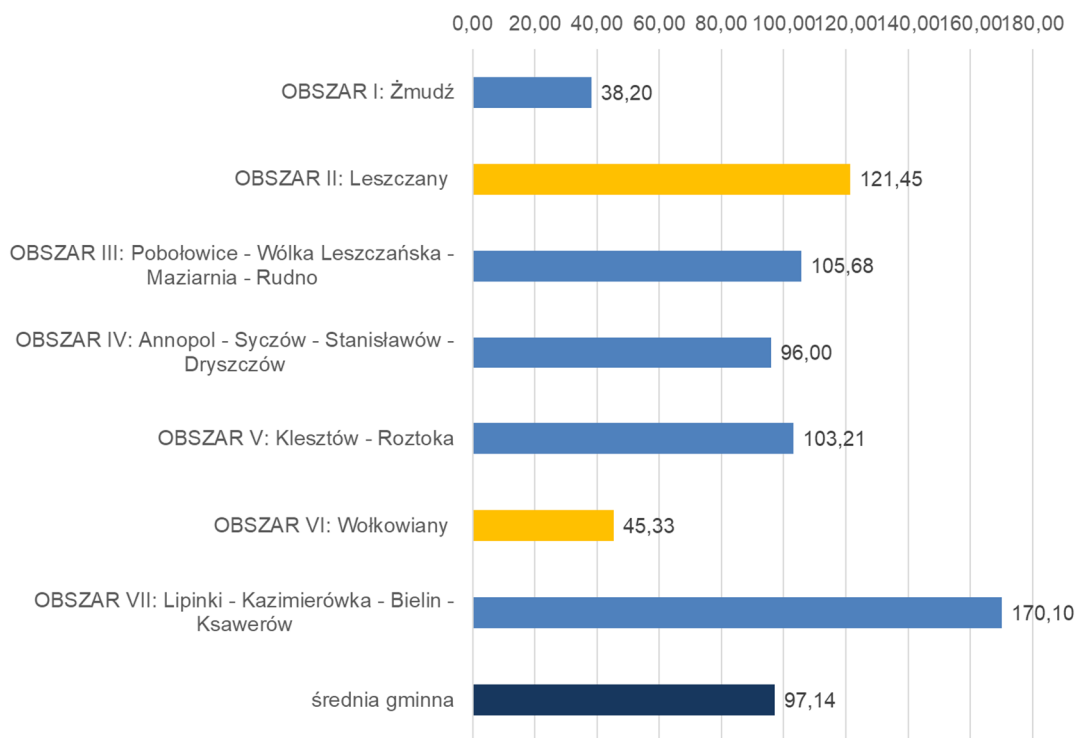
Wykres 22. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba przedsiębiorstw (na 1000 mieszkańców)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

W przypadku liczby gospodarstw rolnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, podobszar II. Leszczany cechował się jedną z najwyższych wartości wskaźnika spośród wszystkich badanych jednostek, podczas gdy w podobszarze VI. Wołkowiany należała ona do najniższych na terenie Gminy.

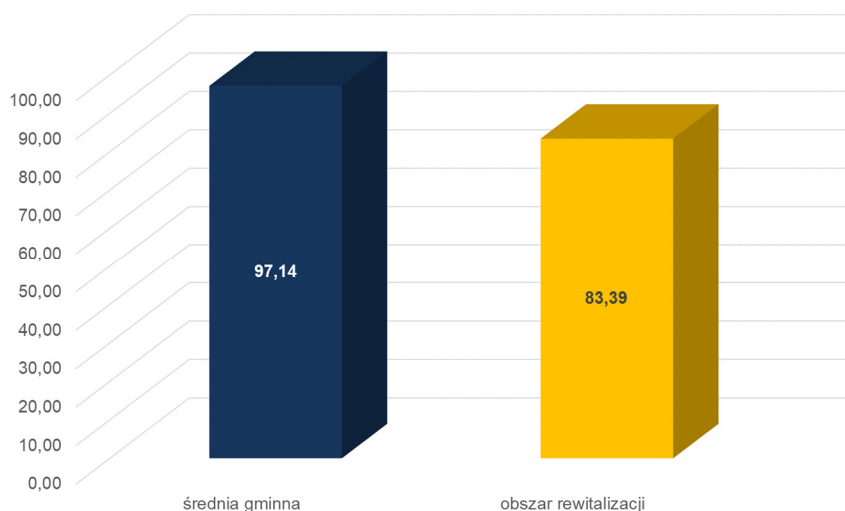
Wykres 23. Liczba gospodarstw rolnych wg stanu na marzec 2022 roku (na 1000 mieszkańców)

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Średnia dla obszaru rewitalizacji była również niższa od średniej gminnej.

Wykres 24. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba gospodarstw rolnych wg stanu na marzec 2022 roku (na 1000 mieszkańców)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej

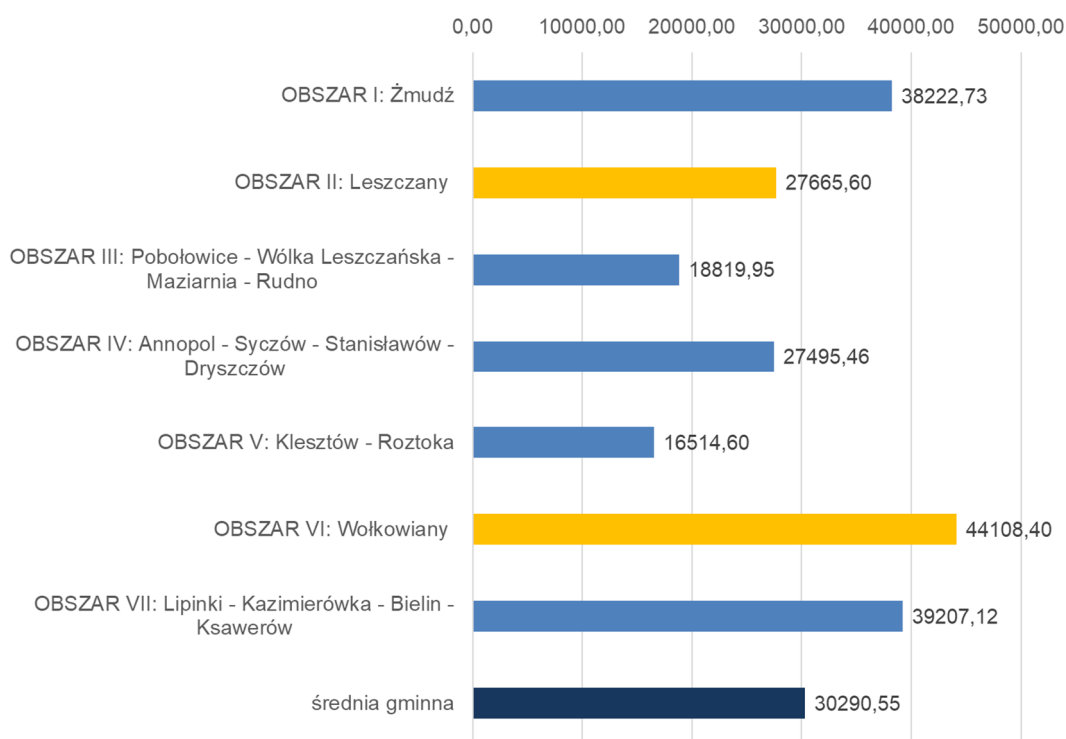
Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

OCHRONA ŚRODOWISKA

Do głównych problemów związanych z ochroną środowiska obszaru rewitalizacji zaliczono problemy z azbestem pokrywającym dachy budynków, z uwagi na fakt, iż jest on niebezpieczny dla zdrowia i powinien zostać jak najszybciej zutylizowany. Na terenie Gminy Żmudź trwa proces usuwania azbestu z pokryć dachowych. Wartość wskaźnika „Wyroby azbestowe pozostałe do unieszkodliwienia w kg/km² powierzchni w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku” w podobszarze VI. Wołkowiany była najwyższa w Gminie, podczas gdy podobszarze II. Leszczany przyjmowała ona wartość niższą od średniej gminnej.

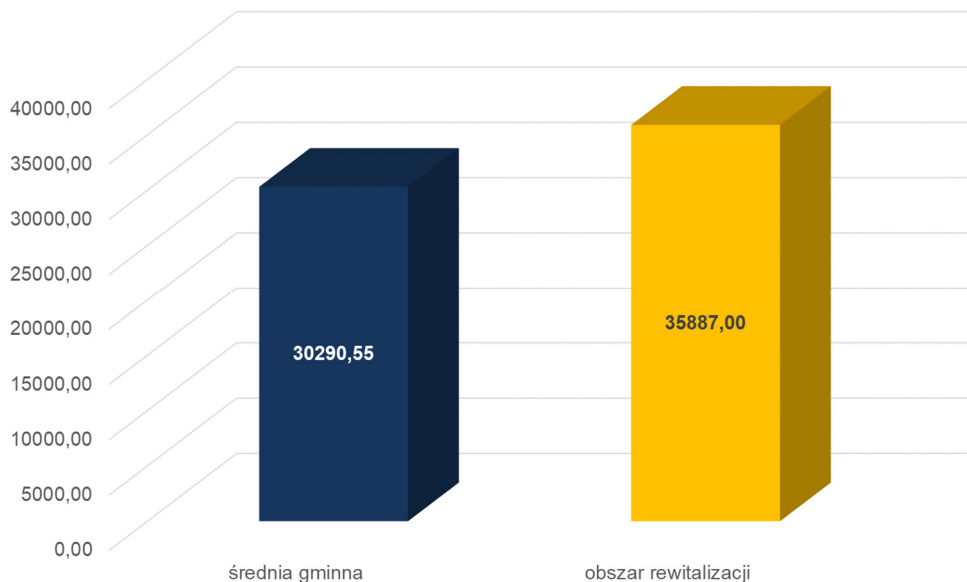
Wykres 25. Wyroby azbestowe pozostałe do unieszkodliwienia w kg/km² powierzchni w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy Żmudź

Średnia łączna dla obszaru rewitalizacji była wyższa od średniej dla Gminy.

Wykres 26. Porównanie wartości wskaźnika „Wyroby azbestowe pozostałe do unieszkodliwienia w kg/km² powierzchni w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej

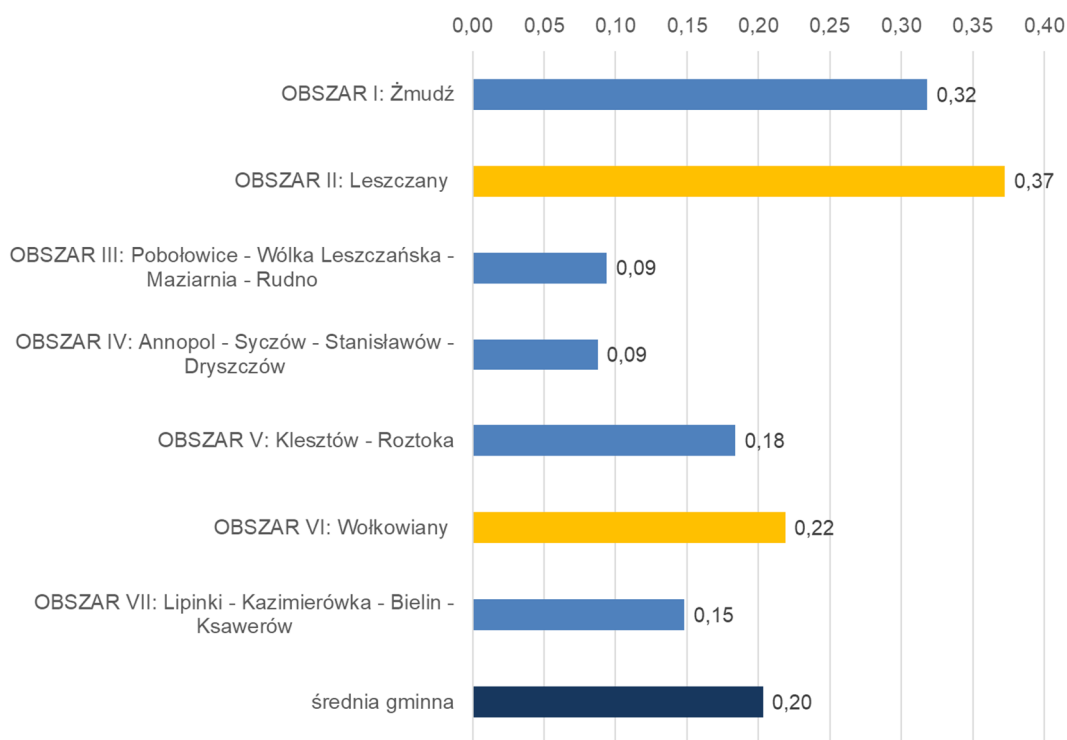

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy Żmudź

SFERA TECHNICZNA

Do zbadania stanu obecnego sfery technicznej obszaru wykorzystano wskaźnik „Długość dróg gminnych wymagających remontu w Gminie Żmudź w 2020 roku (km/km² powierzchni)”. Dostępność infrastruktury drogowej dobrej jakości nie tylko podnosi jakość życia mieszkańców, ale także wpływa na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego. Oba podobszary cechowały się wyższymi wartościami wskaźnika dotyczącego długości dróg gminnych wymagających remontu od średniej gminnej, przy czym w podobszarze II. Leszczany wskaźnik był najwyższy spośród wszystkich badanych jednostek.

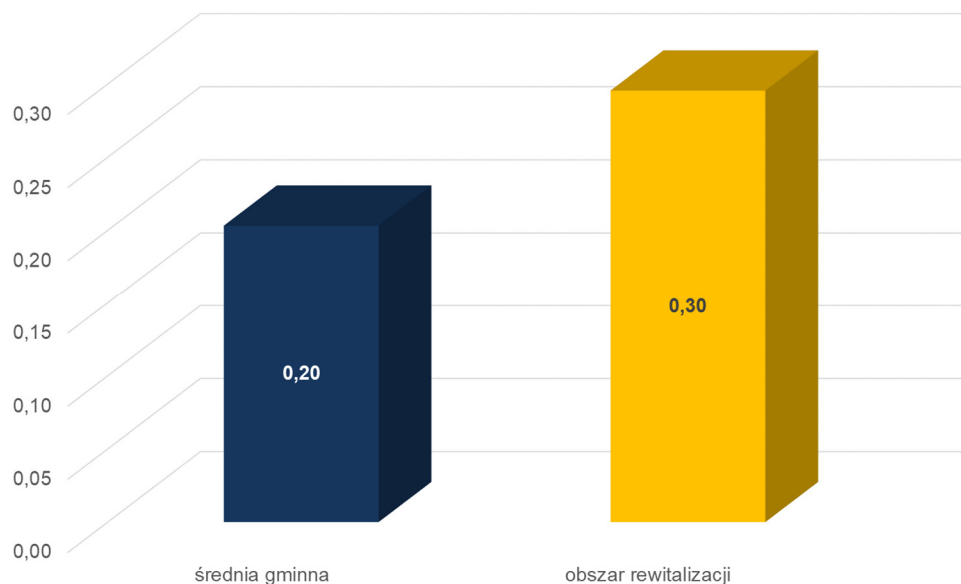
Wykres 27. Długość dróg gminnych wymagających remontu w Gminie Żmudź w 2020 roku (km/km² powierzchni)

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy Żmudź

Średnia wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji była wyższa od średniej dla Gminy.

Wykres 28. Porównanie wartości wskaźnika „Długość dróg gminnych wymagających remontu w Gminie Żmudź w 2020 roku (km/km² powierzchni)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy Żmudź

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Ustawa o rewitalizacji definiuje problemy sfery przestrzenno-funkcjonalnej jako w szczególności niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych.

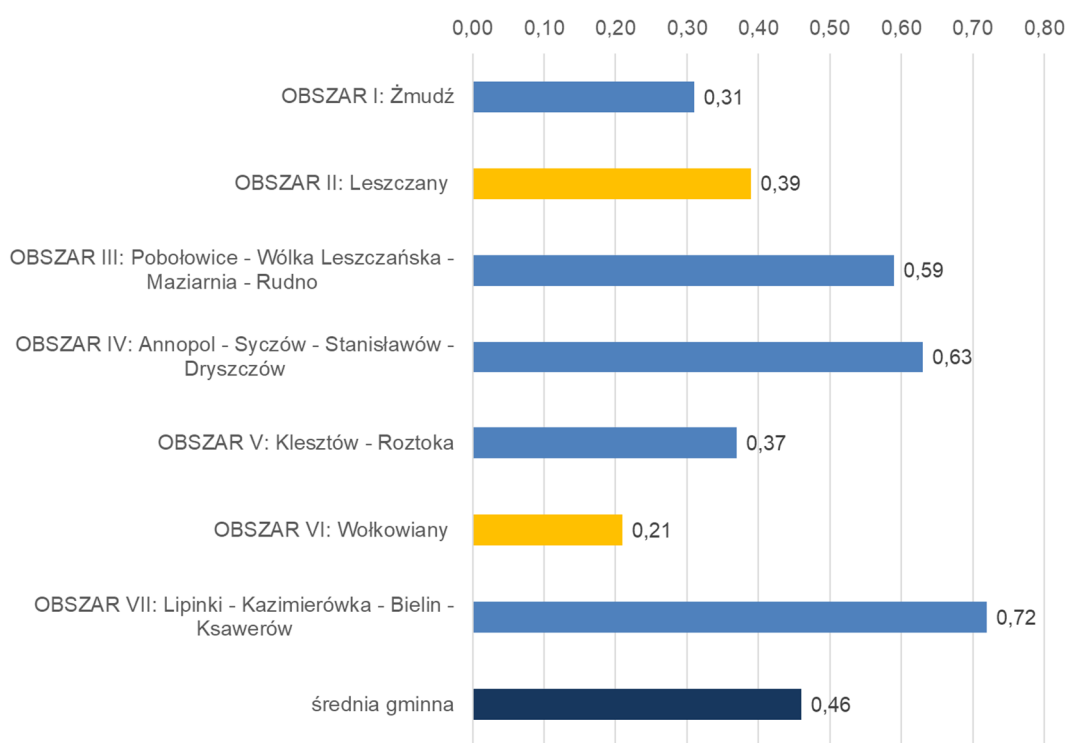
Do zbadania problemów sfery przestrzenno-funkcjonalnej na terenie Gminy Żmudź wykorzystano trzy wskaźniki:

- Liczba pustostanów na km² powierzchni Gminy Żmudź;
- Budynki, obiekty, miejsca, które pełniły funkcje społeczne a obecnie ulegają degradacji na km² powierzchni Gminy Żmudź.

Pustostany stanowią jeden z przykładów nieefektywnie wykorzystanej zabudowy. Opustoszałe nieruchomości mogłyby być wykorzystywane zarówno do celów mieszkalnych, jak też na rzecz funkcji społeczno-gospodarczych, w zależności od ich wielkości, układu przestrzennego oraz pierwotnego przeznaczenia. Niewykorzystywanie lokali lub całych budynków poprzez pozostawianie w stanie pustostanów stanowi jeden z problemów sfery przestrzennej i wpływa negatywnie na jakość i funkcjonalność istniejącej zabudowy.

Pomimo faktu, iż w każdym z podobszarów obszaru rewitalizacji znajdują się pustostany, problem ten nie jest w ich obrębie nasilony w dużym stopniu. Dla obu z podobszarów wartość wskaźnika nie przekraczała średniej gminnej.

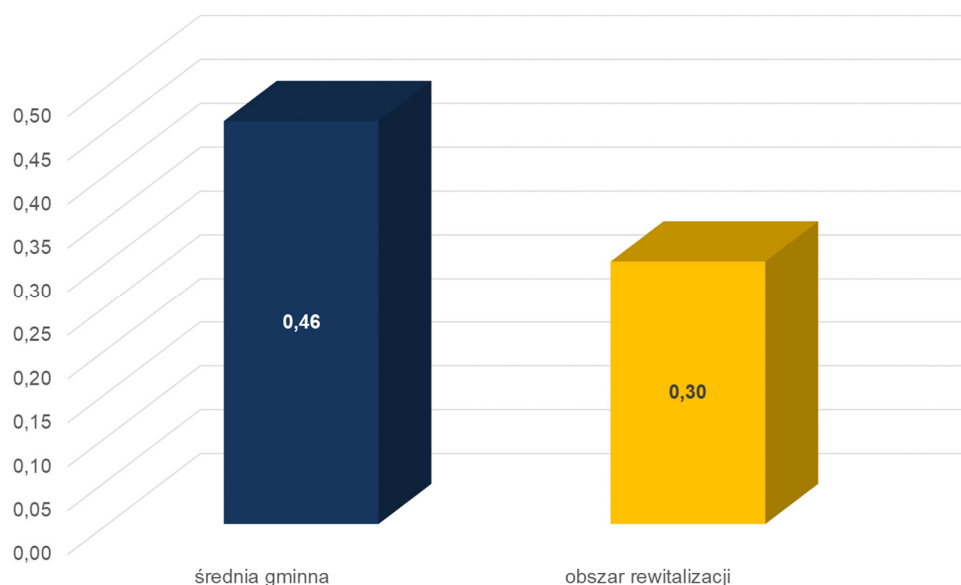
Wykres 29. Liczba pustostanów na km² powierzchni Gminy Żmudź

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy Żmudź

Również średnia dla obszaru kształtowała się poniżej średniej dla Gminy.

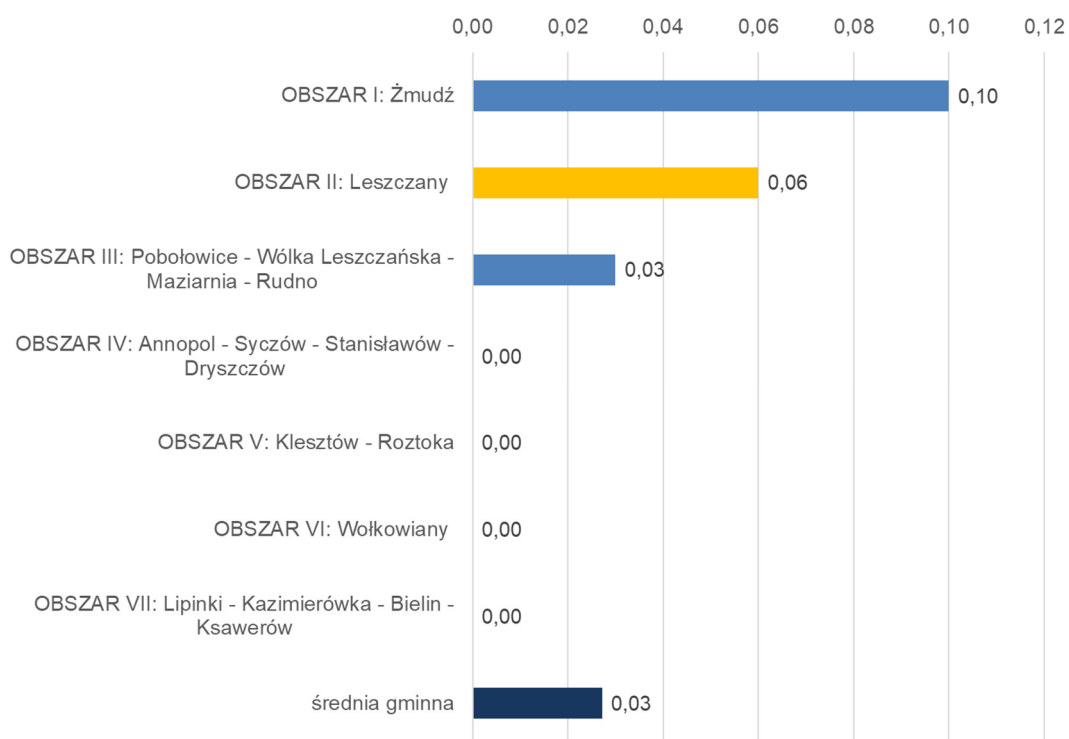
Wykres 30. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba pustostanów na km² powierzchni Gminy Żmudź” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy Żmudź

Kolejnym problemem sfery przestrzenno-funkcjonalnej jest degradacja budynków, miejsc i obiektów, które w przeszłości pełniły ważne funkcje społeczne lub gospodarcze na rzecz lokalnej społeczności. W podobszarze II. Leszczany, znajdują się budynki, obiekty lub miejsca tego typu. Wartość wskaźnika, który ujmuje liczbę tych obiektów w przeliczeniu do powierzchni dla tego podobszaru jest większa od średniej gminnej. Dla podobszaru VI. Wołkowiany wartość wskaźnika wynosiła 0.

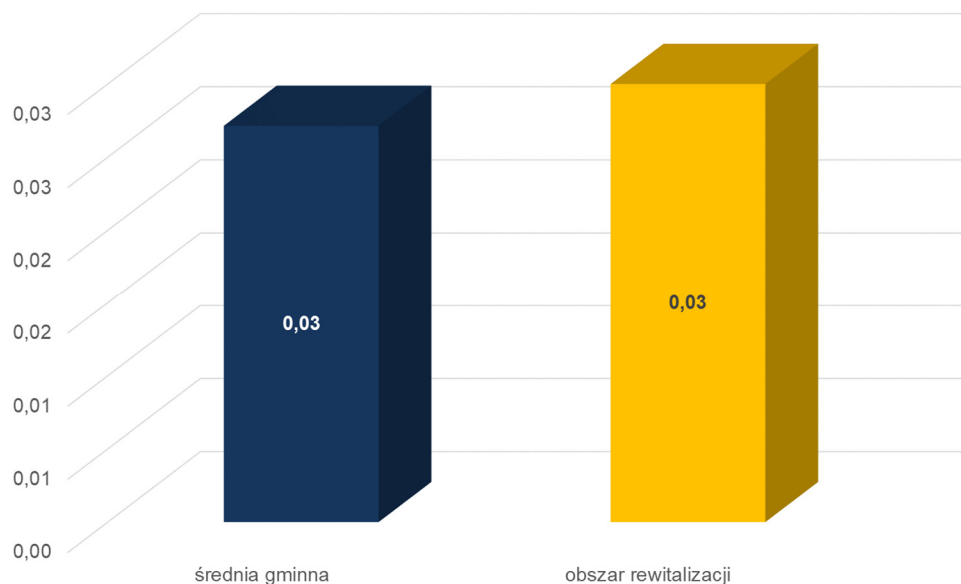
Wykres 31. Budynki, obiekty, miejsca, które pełniły funkcje społeczne a obecnie ulegają degradacji na km² powierzchni Gminy Żmudź

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy Żmudź

Również średnia dla obszaru rewitalizacji przekracza średnią gminną.

Wykres 32. Porównanie wartości wskaźnika „Budynki, obiekty, miejsca, które pełniły funkcje społeczne a obecnie ulegają degradacji na km² powierzchni Gminy Żmudź” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy Żmudź

Wnioski z analizy wskaźnikowej dla podobszarów obszaru rewitalizacji

- W obu podobszarach obszaru rewitalizacji koncentrują się problemy związane z bezrobociem. W podobszarze II. Leszczany ogólna liczba bezrobotnych, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, była wyższa od średniej gminnej. Ponadto, podobszar ten cechował się najwyższą spośród wszystkich badanych jednostek liczbą osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wskaźnik dotyczący liczby osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla obu podobszarów obszaru rewitalizacji kształtował się w sposób niekorzystny i znacznie przekraczał średnią gminną. Jego wartość dla podobszaru II. Leszczany była także najwyższą spośród wszystkich badanych jednostek, a dla podobszaru VI. Wołkowiany należała do najwyższych w całej Gminie.
- Oba z podobszarów obszaru rewitalizacji cechował się wyższą od średniej wartością wskaźnika dotyczącego liczby osób objętych świadczeniami

GOPS w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Oznacza to, iż we wszystkich podobszarach występuje wysokie zapotrzebowanie na świadczenia GOPS.

- W podobszarze VI. Wołkowiany odnotowano wyższą od średniej gminnej wartość wskaźnika dotyczącego liczby pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, co oznacza, iż w tym podobszarze koncentrują się potrzeby związane z włączeniem społecznym osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin oraz zapewnieniem im odpowiedniego poziomu życia.
- W obu podobszarach obszaru rewitalizacji zidentyfikowano dużą potrzebę wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi. Wartości wskaźnika dotyczącego liczby przyznanych świadczeń z tytułu zaburzeń psychicznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w obu podobszarach były znacznie wyższe od średniej gminnej i jednocześnie stanowiły najwyższe wartości wskaźnika spośród wszystkich badanych jednostek.
- W obu podobszarach obszaru rewitalizacji zidentyfikowano koncentrację zjawisk związanych z przestępczością. Każdy z podobszarów cechował się wyższą od średniej gminnej wartością wskaźnika dotyczącego liczby przestępstw i były to jednocześnie najwyższe wartości wskaźnika spośród wszystkich badanych jednostek.
- Podobszar II. Leszczany cechował się niedostateczną aktywnością gospodarczą. Wartość wskaźnika dotyczącego liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców była w jego obrębie znacznie niższa od średniej gminnej.
- Podobszar VI. Wołkowiany charakteryzował się niską wartością wskaźnika dotyczącego liczby gospodarstw rolnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, co oznacza, iż obszar ten traci rolniczy charakter i konieczne jest wspieranie w jego obrębie działalności pozarolniczej.
- W podobszarze VI. Wołkowiany wartość wskaźnika dotyczącego liczby ton azbestu, który pozostał do unieszkodliwienia, jest najwyższa spośród wszystkich badanych jednostek. Wartość wskaźnika w podobszarze II. Leszczany była niższa od średniej gminnej. Warto dodać, iż problem związany z pozostającym i niezutylizowanym azbestem należy do najpoważniejszych problemów związanych z ochroną środowiska na

terenie całej gminy, w tym także w obrębie obu podobszarów obszaru rewitalizacji.

- W obu podobszarach obszaru rewitalizacji wartość wskaźnika dotyczącego długości dróg gminnych wymagających remontu, w przeliczeniu km/km² powierzchni obszaru, była wyższa od średniej gminnej.
- W podobszarze II. Leszczany znajdują się budynki, obiekty lub miejsca ulegające degradacji. Wartość wskaźnika, który ujmuje liczbę obiektów tego typu w przeliczeniu do powierzchni dla podobszaru jest większa od średniej gminnej.

2.2. Analiza zjawisk negatywnych – analiza jakościowa

SFERA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA

Poszczególne podobszary obszaru rewitalizacji zostały również poddane analizie jakościowej pod kątem badania zjawisk negatywnych, odczuwalnie wpływających na funkcjonowanie sfery społecznej i gospodarczej, które nie zawsze można opisać za pomocą porównywalnych do pozostałej części Gminy danych statystycznych oraz wskaźników ilościowych. W wyniku analizy zidentyfikowano występowanie następujących zjawisk w poszczególnych podobszarach obszaru rewitalizacji:

Postępowanie zjawiska starzenia się lokalnej społeczności

Na terenie całej Gminy, w tym także w każdym z podobszarów obszaru rewitalizacji, postępuje zjawisko starzenia się lokalnej społeczności. Zjawisko starzenia się społeczeństw jest jednym z najbardziej charakterystycznych trendów demograficznych cechującym zarówno kraje o najbardziej rozwiniętych gospodarkach, jak również grupę państw o niższym poziomie rozwoju, w których tryb życia społeczeństw, cechy struktury demograficznej i różnorodne zjawiska socjologiczne mają podobny przebieg. Do głównych przyczyn i czynników wpływających na wielkość zjawiska należą:

- wydłużenie przeciętnej długości życia ludzkiego,
- rozwój medycyny,

- spadek dzietności.

Zgodnie z danymi posiadanymi przez Urząd Gminy Żmudź, udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym (kobiety: 60+, mężczyźni: 65+) w latach 2018-2023 w obu podobszarach obszaru rewitalizacji stale rósł. W podobszarze II. Leszczany wzrósł z 17,8% w 2018 roku do 21,5% w 2023 roku, natomiast w podobszarze VI. Wołkowiany zwiększył się z 16,4% w 2018 roku do 19,0% w 2023 roku. Przewiduje się, iż wzrost udziału liczby osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w obu podobszarach w kolejnych latach będzie w dalszym ciągu postępował, co niesie za sobą określone konsekwencje, takie jak wzrost zapotrzebowania na usługi zdrowotne, socjalne i opiekuńcze oraz wzrost popytu na ofertę kulturalną i społeczną adresowaną do seniorów.

Zmniejszanie się liczby ludności

Zgodnie ze Strategią Rozwoju Gminy Żmudź na lata 2022-2030, obszar całej Gminy, w tym także każdy z podobszarów obszarów rewitalizacji, dotknięty jest problemem zmniejszania się liczby ludności. Jest to efektem nie tylko zjawiska starzenia się lokalnej społeczności, lecz także odpływu mieszkańców do dużych miast (np. Lublina, Warszawy) oraz emigracji zarobkowej do innych krajów. Obszar całego województwa lubelskiego jest dotknięty zjawiskiem zmniejszania się liczby ludności – województwo lubelskie jest jednym z trzech najbardziej wyludniających się w Polsce. Do głównych przyczyn wyjazdów mieszkańców z terenu całej Gminy należy niekorzystna sytuacja na rynku pracy, niski poziom zarobków w porównaniu do dużych aglomeracji oraz coraz mniejsza opłacalność miejscowego rolnictwa. Zjawiska te odczuwane są przez mieszkańców całej gminy, w tym także każdego z podobszarów obszaru rewitalizacji. Spadek liczby ludności w skali lokalnej prowadzi między innymi do zmniejszenia się popytu na usługi, zarówno gospodarcze i społeczne (w tym także kulturalne i edukacyjne), nasilania się trudności w funkcjonowaniu lokalnego rynku pracy oraz postępowania zjawiska starzenia się lokalnej społeczności.

Niedostateczna integracja lokalnej społeczności

Oba podobszary obszaru rewitalizacji, podobnie jak pozostała część Gminy, dotknięte są zjawiskiem zmniejszania się integracji lokalnej społeczności i zanikania więzi sąsiedzkich. Wpływ na to mają między innymi zmiany cywilizacyjne: wykorzystanie mediów społecznościowych, korzystanie z nowoczesnych technologii, szeroka oferta spędzania wolnego czasu z wykorzystaniem multimedialnych, bardziej indywidualne podejście do zaspokajania potrzeb wyższych. Zjawiska te sprawiły, że na znaczeniu straciły codzienne spotkania w obrębie lokalnej społeczności, wspólne spędzanie czasu wolnego, angażowanie się w działania na rzecz wspólnych spraw, co osłabia więzi sąsiedzkie. Szczególnym problemem jest trudność zaangażowania młodych ludzi w życie lokalnej społeczności, gdyż w obecnych czasach dzieciom, młodzieży i młodym dorosłym łatwiej jest skontaktować się z rówieśnikami z całego świata poprzez wykorzystanie mediów społecznościowych, niż spotkać się bezpośrednio z mieszkańcami tej samej miejscowości. Brak interwencji w tym zakresie pogłębiał będzie dalszą dezintegrację mieszkańców i zanik sąsiedzkich relacji.

Bezrobocie

Analiza wskaźnikowa wykazała, iż w obu podobszarach obszaru rewitalizacji koncentrują się problemy związane z bezrobociem. W podobszarze II. Leszczany duża była ogólna liczba osób bezrobotnych oraz liczba osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W podobszarze II istnieje więc konieczność interwencji w zdiagnozowanym zakresie. Natomiast w obu podobszarach obszaru rewitalizacji zdiagnozowano duży problem związany z długotrwałym bezrobociem. Wartości wskaźnika dotyczącego liczby osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla obu podobszarów należały do najwyższych spośród wszystkich badanych jednostek. Długotrwałe bezrobocie jest specyficznym zjawiskiem z uwagi na fakt, iż dotyczy grupy osób bezrobotnych najtrudniejszej do zaktywizowania, często pozbawionej motywacji do przekwalifikowania lub nabycia nowych umiejętności, długo pozostającej poza rynkiem pracy. Wsparcie ponownego

zaktywizowania zawodowego tych osób wymaga podjęcia dodatkowych działań, nie tylko bezpośrednio nawiązujących do poszukiwania zatrudnienia i podnoszenia kwalifikacji, lecz często również pracy z psychologiem, zindywidualizowanego podejścia do planowania ścieżki zawodowej, uwzględnienia obecnej sytuacji materialnej, rodzinnej i ekonomicznej bezrobotnego, itp.

Ponadto, specyfika lokalnej gospodarki sprawia, iż szukanie pracy na terenie Gminy oraz w obrębie podobszarów obszaru rewitalizacji jest utrudnione, co jest wynikiem takich czynników jak:

- duże uzależnienie rynku pracy od rolnictwa, niewystarczająca liczba miejsc pracy w zawodach pozarolniczych,
- duże uzależnienie lokalnego rynku pracy od sektora usług publicznych,
- niska aktywność ekonomiczna ludności, przekładająca się na niedostateczną liczbę miejsc pracy.

Problemy związane z funkcjonowaniem lokalnego rynku pracy nasilają zjawisko pozostawania bez pracy przez dłuższy okres.

Funkcjonowanie lokalnej gospodarki

Gospodarka obu podobszarów obszaru rewitalizacji jest gospodarką bazującą na branżach tradycyjnych i rolnictwie. Niedostatecznie rozwinięty jest sektor usług rynkowych, brakuje miejsc pracy dla osób wysoko wykwalifikowanych. Rolnictwo obszaru wykazuje cechy typowe dla terenów wiejskich tej części regionu – duże rozdrobnienie gospodarstw, ich niska specjalizacja, duży udział produkcji na własne potrzeby.

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

W obu podobszarach obszaru rewitalizacji, w miejscowościach Leszczany oraz Wołkowiany, usytuowane są ulegające degradacji gminne budynki, które w przeszłości pełniły funkcję siedzib szkół podstawowych. W obszarach wiejskich szkoły podstawowe są placówkami, które poza działalnością edukacyjną, pełnią też ważne funkcje dla lokalnej społeczności i wykonują na rzecz lokalnej społeczności szereg inicjatyw, takich jak organizacja imprez okolicznościowych, integrowanie społeczności szkolnej, angażowanie rodziców i uczniów w różnorodne wydarzenia, w tym akcje charytatywne, itp. Działalność ta ma korzystny wpływ na lokalną społeczność i przyczynia się do zwiększenia jej aktywności oraz tworzenia więzi społecznych. Obecnie, obiekt w Leszczanach nie jest wykorzystywany na rzecz mieszkańców i w żaden sposób nie zrekompensowano utraty pełnionych przez niego istotnych funkcji społecznych na rzecz lokalnej społeczności. Budynek w Wołkowianach po likwidacji szkoły podstawowej został przeznaczony na rzecz lokalnej społeczności: na parterze mieści się filia Środowiskowego Domu Samopomocy „Wrzos” oraz Spółdzielnia Socjalna „Dębowy Las”, natomiast na piętrze znajdowały się mieszkania wspomagane, które obecnie nie funkcjonują. Budynek znajduje się w bardzo złym stanie technicznym a jego parametry nie pozwalają na racjonalną eksploatację oraz pełne i funkcjonalne wykorzystanie. Obiekt ulega degradacji, pogarszają się warunki do świadczenia usług społecznych przez działające w nim podmioty. Brak interwencji w tym zakresie sprawia, iż w perspektywie kilkuletniej dalsze korzystanie z obiektu będzie niemożliwe.

Do głównych problemów sfery funkcjonalno-przestrzennej należy także niedostateczne wykorzystanie przestrzeni publicznej obu podobszarów obszaru rewitalizacji na cele społeczne lub gospodarcze, co wynika z braków w jej obecnym zagospodarowaniu. Na terenie całej Gminy Żmudź, także w obrębie obu podobszarów obszaru rewitalizacji, przestrzeń publiczna posiada dużo cech typowych dla przestrzeni wiejskich: niewielki udział wyodrębnionych i funkcjonalnie zagospodarowanych przestrzeni publicznych, brak elementów typu skwery, place, ścieżki spacerowe, koncentracja dostępnej przestrzeni wzdłuż dróg. Jednocześnie, w obrębie obu

podobszarów obszaru rewitalizacji znajdują się tereny przy obiektach użyteczności publicznej, które przy odpowiednim zagospodarowaniu mogą spełniać funkcje centrów miejscowości, miejsc spotkań i integracji mieszkańców, obszarów rekreacji i wypoczynku. Warunkiem ich wykorzystania w tym zakresie jest ich odpowiednie zagospodarowanie.

W sąsiedztwie podobszaru VI. położony jest zalew „Dębowy Las”. Jest to miejsce dedykowane aktywnemu spędzaniu czasu wolnego, wyposażone w kąpielisko, miejsce do wędkowania, plażę, ścieżki piesze i rowerowe. Jednocześnie, przestrzeń publiczna nad zalewem ulega degradacji i konieczne jest jej odnowienie i funkcjonalne zagospodarowanie.

SFERA ŚRODOWISKOWA

Na terenie całej Gminy, w tym także w każdym z podobszarów obszaru rewitalizacji, występuje problem z emisją zanieczyszczeń przez tzw. źródła niskiej emisji (np. przydomowe paleniska, kotłownie, piece). Część budynków cechuje się niską wydajnością energetyczną (nieocieplone ściany i stropy, nieuszczelna stolarka okienna i drzwiowa) oraz nieefektywnymi systemami ogrzewania, co w połączeniu z niewystarczającą świadomością ekologiczną co do konieczności używania właściwego surowca opałowego i niebezpieczeństw płynących ze spalania w przydomowych piecach i kotłowniach przedmiotów wykonanych z tworzyw nieprzeznaczonych do palenia, takich jak plastik, guma, tekstylia, pogarsza jakość powietrza w okresie grzewczym. Konieczne jest zwiększanie świadomości lokalnej społeczności w tym zakresie.

WYNIKI ANALIZY JAKOŚCIOWEJ DOKONANEJ PRZEZ ANKIETOWANYCH

W celu pogłębienia jakościowej analizy stanu obecnego podobszarów obszaru rewitalizacji, przeprowadzono badanie ankietowe. Udział w badaniu mogli wziąć wszyscy zainteresowani, nie tylko osoby bezpośrednio związane z obszarem rewitalizacji (mieszkańcy poszczególnych podobszarów), lecz

także inne grupy interesariuszy (mieszkańcy pozostałej części Gminy, przedsiębiorcy, itp.), którzy w jakiś sposób z niego korzystają (np. pracują w obrębie podobszarów, korzystają z ofert placówek edukacyjnych, kulturalnych, itp.) i są w stanie ocenić jego rozwój i funkcjonowanie.

W przeważającej części w badaniu ankietowym udział wzięli mieszkańcy podobszarów obszaru rewitalizacji (75% badanych). Respondenci mieli za zadanie między innymi wyrażenie opinii dotyczącej jakości życia w obrębie podobszarów obszaru rewitalizacji poprzez ocenienie poszczególnych elementów mających wpływ na poziom życia i rozwoju obszaru za pomocą pięciostopniowej skali ocen, gdzie 1 oznaczało „bardzo złe”, 2 – „złe”, 3 – „średnie”, 4 – „dobre”, 5 – „bardzo dobre”. Wyniki oceny zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 4. Wyniki badania ankietowego – ocena obecnego poziomu rozwoju podobszarów obszaru rewitalizacji

SFERA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA	średnia ocena
Poziom rozwoju oferty kulturalnej	2,88
Poziom rozwoju oferty sportowo-rekreacyjnej	2,75
Uczestnictwo mieszkańców w wydarzeniach społecznych, kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych	3,13
Wsparcie osób starszych	3,63
Oferta kulturalna dla seniorów	3,13
Oferta rekreacyjno-sportowa dla seniorów	2,44
Oferta kulturalna dla dzieci i młodzieży	2,93
Oferta rekreacyjno-sportowa dla dzieci i młodzieży	3,00
Działalność organizacji pozarządowych (OSP, KGW, pozostałych)	3,67
Poziom integracji lokalnej społeczności	3,20
Promowanie lokalnej historii i tradycji	2,41
Świadomość ekologiczna mieszkańców	2,39
Warunki do prowadzenia działalności gospodarczej	2,47
Poziom bezrobocia	2,43
Lokalny rynek pracy	2,13
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA, TECHNICZNA I ŚRODOWISKOWA	średnia ocena
Poziom rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	2,93

Dostępność infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców	3,13
Poziom rozwoju infrastruktury kultury	2,93
Dostępność infrastruktury kultury dla mieszkańców	3,33
Estetyka przestrzeni	3,47
Organizacja zieleni publicznej i zagospodarowanie terenów zielonych	3,50
Stan środowiska naturalnego	3,60
Stan gminnych budynków użyteczności publicznej	3,40
Dostępność budynków użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami	3,29

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o.

Spośród poszczególnych elementów sfery społeczno-gospodarczej, osoby biorące udział w badaniu ocenili źle (ocena poniżej 2,5) ofertę rekreacyjno-sportową dla seniorów, promowanie lokalnej historii i tradycji, świadomość ekologiczną mieszkańców, warunki do prowadzenia działalności gospodarczej, poziom bezrobocia, lokalny rynek pracy. Dobrze (ocena powyżej 3,5) oceniono wsparcie osób starszych, działalność organizacji pozarządowych oraz stan środowiska naturalnego. Pozostałe elementy poddane ocenie zostały ocenione dostatecznie.

Najwięcej wskazań, biorąc pod uwagę poszczególne oceny, otrzymały następujące elementy sfery społeczno-gospodarczej:

- Lokalny rynek pracy – 18,7% wskazań na ocenę 1 – „bardzo złe” oraz 56,3% wskazań na ocenę 2 – „złe”,
- Uczestnictwo mieszkańców w wydarzeniach społecznych, kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych – 62,5% wskazań na ocenę 3 – „średnie”,
- Działalność organizacji pozarządowych – 46,6% wskazań na ocenę 4 – „dobre”,
- Wsparcie osób starszych – 25% wskazań na ocenę 5 – „bardzo dobre”.

Ilościowo najwięcej łącznie ocen bardzo złych i złych otrzymał lokalny rynek pracy, co potwierdza wynikającą z diagnozy konieczność wsparcia lokalnej gospodarki podobszarów obszaru rewitalizacji. Najwięcej ocen dobrych i bardzo dobrych łącznie otrzymały wsparcie oraz starszych oraz

działalność organizacji pozarządowych, co oznacza, iż mieszkańcy dobrze oceniają te zasoby sfery społecznej.

Analogiczne zestawienie dla poszczególnych elementów sfery przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej prezentuje się następująco:

- Dostępność budynków użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami – 5,8% ocen „1 – bardzo złe”,
- Poziom rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej – 53,3% ocen 2 – „złe”,
- Stan środowiska naturalnego – 37,5% ocen 3 – „średnie”,
- Stan środowiska naturalnego – 53,3% wskazań na ocenę 4 – „dobre”,
- Dostępność infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców 20% ocen 5 – „bardzo dobre”.

Pod względem ilościowym najgorzej oceniono dostępność budynków użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami oraz poziom rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców, co potwierdza, iż istnieje problem z jakością infrastruktury tego typu. Ilościowo najlepiej ocenione zostały stan środowiska naturalnego oraz dostępność infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców, otrzymując najwięcej wskazań na oceny dobre i bardzo dobre. Warto również zauważyć, iż elementy sfery przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej zostały ogólnie lepiej ocenione przez osoby biorące udział w badaniu, niż elementy sfery społeczno-gospodarczej.

Ankietowani mogli również w ramach pytania otwartego indywidualnie wskazać najpoważniejsze według nich problemy związane z jakością życia/prowadzeniem działalności/korzystaniem z obiektów użyteczności publicznej na terenie podobszarów obszaru rewitalizacji oraz mocne strony w tym zakresie. Najczęściej powtarzającymi się wśród odpowiedzi respondentów problemami były:

- Niedostateczny stan dróg i/lub brak chodników,
- Brak miejsc spotkań na terenach zielonych,

- Niedostatki infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej,
- Problemy z funkcjonowaniem rynku pracy,
- Stan i zagospodarowanie budynków po byłych szkołach.

Natomiast wśród mocnych stron podobszarów najczęściej wskazywano:

- Dostępność świetlic wiejskich,
- Dobry stan środowiska naturalnego,
- Położenie w pobliżu zalewu.

Oceny ankietowanych odzwierciedlają fakt, iż podobszary obszaru rewitalizacji są miejscami cechującymi dobrym stanem środowiska naturalnego, z potencjałem rozwoju branży turystycznej w oparciu o posiadane zasoby i walory przyrodniczo-krajobrazowe – przede wszystkim położony w niedalekiej odległości zalew. Dostępność świetlic umożliwia rozwój w oparciu o nie różnorodnej oferty na rzecz mieszkańców. Według ankietowanych, konieczne jest efektywne zagospodarowanie budynków po byłych szkołach oraz poprawa stanu infrastruktury.

Jako główne kierunki działań, które powinny być uznane za priorytetowe w procesie rewitalizacji najwięcej wskazań otrzymały:

- Rozwój oferty kulturalnej, społecznej, sportowo-rekreacyjnej dla wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji (14,1%),
- Rozwój oferty kulturalnej dla dzieci i młodzieży (9,0%),
- Zwiększenie stopnia integracji lokalnej społeczności (9,0%),
- Wspieranie walki z bezrobociem i rozwoju lokalnego rynku pracy (9,0%).

Respondenci wskazali również przykładowe inwestycje i przedsięwzięcia, jakie według nich powinny być realizowane w ramach procesu rewitalizacji. Najczęściej wymieniano:

- Zagospodarowanie terenu przy świetlicach lub budynkach szkół pod plac zabaw, altanę, siłownię zewnętrzną, itp.,
- Remonty budynków szkół,
- Modernizacja dróg,
- Zagospodarowanie terenów zielonych.

2.3. Analiza zjawisk negatywnych – podsumowanie

W toku analizy wskaźnikowej i jakościowej zidentyfikowano następujące problemy, występujące w poszczególnych podobszarach obszaru rewitalizacji:

Tabela 5. Podsumowanie analizy zjawisk negatywnych

SFERA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA	SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA, TECHNICZNA I ŚRODOWISKOWA
<ul style="list-style-type: none"> • postępowanie zjawiska starzenia się lokalnej społeczności, zwiększanie się udziału liczby osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie mieszkańców ogółem w obu podobszarach obszaru rewitalizacji, • zmniejszanie się liczby ludności w obu podobszarach obszaru rewitalizacji, • duża liczba osób bezrobotnych ogółem i bezrobotnych powyżej 50 roku życia w podobszarze II. Leszczany oraz długotrwale bezrobotnych w obu podobszarach obszaru rewitalizacji, • duże zapotrzebowanie na świadczenia GOPS i duża liczba osób z nich korzystających w obu podobszarach obszaru rewitalizacji, • duża liczba świadczeń na rzecz osób z niepełnosprawnościami w podobszarze VI. Wołkowiany, ryzyko wykluczenia społecznego i niedostatecznego poziomu życia tych osób i ich rodzin, 	<ul style="list-style-type: none"> • azbest pozostały do unieszkodliwienia w obu podobszarach obszaru rewitalizacji, • negatywny wpływ źródeł niskiej emisji na jakość powietrza w obu podobszarach obszaru rewitalizacji, • istnienie w obu podobszarach obszaru rewitalizacji budynków w przeszłości pełniących ważne funkcje społeczne, obecnie niewykorzystywanych na rzecz lokalnej społeczności, • niedostateczne wykorzystanie przestrzeni publicznej obu podobszarów obszaru rewitalizacji na cele społeczne lub gospodarcze, • duży udział dróg gminnych wymagających remontu w obu podobszarach obszaru rewitalizacji.

<ul style="list-style-type: none"> • duża liczba świadczeń na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi w obu podobszarach obszaru rewitalizacji, ryzyko wykluczenia społecznego i niedostatecznego poziomu życia tych osób i ich rodzin, • koncentracja zjawisk związanych z przestępczością w obu podobszarach obszaru rewitalizacji, • niedostateczna aktywność gospodarcza podobszaru II. Leszczany, • tracenie rolniczego charakteru przez podobszar VI. Wołkowiany i konieczność wspierania w jego obrębie działalności pozarolniczej, • niedostateczna integracja lokalnej społeczności obu podobszarów obszaru rewitalizacji, • problemy z funkcjonowaniem przedsiębiorstw i lokalnej gospodarki w obu podobszarach obszaru rewitalizacji. 	
---	--

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o.

2.4. Analiza lokalnych potencjałów

Przeprowadzona diagnoza wykazała, iż oba podobszary obszaru rewitalizacji posiadają mocne strony i potencjały rozwojowe, które powinny zostać wykorzystane w procesie rewitalizacji, do rozwiązania lub zminimalizowania skali zidentyfikowanych problemów. Do głównych z nich należą:

- Miejsca historyczne i obiekty zabytkowe – w obu podobszarach znajdują się miejsca o charakterze historycznym lub zabytkowym. W podobszarze II. Leszczany usytuowane są zarówno obiekty i miejsca wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków (pozostałości parku podworskiego, cmentarz ewangelicki, cmentarz prawosławny, cmentarz grekokatolicki) oraz ujęte w gminnej ewidencji zabytków (kilkanaście zabytkowych chałup i budynków gospodarczych). W obrębie podobszaru VI. Wołkowiany ulokowane są obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków (kopiec „Józef Piłsudski”, stanowisko archeologiczne, kilka zabytkowych chałup). Usytuowane w obu podobszarach obszaru rewitalizacji miejsca i obiekty zabytkowe mogą zostać wykorzystane zarówno na rzecz lokalnej społeczności, jak też w celach rozwoju turystyki.
- Bogata historia i tradycje lokalne – w skład obu podobszarów wchodzi miejscowości, które cechują się długą historią oraz związanymi z nią lokalnymi tradycjami, w tym także obchodami lokalnych rocznic, dbaniem o miejsca pamięci, itp. Kultywowanie lokalnych tradycji i historii należy do czynników integrujących lokalną społeczność oraz stanowi element miejscowej tożsamości.
- Działalność organizacji pozarządowych oraz instytucji o charakterze społecznym - w obu podobszarach działają podmioty tego typu, takie jak: KGW Leszczany, OSP Leszczany, OSP Wołkowiany, Spółdzielnia Socjalna „Dębowy Las”, filia Środowiskowego Domu Samopomocy „Wrzos”. Prowadzą one działalność na rzecz rozwoju oferty społecznej, kulturalnej, rekreacyjnej, itp. Ich aktywność wpływa korzystnie na lokalną społeczność i zachęca do czynnego zaangażowania się mieszkańców w działalność na jej rzecz.
- Obiekty, które są lub mogą być wykorzystane na cele społeczne – w obszarze rewitalizacji znajdują się zarówno obiekty obecnie wykorzystywane na rzecz lokalnej społeczności (budynki OSP w miejscowościach Leszczany i Wołkowiany oraz po byłej szkole podstawowej w Wołkowanach), jak również budynki i miejsca, które pełniły takie funkcje w przeszłości i powinny w dalszym ciągu służyć lokalnej społeczności (budynek dawnej szkoły podstawowej w Leszczanach). Obiekty te, odpowiednio zagospodarowane

i wykorzystane, stanowią potencjał do rozwoju oferty na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji i rozwiązania zidentyfikowanych problemów społecznych.

- Obiekty o charakterze rekreacyjnym i turystycznym – w pobliżu ujętej w podobszarze VI zabudowanej części miejscowości Wołkowiany położony jest zalew „Dębowy Las”. Zalew jest przystosowany do aktywnego spędzania czasu w jego obrębie, istnieje tu kąpielisko, miejsce do wędkowania i plaża. Wykorzystywany jest zarówno przez mieszkańców do rekreacji jak też przez turystów jako miejsce o wysokich walorach krajobrazowych i wypoczynkowych. Atrakcyjność zalewu i jego popularność wśród turystów mogą sprzyjać rozwojowi działalności turystycznej, natomiast jego rekreacyjne funkcje pozwalają na integrację sfery społecznej i zachęcenie mieszkańców do wspólnego spędzania czasu wolnego. Jednocześnie, przestrzeń publiczna nad zalewem ulega degradacji i konieczne jest jej odnowienie i funkcjonalne zagospodarowanie.

Przez podobszar Leszczany przebiega szlak „Rezerwatów Przyrody”, który prowadzi z Urszulina do Wojławic przez Pojezierze Łęczyńsko – Włodawskie, Obniżenie Dorohuczcy, Pagóry Chełmskie oraz Działy Grabowieckie. Szlak łączy miejsca i obiekty atrakcyjne zarówno pod kątem krajobrazowo-przyrodniczym, jak i historyczno-zabytkowym. Z fragmentów szlaku przebiegającego przez podobszar Leszczany korzystają zarówno turyści, jak i mieszkańcy w ramach aktywnego wypoczynku. Podobnie, jak zalew „Dębowy Las”, szlak może być wykorzystywany do rozwoju działalności turystycznej oraz integracji mieszkańców podobszaru.

- Potencjał rozwoju sfery społecznej – mieszkańcy odczuwają potrzebę rozwoju sfery społecznej na terenie gminy, w tym w podobszarach obszaru rewitalizacji, co wynika między innymi z wyników badań ankietowych przeprowadzonych w trakcie opracowania zarówno Strategii Rozwoju Gminy Żmudź na lata 2022-2030, jak i Gminnego Programu Rewitalizacji. Postulowane są między innymi pomysły na zagospodarowanie budynków po szkołach podstawowych w obu podobszarach na cele społeczne oraz optymalne wykorzystanie miejsc

rekreacyjnych i wypoczynkowych na rzecz lokalnej społeczności. Świadczy to o zapotrzebowaniu mieszkańców na infrastrukturę i obiekty tego typu. W oparciu o nie można podejmować przedsięwzięcia zwiększające integrację i aktywność lokalnej społeczności.

- Potencjał rozwoju sfery gospodarczej - położenie obu podobszarów obszaru rewitalizacji, jego cechy oraz pełnione przez niego funkcje tworzą dogodne warunki do rozwoju lokalnej gospodarki, w tym branży turystycznej. Pełniejsze wykorzystanie posiadanych walorów i zasobów w procesie rozwoju społeczno-gospodarczego umożliwi zwiększenie aktywności gospodarczej obszaru i tworzenie nowych miejsc pracy w jego obrębie.

3. POWĄZANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI GMINY

Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485, z 2023 r. poz. 28, 1688), gminny program rewitalizacji powinien zawierać w szczególności powiązania z dokumentami strategicznymi gminy, zwłaszcza ze strategią rozwoju gminy, strategią rozwoju ponadlokalnego oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030 pozostaje w zgodności z innymi dokumentami dotyczącymi rozwoju tego terenu, aby nie prowadzić działań sprzecznych z ogólnymi kierunkami rozwoju. Wzajemna komplementarność Gminnego Programu Rewitalizacji z innymi dokumentami strategicznymi podniesie efektywność podejmowanych działań oraz prawdopodobieństwo realizacji. Opracowane działania rewitalizacyjne będą spójne z najważniejszymi dokumentami strategicznymi odnoszącymi się do obszaru Gminy Żmudź.

Istotne jest obranie takich celów Gminnego Programu Rewitalizacji, by nie tylko nie wykluczały one działań, jakie mają być podjęte w ramach innych dokumentów strategicznych, lecz by były wobec nich komplementarne i by wzajemnie wzmacniały swoje efekty.

Wymienione poniżej dokumenty były brane pod uwagę przy opracowaniu przedmiotowego Programu, jest on w pełni z nimi zgodny i wpisuje się w postulowane w nich kierunki prowadzenia polityki prorozwojowej, co zostanie udowodnione w niniejszym rozdziale. Planowane działania rewitalizacyjne powinny być spójne z założeniami głównych dokumentów planistycznych i strategicznych obowiązujących w gminie. Badanie zgodności Gminnego Programu Rewitalizacji z innymi dokumentami strategicznymi obowiązującymi na obszarze Gminy polega na porównaniu ich celów i obranych priorytetów. Zobrazowane zostało to w postaci zestawienia ich celów w formie tabelarycznej, dzięki czemu łatwo można odnaleźć wzajemne powiązania.

3.1. Strategia Rozwoju Gminy Żmudź na lata 2022-2030

Strategia jest formalnym dokumentem, którego celem jest wskazanie wizji oraz strategicznych kierunków rozwoju Gminy Żmudź w latach 2022-2030. Pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości w poczynaniach władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Strategia umożliwia również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami Gminy, takimi jak: środowisko przyrodnicze, zasoby ludzkie, infrastruktura czy też środki finansowe. Wszystkie działania na rzecz miejscowej społeczności podejmowane na danym obszarze muszą wynikać z przyjętego, wieloletniego planu strategicznego, wykazywać zgodność z celami polityki rozwoju na poziomie regionalnym i krajowym oraz stanowić spójny zbiór uzupełniających się zadań i projektów, co nie tylko pozwala na skuteczne zarządzanie jednostką samorządu terytorialnego i podniesienie jakości życia mieszkańców, lecz także znacznie ułatwia ubieganie się o dofinansowanie ze źródeł zewnętrznych. Strategia rozwoju określa kierunki prowadzenia polityki prorozwojowej w danej jednostce, jej cele i pożądanе efekty. Pozwala na uporządkowanie i rozłożenie w czasie planowanych działań oraz opisuje, jak

będzie się rozwijał dany obszar, co będzie wykorzystane jako atut, czego negatywny wpływ musi być neutralizowany. Zawiera zapis wizji - pożądanego obrazu danej jednostki oraz misji, której wypełnienie gwarantuje uzyskanie założonych efektów.

Wizja:

- „Zielona, ekologiczna i przyjazna zdrowemu trybowi życia przestrzeń *Gmina Żmudź wyróżniająca się zasobami przyrodniczymi będzie dobrym miejscem do życia i regeneracji organizmu lub leczenia. Samorząd w sposób szczególny troszczy się o ochronę naturalnego krajobrazu oraz rozwój rolnictwa, przemysłu, budownictwa i handlu. Prowadzone inwestycje respektują zachowanie ładu przestrzennego. Gmina Żmudź współpracując z mieszkańcami, turystami i organizacjami mającymi na celu dobro środowiska naturalnego promuje zachowania przyjazne środowisku.*
- Miejsce bardziej przedsiębiorcze, atrakcyjne do zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej, inwestowania. *Gmina chroni obszary, na których możliwa jest produkcja rolnicza i inwestuje w OZE. Gmina Żmudź dąży do stworzenia wysokiej jakości warunków do życia, pracy, rozwoju i inwestowania na terenie gminy, poprzez zrównoważony rozwój sfery społecznej, gospodarczej, przestrzennej oraz lepszą integrację społeczności lokalnej i wielofunkcyjny rozwój.*
- Gmina będzie dysponowała lepiej rozwiniętą gospodarką lokalną, charakteryzującą się większą ilością miejsc pracy i bardziej efektywnym, zrównoważonym i innowacyjnym rolnictwem, przetwórstwem, przemysłem rolno-spożywczym i drzewnym, dobrze prosperującą turystyką *Rozwój gminy determinowany jest w oparciu o wykorzystanie endogenicznych potencjałów gminy tj. potencjału rolniczego (bazy surowca), potencjału dziedzictwa historyczno-kulturowego oraz potencjału przyrodniczego (walory przyrodnicze, kapitał ekologiczny, walory krajobrazowe, atrakcje turystyczne), a także potencjału społecznego.*
- W gminie będą żyli lepiej wykształceni i bardziej aktywnymi społecznie mieszkańcy. *Rozwój edukacji oraz wdrażanie smart villages przyczyni*

*się do rozwoju kapitału ludzkiego i kapitału społecznego gminy.
Powstanie infrastruktura poprawiająca komfort życia osób
niepełnosprawnych i starszych.*

- Gmina będzie zintegrowana społecznie i zarządzana zgodnie z zasadami partycypacji i partnerstwa. *Istotnym kierunkiem rozwoju gminy jest ekonomia społeczna, współpraca ponadlokalna i międzynarodowa – tworzenie produktów, usług, marki.”*

Misję Gminy określono jako:

„Gmina Żmudź podejmuje działania, wykraczające poza wymagania przepisów prawa, w zakresie zapewnienia bardzo dobrego stanu środowiska naturalnego.

W gminie funkcjonuje duża świadomość konieczności przestrzegania przepisów ochrony środowiska. Gmina Żmudź dysponuje wyróżniającymi się zasobami przyrodniczymi, które czynią ją bardzo dobrym miejscem do regeneracji organizmu i/lub leczenia. Gmina w sposób szczególny troszczy się o ochronę naturalnego krajobrazu, a rozwój rolnictwa, przemysłu, budownictwa i handlu odbywa z dbałością o zachowanie ładu przestrzennego. Gmina Żmudź współpracuje z mieszkańcami, turystami i organizacjami mającymi na celu dobro środowiska naturalnego oraz promuje zachowania przyjazne środowisku. Gmina chroni obszary, na których możliwa jest ekologiczna produkcja rolnicza.

Gmina Żmudź inwestuje w OZE oraz promuje wykorzystywanie odnawialnych i/lub ekologicznych źródeł energii, wody lub innych zasobów naturalnych. Gmina chce rozwijać się w sposób zintegrowany i zrównoważony, stwarzając warunki do rozwoju przedsiębiorczości oraz zabiegając o poprawę jakości życia mieszkańców.”

Celem strategicznym rozwoju Gminy Żmudź do roku 2030 jest trwała poprawa komfortu życia mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego, terytorialnego oraz wzrost konkurencyjności podmiotów gospodarczych i poprawa warunków do inwestowania.

W Strategii Rozwoju Gminy Żmudź lata 2022-2030 zostały wyznaczone następujące kierunki rozwoju i cele operacyjne, dążące do rozwoju Gminy

Żmudź, które są spójne z Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030:

Tabela 6. Kierunki rozwoju i cele operacyjne zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Żmudź na lata 2022-2030 wpisujące się w cele Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030

Cele przyjęte w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030	Powiązane z nimi cele określone w Strategii Rozwoju Gminy Żmudź na lata 2022-2030	
	Kierunki rozwoju	Cele operacyjne
<p>CEL STRATEGICZNY I Zapewnienie infrastruktury wysokiej jakości oraz efektywne zagospodarowanie przestrzeni obu podobszarów obszaru rewitalizacji</p> <p>Cel operacyjny I.1. Poprawa stanu infrastruktury obu podobszarów obszaru rewitalizacji zgodnie ze zidentyfikowanymi potrzebami</p> <p>Cel operacyjny I.2. Efektywne zagospodarowanie i nadanie nowych funkcji przestrzeni publicznej obu podobszarów obszaru rewitalizacji</p>	<p>II. Zrównoważony i zintegrowany rozwój infrastruktury uwzględniający zasady ładu przestrzennego oraz kapitał ekologiczny gminy.</p>	<p>CEL OPERACYJNY II.1. Wzmacnianie powiązań funkcjonalnych i zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej.</p> <p>CEL OPERACYJNY II.2. Wielofunkcyjny i zrównoważony rozwój spójny z trendami społecznymi i ochroną środowiska naturalnego.</p>
<p>CEL STRATEGICZNY II Wzrost aktywności mieszkańców, zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym oraz poprawa funkcjonowania sfery gospodarczej obu</p>	<p>IV. Rozwijanie kapitału społecznego.</p>	<p>CEL OPERACYJNY IV.1. Rozwijanie zasobów ludzkich.</p> <p>CEL OPERACYJNY IV.2. Promowanie przedsięwzięć na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej na</p>

<p>podobszarów obszaru rewitalizacji</p> <p>Cel operacyjny II.1. Zwiększenie integracji lokalnej społeczności poprzez zapewnienie szerokiej oferty kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej i społecznej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji.</p> <p>Cel operacyjny II.2. Podejmowanie działań na rzecz aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>Cel operacyjny II.3. Wspieranie walki z bezrobociem oraz rozwoju przedsiębiorczości w obu podobszarach obszaru rewitalizacji</p>		<p>terenie gminy.</p>
---	--	-----------------------

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie Strategii Rozwoju Gminy Żmudź na lata 2022-2030

Zawarta w GPR wizja, cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań rewitalizacyjnych są zbieżne z założeniami i zapisami Strategii Rozwoju Gminy Żmudź na lata 2022-2030 oraz stanowią ich uszczegółowienie dla obszaru rewitalizacji.

Cele strategiczne Strategii pokrywają się z celami GPR, których akcent pada przede wszystkim na kwestie społeczno-gospodarcze oraz przestrzenno-funkcjonalno-środowiskowe. Cele operacyjne wyznaczone w Strategii w przeważającym stopniu są tożsame z celami i działaniami przyjętymi w GPR – jako odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby podobszarów rewitalizacji. Cele operacyjne przedstawione powyżej wprost odwołują się do konieczności prowadzenia procesu rewitalizacji, którego wyrazem jest niniejszy program rewitalizacji. W związku z powyższym można

uznać, że oba dokumenty spójne i komplementarne, a ich realizacja przyczyni się do wzmocnienia efektów prowadzonych działań w ramach obu polityk.

3.2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żmudź na lata 2020-2028

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żmudź na lata 2020-2028 (SRPS) wyznacza kluczowe kwestie społeczne, z którymi borykają się mieszkańcy gminy i wytycza kierunki działań na rzecz łagodzenia i eliminowania zjawisk społecznie niepożądanych.

Działania, podejmowane w dążeniu do zabezpieczenia potrzeb i rozwiązywania problemów mieszkańców z gminy Żmudź realizowane są poprzez: 1. profilaktykę, czyli zapobieganie powstawania niekorzystnych zjawisk, 2. zapewnienie wsparcia osobom potrzebującym, 3. programy mające na celu zminimalizowanie problemów społecznych

Rozwiązywanie problemów społecznych jest jednym z kluczowych zadań, jakie stoją przed administracją publiczną wszystkich szczebli. Kierunki realizacji podejmowanych działań mają zmierzać do przeciwdziałania zjawiskom społecznie niepożądanym oraz negatywnym. Celem działań ujętych w strategii ma być przede wszystkim przezwyciężanie trudnych problemów społecznych poprzez dążenie do objęcia wsparciem określonych grup społecznych, poszczególnych osób i rodzin tego wymagających, łagodzeniem skutków zaistniałych trudnych problemów społecznych jak również usuwanie przyczyn i zapobieganie ich powstawaniu.

Przezwyciężanie trudnych problemów społecznych jest procesem wymagającym zespolonych i skoordynowanych działań w oparciu o zaplanowaną, interdyscyplinarną i wieloaspektową pracę zaangażowanych organizacji i instytucji publicznych należące do różnych sektorów życia publicznego. Takie zaangażowanie jest jednym z elementów zintegrowanego systemu pomocy społecznej, który ma charakter partnerski w stosunku do administracji, szczególnie na poziomie lokalnym.

Wizja rozwoju społecznego gminy Żmudź: Jako mieszkańcy Gminy Żmudź dążymy do społeczeństwa zintegrowanego i jednocześnie wolnego od problemów wykluczenia społecznego i ubóstwa.

Wypełnienie przyjętej wizji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych w SRPS celów strategicznych i operacyjnych, które są spójne z Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030.

Tabela 7. Cele strategiczne i cele szczegółowe zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żmudź na lata 2020-2028 wpisujące się w cele Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030

Cele przyjęte w Gminnym Programie Rewitalizacji	Powiązane z nimi cele określone w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żmudź na lata 2020-2028	
	Cele strategiczne	Cele szczegółowe
<p>CEL STRATEGICZNY II</p> <p>Wzrost aktywności mieszkańców, zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym oraz poprawa funkcjonowania sfery gospodarczej obu podobszarów obszaru rewitalizacji</p> <p>Cel operacyjny II.1. Zwiększenie integracji lokalnej społeczności poprzez zapewnienie szerokiej oferty kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej i społecznej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji.</p> <p>Cel operacyjny II.2. Podejmowanie działań</p>	<p>Cel strategiczny 1: Rozwój aktywności zawodowej i edukacyjnej mieszkańców prowadzący do eliminacji ubóstwa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Upowszechnianie edukacji przedszkolnej; - Organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży; - Poprawa aktywności fizycznej dzieci i młodzieży; - Monitoring socjalny – wypracowanie form postępowania wobec osób w sytuacji kryzysowej długotrwałego pozostawania bez pracy; - Rozwijanie aktywnych form pomocy skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, długotrwale bezrobotnych, w tym szczególnie kobiet; - Poprawa sytuacji bytowej osób i rodzin żyjących w biedzie;

<p>na rzecz aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Promocja aktywności zawodowej.
<p>Cel operacyjny II.3. Wspieranie walki z bezrobociem oraz rozwoju przedsiębiorczości w obu podobszarach obszaru rewitalizacji</p>	<p>Cel strategiczny 2: Aktywizacja i integracja społeczne mieszkańców.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Upowszechnianie postaw proaktywnych; - Ocena stanu potrzeb społecznych; - Ocena możliwości skutecznego reagowania na pojawiające się kwestie społeczne; - Promocja działalności organizacji pozarządowych; - Poprawa stosunków międzyludzkich – kształtowanie „dobrych relacji sąsiedzkich”; - Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagającym pomocy; - Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych osobom starszym i niepełnosprawnym; - Poprawa sprawności osób starszych i niepełnosprawnych; - Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki osobom najbliższym;

		<ul style="list-style-type: none"> - Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności; - Poprawa funkcjonowania w środowisku osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych.
	<p>Cel strategiczny 3: Przewyciężanie i zapobieganie występowaniu patologii społecznych.</p>	<p>Wspomaganie rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych prowadzące do pozostania dziecka w rodzinie,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktywne rozwiązywanie sytuacji kryzysowej w rodzinie - Zwiększenie bezpieczeństwa środowiska rodzinnego;

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żmudź na lata 2020-2028

W związku z nagromadzeniem na obszarze rewitalizacji problemów społecznych, powiązania GPR z opisaną wyżej Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żmudź na lata 2020-2028, przejawiają się we wspólnych celach, które w sposób integralny harmonizują się.

Kluczowym czynnikiem planowanych działań rewitalizacyjnych jest aktywne uczestnictwo i zaangażowanie Ośrodka Pomocy Społecznej w Żmudzi, który jest także jednym z ważnych interesariuszy Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030.

4. WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji pozwala na określenie, jaki jest planowany całościowy efekt wdrożenia przyjętego Programu i jak docelowo mają wyglądać objęty nim obszar rewitalizacji. W przypadku Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030, obszar rewitalizacji składa się z dwóch podobszarów: II. Leszczany oraz VI. Wołkowiany, które, jak wykazała diagnoza stanu obecnego, borykają się z podobnymi problemami sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Wizja stanu obu podobszarów po przeprowadzeniu rewitalizacji została określona następująco:

- **Aktywna i zintegrowana społeczność lokalna, wykorzystująca rozwiniętą infrastrukturę społeczną oraz funkcjonalną przestrzeń w procesie rozwoju i zapewnienia wysokiej jakości życia**

Wizja podkreśla, iż działania rewitalizacyjne będą miały na celu rozwój obu podobszarów i zapewnienie wysokiej jakości życia ich mieszkańcom. Społeczność lokalna zyska dostęp do rozwiniętej infrastruktury społecznej oraz efektywnie zagospodarowanej przestrzeni, a oba podobszary staną się miejscem koncentracji korzystnych zjawisk sfery gospodarczej i społecznej.

5. CELE REWITALIZACJI ORAZ ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ

Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji, rewitalizacja jest procesem wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych prowadzonym w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Istotą procesu rewitalizacji jest podjęcie

komplementarnej interwencji w sferze społecznej, gospodarczej, techniczno-przestrzennej obszarów wybranych do rewitalizacji oraz realizacja przedsięwzięć, które umożliwią rozwiązanie zidentyfikowanych problemów, z powodu których obszary objęte programem zostały uznane za zdegradowane.

W toku diagnozy stanu obecnego obu podobszarów obszaru rewitalizacji przeanalizowano zjawiska problemowe, z uwagi na które podobszary zostały uznane za zdegradowane oraz określono wynikające z nich główne potrzeby lokalnych społeczności podobszarów obszaru rewitalizacji. Ich zestawienie prezentuje się następująco:

Tabela 8. Potrzeby lokalnych społeczności podobszarów obszaru rewitalizacji w kontekście zidentyfikowanych problemów

PROBLEMY PODOBSZARÓW OBSZARU REWITALIZACJI	WYNIKAJĄCE Z NICH POTRZEBY
<ul style="list-style-type: none"> postępowanie zjawiska starzenia się lokalnej społeczności, zwiększanie się udziału liczby osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie mieszkańców ogółem w obu podobszarach obszaru rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> zwiększenie aktywności i integracji społecznej osób w wieku poprodukcyjnym w obu podobszarach obszaru rewitalizacji
<ul style="list-style-type: none"> zmniejszanie się liczby ludności w obu podobszarach obszaru rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> zwiększenie atrakcyjności podobszarów obszaru rewitalizacji jako miejsca zamieszkania
<ul style="list-style-type: none"> duża liczba osób bezrobotnych ogółem i bezrobotnych powyżej 50 roku życia w podobszarze II. Leszczany oraz długotrwale bezrobotnych w obu podobszarach obszaru rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> aktywizacja osób bezrobotnych, szczególnie bezrobotnych powyżej 50 roku życia w podobszarze II. Leszczany oraz długotrwale bezrobotnych w obu podobszarach obszaru rewitalizacji

<ul style="list-style-type: none"> • duże zapotrzebowanie świadczenia GOPS i duża liczba osób z nich korzystających w obu podobszarach obszaru rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie osób w trudnej sytuacji życiowej, zapobieganie ich wykluczeniu społecznemu w obu podobszarach obszaru rewitalizacji
<ul style="list-style-type: none"> • duża liczba świadczeń na rzecz osób z niepełnosprawnościami w podobszarze VI. Wołkowiany, ryzyko wykluczenia społecznego i niedostatecznego poziomu życia tych osób i ich rodzin 	<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, zwiększenie ich integracji z lokalną społecznością i zapobieganie ich wykluczeniu społecznemu w podobszarze VI. Wołkowiany
<ul style="list-style-type: none"> • duża liczba świadczeń na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi w obu podobszarach obszaru rewitalizacji, ryzyko wykluczenia społecznego i niedostatecznego poziomu życia tych osób i ich rodzin 	<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin, zwiększenie ich integracji z lokalną społecznością i zapobieganie ich wykluczeniu społecznemu w obu podobszarach obszaru rewitalizacji
<ul style="list-style-type: none"> • koncentracja zjawisk związanych z przestępczością w obu podobszarach obszaru rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców oraz działania profilaktyczne w obu podobszarach obszaru rewitalizacji
<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczna aktywność gospodarcza podobszaru II. Leszczany 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie zainteresowania prowadzeniem działalności gospodarczej i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w podobszarze II. Leszczany
<ul style="list-style-type: none"> • tracenie rolniczego charakteru przez podobszar VI. Wołkowiany i konieczność wspierania w jego obrębie działalności pozarolniczej 	<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie rozwoju działalności pozarolniczej w podobszarze VI. Wołkowiany

<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczna integracja lokalnej społeczności obu podobszarów obszaru rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie integracji i więzi społecznych pomiędzy mieszkańcami obu podobszarów obszaru rewitalizacji
<ul style="list-style-type: none"> • problemy z funkcjonowaniem przedsiębiorstw i lokalnej gospodarki w obu podobszarach obszaru rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i lokalnej gospodarki w oparciu o posiadane zasoby i potencjał w obu podobszarach obszaru rewitalizacji
<ul style="list-style-type: none"> • azbest pozostały do unieszkodliwienia w obu podobszarach obszaru rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, związanej z koniecznością unieszkodliwienia azbestu w obu podobszarach obszaru rewitalizacji
<ul style="list-style-type: none"> • negatywny wpływ źródeł niskiej emisji na jakość powietrza w obu podobszarach obszaru rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, związanej z wpływem źródeł niskiej emisji na jakość powietrza w obu podobszarach obszaru rewitalizacji
<ul style="list-style-type: none"> • istnienie w obu podobszarach obszaru rewitalizacji budynków w przeszłości pełniących ważne funkcje społeczne, obecnie niewykorzystywanych na rzecz lokalnej społeczności 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie stopnia wykorzystania na rzecz lokalnej społeczności obiektów w przeszłości pełniących ważne funkcje społeczne w obu podobszarach obszaru rewitalizacji
<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczne wykorzystanie przestrzeni publicznej obu podobszarów obszaru rewitalizacji na cele społeczne lub gospodarcze 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej obu podobszarów obszaru rewitalizacji i zwiększenie stopnia jej wykorzystania na cele społeczne lub gospodarcze

<ul style="list-style-type: none"> • duży udział dróg gminnych wymagających remontu w obu podobszarach obszaru rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • podniesienie jakości sieci dróg gminnych w obu podobszarach obszaru rewitalizacji
---	---

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o.

Zidentyfikowane problemy obu podobszarów obszaru rewitalizacji oraz wynikające z nich potrzeby stanowiły podstawę do wyznaczenia celów programu rewitalizacji. Z uwagi na fakt, iż rewitalizacja stanowi kilkuletni proces oddziaływania na obszary objęte Gminnym Programem Rewitalizacji, konieczne było wyznaczenie zarówno celów strategicznych, obejmujących cały okres wdrażania procesu rewitalizacji, jak i celów operacyjnych, przyporządkowanych efektom krótkookresowym.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030 zakłada osiągnięcie następujących celów strategicznych oraz przyporządkowanych im celów operacyjnych:

Tabela 9. Cele Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030

CEL STRATEGICZNY I	CEL STRATEGICZNY II
Zapewnienie infrastruktury wysokiej jakości oraz efektywne zagospodarowanie przestrzeni obu podobszarów obszaru rewitalizacji	Wzrost aktywności mieszkańców, zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym oraz poprawa funkcjonowania sfery gospodarczej obu podobszarów obszaru rewitalizacji
CELE OPERACYJNE	CELE OPERACYJNE
<p>Cel operacyjny I.1. Poprawa stanu infrastruktury obu podobszarów obszaru rewitalizacji zgodnie ze zidentyfikowanymi potrzebami</p> <p>Cel operacyjny I.2.</p>	<p>Cel operacyjny II.1. Zwiększenie integracji lokalnej społeczności poprzez zapewnienie szerokiej oferty kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej i społecznej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji</p>

<p>Efektywne zagospodarowanie i nadanie nowych funkcji przestrzeni publicznej obu podobszarów obszaru rewitalizacji</p>	<p>Cel operacyjny II.2. Podejmowanie działań na rzecz aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>Cel operacyjny II.3. Wspieranie walki z bezrobociem oraz rozwoju przedsiębiorczości w obu podobszarach obszaru rewitalizacji</p>
---	--

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o.

Cel strategiczny I obejmuje działania z zakresu podniesienia jakości dostępnej infrastruktury obu podobszarów obszaru rewitalizacji oraz zwiększenia funkcjonalności dostępnej przestrzeni, co w istotnym stopniu przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców obu podobszarów i uczyni je bardziej atrakcyjnymi dla innych podmiotów – inwestorów, przedsiębiorców, odwiedzających. Osiągnięcie trwałej, długookresowej poprawy zagospodarowania przestrzeni i stanu infrastruktury sprzyjać będzie generowaniu pozytywnych zjawisk społecznych i gospodarczych w obu podobszarach obszaru rewitalizacji zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami.

Cel strategiczny II ukierunkowany jest na interwencję w sferze społecznej i gospodarczej obu podobszarów obszaru rewitalizacji. Zakłada realizację przedsięwzięć umożliwiających aktywizację życia społecznego, integrację mieszkańców i przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, zgodnie ze zdiagnozowanymi problemami i potrzebami obu podobszarów. W ramach celu zakłada się także rozwój gospodarki obu podobszarów obszaru rewitalizacji. Konieczne jest podejmowanie różnorodnych przedsięwzięć, które wywołają długofalowe efekty: rozwój przedsiębiorczości, wzrost liczby nowych miejsc pracy oraz efektywne wykorzystanie posiadanych przez obszar walorów przyrodniczo-krajobrazowych na rzecz wzmocnienia funkcji gospodarczych. Przedsięwzięcia, zaplanowane do realizacji w ramach celu strategicznego II

zakładają również wykorzystanie obiektów i przestrzeni objętych interwencją w ramach celu strategicznego I jako miejsc organizacji działań miękkich i rozwoju oferty kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej i społecznej w obrębie obu podobszarów.

Poszczególnym celom strategicznym przyporządkowano następujące cele operacyjne:

1. Cel strategiczny I: Zapewnienie infrastruktury wysokiej jakości oraz efektywne zagospodarowanie przestrzeni obu podobszarów obszaru rewitalizacji:
  - Cel operacyjny I.1. Poprawa stanu infrastruktury obu podobszarów obszaru rewitalizacji zgodnie ze zidentyfikowanymi potrzebami - cel zakłada poprawę stanu tych elementów infrastruktury obu podobszarów obszaru rewitalizacji, których braki zidentyfikowano w procesie diagnozy. Jego realizacja przyczyni się przede wszystkim do podniesienia jakości życia mieszkańców.
  - Cel operacyjny I.2. Efektywne zagospodarowanie i nadanie nowych funkcji przestrzeni publicznej obu podobszarów obszaru rewitalizacji – z uwagi na fakt, iż w obrębie obu podobszarów obszaru rewitalizacji znajdują się tereny przy obiektach użyteczności publicznej, które przy odpowiednim zagospodarowaniu mogą funkcje centrów miejscowości, miejsc spotkań i integracji mieszkańców, obszarów rekreacji i wypoczynku, w ramach celu założono zwiększenie stopnia wykorzystania dostępnej przestrzeni na rzecz lokalnej społeczności i bardziej funkcjonalne jej zagospodarowanie. Dzięki temu, przestrzeń publiczna obu podobszarów obszaru rewitalizacji stanie się bazą materialną dla korzystnych zjawisk sfery społecznej i gospodarczej.
2. Cel strategiczny II. Wzrost aktywności mieszkańców, zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym oraz poprawa funkcjonowania sfery gospodarczej obu podobszarów obszaru rewitalizacji:
  - Cel operacyjny II.1. Zwiększenie integracji lokalnej społeczności poprzez zapewnienie szerokiej oferty kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej i społecznej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji – cel zakłada realizację przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwój

oferty edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjno-sportowej oraz o charakterze społecznym w obrębie obu podobszarów obszaru rewitalizacji, zgodnie ze zidentyfikowanymi problemami i potrzebami. Działania tego typu pozwolą na zwiększenie aktywności mieszkańców, wzmocnienia więzi społecznych i zachęcenia do czynnego udziału w życiu lokalnej społeczności.

- Cel operacyjny II.2. Podejmowanie działań na rzecz aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym – do grup najbardziej narażonych na marginalizację społeczną należą seniorzy, osoby znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej, osoby z niepełnosprawnościami, osoby z zaburzeniami psychicznymi. Cel grupuje przedsięwzięcia, które mają na celu ich wsparcie, integrację oraz zapobieganie wykluczeniu społecznemu, zgodnie ze zidentyfikowanymi problemami i potrzebami w obu podobszarach obszaru rewitalizacji.
- Cel operacyjny II.3. Wspieranie walki z bezrobociem oraz rozwoju przedsiębiorczości w obu podobszarach obszaru rewitalizacji – w obu podobszarach obszaru rewitalizacji zidentyfikowano problem z długotrwałym bezrobociem, jednocześnie w podobszarze II. Leszczony koncentrują się problemy z bezrobociem ogółem oraz bezrobociem wśród osób powyżej 50 roku życia. Działania na rzecz osób bezrobotnych należą do działań priorytetowych w obu podobszarach obszaru rewitalizacji, zgodnie ze zdiagnozowanymi problemami. Ponadto, cel ukierunkowany jest również na zidentyfikowane potrzeby w sferze gospodarczej obu podobszarów obszaru rewitalizacji. Zakłada promowanie rozwoju przedsiębiorczości i zachęcanie do prowadzenia własnej działalności.

Wyznaczonym celom odpowiadają kierunki działań, które określają ogólne rodzaje i założenia przedsięwzięć, jakie będą realizowane w ramach rewitalizacji i przyczynią się do osiągnięcia przyjętych celów. Kierunki działań są bezpośrednio skorelowane z wynikającymi ze zidentyfikowanych problemów potrzebami. Ich zestawienie prezentuje się następująco:

Tabela 10. Powiązania kierunków działań z celami oraz wynikającymi z nich potrzebami

CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	KIERUNEKI DZIAŁAŃ W RAMACH CELÓW	POTRZEBY, NA KTÓRE ODPOWIADAJĄ KIERUNKI DZIAŁAŃ
<p>I. Zapewnienie infrastruktury wysokiej jakości oraz efektywne zagospodarowanie przestrzeni obu podobszarów obszaru rewitalizacji</p>	<p>Cel operacyjny I.1. Poprawa stanu infrastruktury obu podobszarów obszaru rewitalizacji zgodnie ze zidentyfikowanymi potrzebami</p>	<ul style="list-style-type: none"> - modernizacja i przebudowa ulegających degradacji obiektów pełniących w przeszłości funkcje edukacyjne, społeczne i kulturalne, ich pełne wykorzystanie na rzecz lokalnej społeczności, - przebudowa i modernizacja dróg gminnych oraz infrastruktury okołodrogowej w obrębie obu podobszarów obszaru rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie stopnia wykorzystania na rzecz lokalnej społeczności obiektów w przeszłości pełniących ważne funkcje społeczne w obu podobszarach obszaru rewitalizacji, - podniesienie jakości sieci dróg gminnych w obu podobszarach obszaru rewitalizacji
	<p>Cel operacyjny I.2 Efektywne zagospodarowanie i nadanie nowych funkcji przestrzeni publicznej obu podobszarów obszaru</p>	<p>- odnowa i zagospodarowanie przestrzeni publicznej obu podobszarów obszaru rewitalizacji w celu nadania jej nowych funkcji społecznych lub</p>	<p>- poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej obu podobszarów obszaru rewitalizacji i zwiększenie stopnia jej wykorzystania na cele społeczne lub</p>

	rewitalizacji	gospodarczych	gospodarcze
II. Wzrost aktywności mieszkańców, zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym oraz poprawa funkcjonowania sfery gospodarczej obu podobszarów obszaru rewitalizacji	Cel operacyjny II.1 Zwiększenie integracji lokalnej społeczności poprzez zapewnienie szerokiej oferty kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej i społecznej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji	- rozwój oferty edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i społecznej na rzecz lokalnej społeczności w obrębie obu podobszarów obszaru rewitalizacji	- zwiększenie integracji i więzi społecznych pomiędzy mieszkańcami obu podobszarów obszaru rewitalizacji - zwiększenie atrakcyjności podobszarów obszaru rewitalizacji jako miejsca zamieszkania
		- organizacja działań mających na celu poprawę bezpieczeństwa mieszkańców obu podobszarów obszaru rewitalizacji	- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców oraz działania profilaktyczne w obu podobszarach obszaru rewitalizacji
		- organizacja działań mających na celu zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców, w szczególności związanej z koniecznością wymiany azbestowych pokryć oraz z wpływem źródeł niskiej emisji	- podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, związanej z koniecznością unieszkodliwienia azbestu w obu podobszarach obszaru rewitalizacji

		na jakość powietrza w obu podobszarach obszaru rewitalizacji	- podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, związanej z wpływem źródeł niskiej emisji na jakość powietrza w obu podobszarach obszaru rewitalizacji
	Cel operacyjny II.2 Podejmowanie działań na rzecz aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	- organizacja działań na rzecz wsparcia i integracji seniorów w obu podobszarach obszaru rewitalizacji,	zwiększenie aktywności i integracji społecznej osób w wieku poprodukcyjnym w obu podobszarach obszaru rewitalizacji,
		- organizacja działań na rzecz wsparcia i integracji osób w trudnej sytuacji życiowej w obu obszarach obszaru rewitalizacji	wsparcie osób w trudnej sytuacji życiowej, zapobieganie ich wykluczeniu społecznemu w obu podobszarach obszaru rewitalizacji
		- organizacja działań na rzecz wsparcia i integracji osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin w podobszarze VI. Wołkowiany	- wsparcie osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, zwiększenie ich integracji z lokalną społecznością i zapobieganie ich wykluczeniu społecznemu w podobszarze VI.

			Wołkowiany,
		- organizacja działań na rzecz wsparcia i integracji osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin w obu podobszarach obszaru rewitalizacji	- wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin, zwiększenie ich integracji z lokalną społecznością i zapobieganie ich wykluczeniu społecznemu w obu podobszarach obszaru rewitalizacji
	Cel operacyjny II.3 Wspieranie walki z bezrobociem oraz rozwoju przedsiębiorczości w obu podobszarach obszaru rewitalizacji	- organizacja działań na rzecz osób bezrobotnych, w szczególności bezrobotnych powyżej 50 roku życia w podobszarze II. Leszczany oraz długotrwale bezrobotnych w obu podobszarach obszaru rewitalizacji	aktywizacja osób bezrobotnych, szczególnie bezrobotnych powyżej 50 roku życia w podobszarze II. Leszczany oraz długotrwale bezrobotnych w obu podobszarach obszaru rewitalizacji
		- organizacja działań na rzecz osób zainteresowanych założeniem działalności gospodarczej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji, - promocja turystyczna obu	- zwiększenie zainteresowania prowadzeniem działalności gospodarczej i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w podobszarze II. Leszczany, - wsparcie rozwoju

		<p>podobszarów obszaru rewitalizacji oraz wsparcie branży turystycznej,</p> <p>- współpraca z przedsiębiorcami na rzecz wykorzystania istniejących atutów i walorów obu podobszarów obszaru rewitalizacji w procesie rozwoju gospodarki.</p>	<p>działalności pozarolniczej w podobszarze VI. Wołkowiany,</p> <p>- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i lokalnej gospodarki w oparciu o posiadane zasoby i potencjał w obu podobszarach obszaru rewitalizacji</p>
--	--	--	--

6. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

W rozdziale tym zaprezentowano wszystkie przedsięwzięcia podstawowe i pozostałe dopuszczalne, które zaplanowano do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne przedstawione w GPR zostały wybrane w procesie partycypacyjnego modelu społecznego. Potencjalni beneficjenci programu mieli możliwość wpisania własnych projektów do GPR. Projekty można było zgłaszać na „formularzu karty przedsięwzięcia”, który opublikowany był na stronie Urzędu Gminy Żmudź w terminie od 05.12.2023 r. do 20.12.2023 r. drogą elektroniczną, drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Żmudź oraz bezpośrednio w siedzibie Urzędu Gminy Żmudź.

Realizacja przedsięwzięć podstawowych jest kluczowa do powodzenia procesu rewitalizacji. Przedsięwzięcia dopuszczalne są istotne z punktu widzenia potrzeb obszaru rewitalizacji i mają za zadanie swym oddziaływaniem uzupełniać zaplanowane przedsięwzięcia podstawowe. Cele, które dzięki realizacji tych przedsięwzięć powinny zostać osiągnięte, korelują z wyznaczonymi celami rewitalizacji.

Projekty podstawowe w sposób bezpośredni przyczynią się do ograniczenia zjawisk kryzysowych, wskazanych w sferze społecznej. Realizacja tych przedsięwzięć jest niezbędna dla uzyskania efektów rewitalizacji. W przypadku projektów podstawowych, Gmina Żmudź będzie ubiegać się o pozyskanie zewnętrznego dofinansowania (np. z Funduszy Europejskich dla Lubelskiego 2021-2027) na realizację większości z nich. Natomiast projekty uzupełniające będą wzmacniać efekty przedsięwzięć podstawowych i przyczynią się do poprawy sytuacji w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji, zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami. Ich finansowanie zostało lub zostanie w dużej mierze zapewnione ze środków własnych Gminy, środków UE oraz środków krajowych takich jak np. Polski Ład i inne.

Projekty wpisywane na listę podstawowych lub uzupełniających były weryfikowane pod względem położenia w obszarze rewitalizacji, zapewniania spójności z celami wyznaczonymi w Gminnym Programie Rewitalizacji oraz odpowiedzi na zdiagnozowane w problemy w obszarze rewitalizacji. Na etapie

przyjmowania projektów do Gminnego Programu Rewitalizacji nie zakładano weryfikacji projektów pod kątem ich gotowości do realizacji. W GPR znajdują się projekty o różnym stopniu gotowości do wykonania. Założenie takie przyjęto ze względu na długi czasokres obowiązywania dokumentu tj. do 2030 roku. Opracowanie dokumentacji projektowej i uzyskanie odpowiednich pozwoleń to złożony proces wymagający odpowiedniego czasu. Część potencjalnych beneficjentów przystąpi do opracowywania dokumentacji i jej uzgadniania w trakcie obowiązywania GPR.

Działania rewitalizacyjne są odpowiedzią na wykazane w diagnozie i ankietach problemy społeczne oraz inne negatywne zjawiska. Przedsięwzięcia są wzajemnie powiązane tematycznie i przestrzennie. Poza projektami o charakterze inwestycyjnym (projekty twarde - infrastrukturalne) na liście znalazły się również projekty z zakresu integracji społecznej, rozwoju przedsiębiorczości czy też edukacji zwane projektami „miękkimi” (ang. soft). Projekty miękkie są ściśle powiązane z planowanymi inwestycjami i są adresowane zarówno do mieszkańców obu podobszarów obszaru rewitalizacji, jak i całej Gminy.

Realizacja zaplanowanych przedsięwzięć przyczyni się do niwelowania zdiagnozowanych problemów oraz będzie miała wpływ na poprawę sytuacji kryzysowej obszaru. Przedsięwzięcia „miękkie” mają charakter społeczny, odnoszą się do zidentyfikowanych potrzeb, pobudzają społeczność lokalną do większej aktywności i integracji oraz ją edukują w zakresie m.in. ekologii oraz bezpieczeństwa. Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne dotyczą również poprawy dostępu do wysokiej jakości infrastruktury społecznej, technicznej i przestrzeni publicznej oraz mają na celu zachęcenie mieszkańców do większej aktywności i integracji. Działania rewitalizacyjne wpłyną na poprawę jakości życia, mieszkania i pracy mieszkańców obu podobszarów, na zapobieżenie postępującej degradacji obiektów użyteczności publicznej oraz na poprawę bezpieczeństwa i podniesienie standardu usług na rzecz lokalnej społeczności. Działania rewitalizacyjne mają także na celu wspieranie rozwoju przedsiębiorczości oraz aktywizację osób bezrobotnych.

Wszystkie projekty wpisane do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030 będą realizowane zgodnie z zasadami prawa

polskiego oraz wspólnotowego. Każdy projekt przejdzie właściwą dla swojego charakteru weryfikację pod kątem zgodności z prawem i w celu realizacji uzyska wszelkie potrzebne pozwolenia i decyzje. Tylko pod tym warunkiem Beneficjenci Programu będą mogli ubiegać się o dofinansowanie zarówno ze źródeł krajowych, jak i Unii Europejskiej. W przypadku uzyskania dofinansowania, każdy z potencjalnych beneficjentów będzie odpowiedzialny za prawidłowe udokumentowanie wykonania inwestycji, prawidłowe rozliczenie kosztów oraz udowodnienie realizacji założonych wskaźników produktów i rezultatów.

6.1. Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030 planuje się realizację 12 podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Poszczególne przedsięwzięcia, ich zakres, cele oraz planowane efekty zostały ujęte w poniższych zestawieniach tabelarycznych:

Tabela 11. Podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne: Przebudowa budynku po byłej szkole podstawowej na potrzeby centrum usług społecznych w Leszczanach wraz z zagospodarowaniem terenu – etap I

Nazwa przedsięwzięcia:
Przebudowa budynku po byłej szkole podstawowej na potrzeby centrum usług społecznych w Leszczanach wraz z zagospodarowaniem terenu – etap I
Lokalizacja
Działka o nr ewid. 268, obręb ewidencyjny Leszczany I – przedsięwzięcie realizowane jest w podobszarze II. Leszczany
Inicjator odpowiedzialny za realizację zadania:
Gmina Żmudź
Zakres projektu:
Realizacja zadania będzie polegała na przebudowie budynku po byłej szkole podstawowej – wykonaniu robót budowlanych, wymianie instalacji

wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i centralnego ogrzewania, wymianie instalacji elektrycznej, wykonaniu instalacji teletechnicznych i słaboprądowych, wykonaniu utwardzeń z kostki brukowej, zagospodarowaniu terenu wokół budynku oraz zakupie wyposażenia. W ramach projektu planuje się też działania miękkie polegające na zorganizowaniu spotkania służącego integracji międzypokoleniowej lokalnej społeczności.

W ramach działań rewitalizacyjnych ulegający degradacji budynek (z wyłączeniem piętra) po byłej szkole podstawowej w Leszczanach zostanie przystosowany do pełnienia funkcji centrum usług społecznych (dom dziennego pobytu z wypożyczalnią sprzętu rehabilitacyjnego) na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnościami. Przestrzeń publiczna wokół budynku byłej szkoły zostanie funkcjonalnie zagospodarowana i wyposażona w miejsca do organizacji spotkań, zajęć oraz innych przedsięwzięć edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia:

W podobszarze Leszczany usytuowany jest ulegający degradacji gminny budynek, który w przeszłości pełnił funkcję siedziby szkoły podstawowej. W obszarach wiejskich szkoły podstawowe są placówkami, które poza działalnością edukacyjną, pełnią też ważne funkcje dla lokalnej społeczności i wykonują na rzecz lokalnej społeczności szereg inicjatyw, takich jak organizacja imprez okolicznościowych, integrowanie społeczności szkolnej, angażowanie rodziców i uczniów w różnorodne wydarzenia, w tym akcje charytatywne, itp. Działalność ta ma korzystny wpływ na lokalną społeczność i przyczynia się do zwiększenia jej aktywności oraz tworzenia więzi społecznych. Obecnie, obiekt w Leszczanach nie jest wykorzystywany na rzecz mieszkańców i w żaden sposób nie zrekompensowano utraty pełnionych przez niego istotnych funkcji społecznych na rzecz lokalnej społeczności.

Do głównych problemów sfery funkcjonalno-przestrzennej podobszaru należy także niedostateczne wykorzystanie przestrzeni publicznej na cele społeczne lub gospodarcze, co wynika z braków w jej obecnym zagospodarowaniu.

Jednocześnie, w obrębie podobszaru znajdują się tereny przy obiektach użyteczności publicznej, które przy odpowiednim zagospodarowaniu mogą pełnić funkcje miejsc spotkań i integracji mieszkańców, obszarów rekreacji i wypoczynku. Warunkiem ich wykorzystania w tym zakresie jest ich odpowiednie zagospodarowanie.

W obu podobszarach obszaru rewitalizacji, podobnie jak na terenie całej Gminy, postępuje zjawisko starzenia się lokalnej społeczności. Liczba i udział osób starszych w liczbie ludności ogółem wzrastają, co niesie za sobą określone konsekwencje, takie jak wzrost zapotrzebowania na usługi zdrowotne, socjalne i opiekuńcze, wzrost popytu na ofertę kulturalną i społeczną adresowaną do seniorów. Niezbędne jest poszerzanie oferty usług społecznych na rzecz seniorów, także z zakresu dziennego pobytu i mieszkalnictwa wspomaganego, by umożliwić pozostanie osobom starszym w ich lokalnym środowisku. Pozwoli to nie tylko na zapobieganie wykluczeniu tej grupy społecznej, ale jest również bardzo istotne z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych i opiekuńczych tej grupy osób.

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Przedsięwzięcie odpowiada następującym celom rewitalizacji:

- Cel strategiczny I. Zapewnienie infrastruktury wysokiej jakości oraz efektywne zagospodarowanie przestrzeni obu podobszarów obszaru rewitalizacji.
  - Cel operacyjny I.1. Poprawa stanu infrastruktury obu podobszarów obszaru rewitalizacji zgodnie ze zidentyfikowanymi potrzebami,
  - Cel operacyjny I.2. Efektywne zagospodarowanie i nadanie nowych funkcji przestrzeni publicznej obu podobszarów obszaru rewitalizacji
  - Cel strategiczny II. Wzrost aktywności mieszkańców, zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym oraz poprawa funkcjonowania sfery gospodarczej obu podobszarów obszaru rewitalizacji.
- Cel operacyjny II.2. Podejmowanie działań na rzecz aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym
- Cel operacyjny II.1. Zwiększenie integracji lokalnej społeczności poprzez

zapewnienie szerokiej oferty kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej i społecznej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji.

Kierunki działań:

- modernizacja i przebudowa ulegających degradacji obiektów pełniących w przeszłości funkcje edukacyjne, społeczne i kulturalne, ich pełne wykorzystanie na rzecz lokalnej społeczności;
- odnowa i zagospodarowanie przestrzeni publicznej obu podobszarów obszaru rewitalizacji w celu nadania jej nowych funkcji społecznych lub gospodarczych;
- organizacja działań na rzecz wsparcia i integracji seniorów w obu podobszarach obszaru rewitalizacji.
- rozwój oferty edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i społecznej na rzecz lokalnej społeczności w obrębie obu podobszarów obszaru rewitalizacji.

Realizacja projektu przebudowy budynku po byłej szkole podstawowej w Leszczanach wraz z zagospodarowaniem zdegradowanej przestrzeni publicznej znajdującej się w otoczeniu budynku, pozwoli zarówno na modernizację istniejącego budynku, poprawę jego stanu technicznego, zatrzymanie procesu jego degradacji i jego pełne wykorzystanie na rzecz lokalnej społeczności, zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami, jak też na całościowe i funkcjonalne zagospodarowanie dostępnej przestrzeni publicznej w podobszarze obszaru. Dzięki realizacji inwestycji, ulegający degradacji budynek zostanie przebudowany i w pełni dostosowany do pełnienia przez niego funkcji społecznych, natomiast teren objęty projektem zostanie zagospodarowany w sposób pozwalający wykorzystanie go na rzecz lokalnej społeczności i nadanie mu nowych funkcji. Docelowe przeznaczenie budynku to centrum usług społecznych (dom dziennego pobytu z wypożyczalnią sprzętu rehabilitacyjnego). Ponadto, projekt pozwoli także na realizację działań z zakresu integracji społecznej.

Projekt odpowiada na następujące potrzeby:

- zwiększenie stopnia wykorzystania na rzecz lokalnej społeczności obiektów

w przeszłości pełniących ważne funkcje społeczne w obu podobszarach obszaru rewitalizacji,

- poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej obu podobszarów obszaru rewitalizacji i zwiększenie stopnia jej wykorzystania na cele społeczne lub gospodarcze,
- zwiększenie aktywności i integracji społecznej osób w wieku poprodukcyjnym w obu podobszarach obszaru rewitalizacji.
- zwiększenie integracji i więzi społecznych pomiędzy mieszkańcami obu podobszarów obszaru rewitalizacji
- zwiększenie atrakcyjności podobszarów obszaru rewitalizacji jako miejsca zamieszkania.

Rezultatami projektu będą:

- zmodernizowany budynek byłej szkoły podstawowej w Leszczanach, który zostanie odnowiony i dostosowany do prowadzenia w nim działalności o charakterze społecznym,
- odnowiona przestrzeń publiczna przy budynku po byłej szkole, której zostaną nadane nowe funkcje i która będzie wykorzystywana przez mieszkańców jako miejsce spotkań, rekreacji, aktywnego spędzania wolnego czasu. Odnowiona przestrzeń będzie również atrakcyjna dla turystów odwiedzających podobszar.
- zorganizowane wydarzenie integrujące społeczność.

Sposób oceny rezultatu – za pomocą wskaźników produktu i rezultatu:

- liczba zmodernizowanych obiektów wykorzystywanych na cele społeczne (szt.),
- powierzchnia terenów, którym nadano nowe funkcje (m²),
- liczba osób korzystających ze zmodernizowanego budynku (osoby/rocznie),
- liczba wydarzeń integrujących społeczność, zorganizowanych w obrębie terenów, którym nadano nowe funkcje (szt./rocznie).

Grupa docelowa:

dzieci, młodzież, osoby dorosłe, lokalne organizacje pozarządowe, mieszkańcy podobszarów obszaru rewitalizacji, turyści odwiedzający obszar

rewitalizacji,
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:
9 000 000,00 zł
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia:
Lata 2025-2026
Dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami:
Podjazd dla osób poruszających się na wózkach, odpowiednia szerokość drzwi i przejść, odpowiednia przestrzeń manewrowa, wydzielone miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami, toalety dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, duże, czytelne znaki systemu informacji wizualnej w kontrastowych kolorach, ułatwiające poruszanie się osobom niedowidzącym, możliwość wprowadzenia psa-przewodnika

Źródło: Urząd Gminy Żmudź

Tabela 12. Podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne: Przebudowa budynku po byłej szkole podstawowej na potrzeby centrum usług społecznych w Leszczanach wraz z zagospodarowaniem terenu – etap II

Nazwa przedsięwzięcia:
Przebudowa budynku po byłej szkole podstawowej na potrzeby centrum usług społecznych w Leszczanach wraz z zagospodarowaniem terenu – etap II
Lokalizacja
Działka o nr ewid. 268, obręb ewidencyjny Leszczany I – przedsięwzięcie realizowane jest w podobszarze II. Leszczany
Inicjator odpowiedzialny za realizację zadania:
Gmina Żmudź
Zakres projektu:
Realizacja zadania będzie polegała na przebudowie piętra budynku po byłej szkole podstawowej w Leszczanach – wykonaniu robót budowlanych, wymianie instalacji wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i centralnego ogrzewania, wymianie instalacji elektrycznej, wykonaniu instalacji teletechnicznych oraz zakupie wyposażenia z przeznaczeniem na mieszkania wspomagane.

W ramach działań rewitalizacyjnych zostanie przebudowane piętro budynku po byłej szkole podstawowej w Leszczanach. W ramach robót budowlanych piętro budynku zostanie przystosowane do pełnienia funkcji mieszkań wspomaganych przeznaczonych w szczególności dla osób starszych, z niepełnosprawnościami i przewlekle chorych.

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia:

W podobszarze Leszczany usytuowany jest ulegający degradacji gminny budynek, który w przeszłości pełnił funkcję siedziby szkoły podstawowej. W obszarach wiejskich szkoły podstawowe są placówkami, które poza działalnością edukacyjną, pełnią też ważne funkcje dla lokalnej społeczności i wykonują na rzecz lokalnej społeczności szereg inicjatyw, takich jak organizacja imprez okolicznościowych, integrowanie społeczności szkolnej, angażowanie rodziców i uczniów w różnorodne wydarzenia, w tym akcje charytatywne, itp. Działalność ta ma korzystny wpływ na lokalną społeczność i przyczynia się do zwiększenia jej aktywności oraz tworzenia więzi społecznych. Obecnie, obiekt w Leszczanach nie jest wykorzystywany na rzecz mieszkańców i w żaden sposób nie zrekompensowano utraty pełnionych przez niego istotnych funkcji społecznych na rzecz lokalnej społeczności.

Do głównych problemów sfery funkcjonalno-przestrzennej podobszaru należy także niedostateczne wykorzystanie przestrzeni publicznej na cele społeczne lub gospodarcze, co wynika z braków w jej obecnym zagospodarowaniu. Jednocześnie, w obrębie podobszaru znajdują się tereny przy obiektach użyteczności publicznej, które przy odpowiednim zagospodarowaniu mogą pełnić funkcje miejsc spotkań i integracji mieszkańców, obszarów rekreacji i wypoczynku. Warunkiem ich wykorzystania w tym zakresie jest ich odpowiednie zagospodarowanie.

W obu podobszarach obszaru rewitalizacji, podobnie jak na terenie całej Gminy, postępuje zjawisko starzenia się lokalnej społeczności. Liczba i udział osób starszych w liczbie ludności ogółem wzrastają, co niesie za sobą określone konsekwencje, takie jak wzrost zapotrzebowania na usługi zdrowotne, socjalne i opiekuńcze, wzrost popytu na ofertę kulturalną

i społeczną adresowaną do seniorów. Niezbędne jest poszerzenie oferty usług społecznych na rzecz seniorów, także z zakresu dziennego pobytu i mieszkalnictwa wspomaganego, by umożliwić pozostanie osobom starszym w ich lokalnym środowisku. Pozwoli to nie tylko na zapobieganie wykluczeniu tej grupy społecznej, ale jest również bardzo istotne z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych i opiekuńczych tej grupy osób.

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Przedsięwzięcie odpowiada następującym celom rewitalizacji:

- Cel strategiczny I. Zapewnienie infrastruktury wysokiej jakości oraz efektywne zagospodarowanie przestrzeni obu podobszarów obszaru rewitalizacji
- Cel operacyjny I.1. Poprawa stanu infrastruktury obu podobszarów obszaru rewitalizacji zgodnie ze zidentyfikowanymi potrzebami,
- Cel strategiczny II. Wzrost aktywności mieszkańców, zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym oraz poprawa funkcjonowania sfery gospodarczej obu podobszarów obszaru rewitalizacji
- Cel operacyjny II.2. Podejmowanie działań na rzecz aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

Kierunki działań:

- modernizacja i przebudowa ulegających degradacji obiektów pełniących w przeszłości funkcje edukacyjne, społeczne i kulturalne, ich pełne wykorzystanie na rzecz lokalnej społeczności;
- odnowa i zagospodarowanie przestrzeni publicznej obu podobszarów obszaru rewitalizacji w celu nadania jej nowych funkcji społecznych lub gospodarczych;
- organizacja działań na rzecz wsparcia i integracji seniorów w obu podobszarach obszaru rewitalizacji.

Realizacja projektu przebudowy pietra budynku po byłej szkole podstawowej w Leszczanach wraz z zakupem wyposażenia, pozwoli zarówno na modernizację istniejącego budynku, poprawę jego stanu technicznego,

zatrzymanie procesu jego degradacji i jego pełne wykorzystanie na rzecz lokalnej społeczności, zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami, jak też na całościowe i funkcjonalne zagospodarowanie dostępnej przestrzeni publicznej w podobszarze obszaru. Dzięki realizacji inwestycji, ulegający degradacji budynek zostanie przebudowany i w pełni dostosowany do pełnienia przez niego funkcji społecznych. Docelowe przeznaczenie budynku to centrum usług społecznych (dom dziennego pobytu z wypożyczalnią sprzętu rehabilitacyjnego i mieszkaniami wspomagany).

Projekt odpowiada na następujące potrzeby:

- zwiększenie stopnia wykorzystania na rzecz lokalnej społeczności obiektów w przeszłości pełniących ważne funkcje społeczne w obu podobszarach obszaru rewitalizacji,
- poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej obu podobszarów obszaru rewitalizacji i zwiększenie stopnia jej wykorzystania na cele społeczne lub gospodarcze,
- zwiększenie aktywności i integracji społecznej osób w wieku poprodukcyjnym w obu podobszarach obszaru rewitalizacji.

Rezultatami projektu będą:

- zmodernizowane piętro budynku byłej szkoły podstawowej w Leszczanach, które zostanie odnowione i dostosowane do prowadzenia w nim działalności o charakterze społecznym,

Sposób oceny rezultatu – za pomocą wskaźników produktu i rezultatu:

- liczba zmodernizowanych obiektów wykorzystywanych na cele społeczne (szt.),
- powierzchnia terenów, którym nadano nowe funkcje (m²),
- liczba osób korzystających ze zmodernizowanego budynku (osoby/rocznie),
- liczba wydarzeń integrujących społeczność, zorganizowanych w obrębie terenów, którym nadano nowe funkcje (szt./rocznie).

Grupa docelowa:

dzieci, młodzież, osoby dorosłe, lokalne organizacje pozarządowe, mieszkańcy podobszarów obszaru rewitalizacji, turyści odwiedzający obszar rewitalizacji,

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:
4 000 000,00 zł
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia:
Lata 2028-2029
Dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami:
Podjazd dla osób poruszających się na wózkach, odpowiednia szerokość drzwi i przejść, odpowiednia przestrzeń manewrowa, wydzielone miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami, toalety dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, duże, czytelne znaki systemu informacji wizualnej w kontrastowych kolorach, ułatwiające poruszanie się osobom niedowidzącym, możliwość wprowadzenia psa-przewodnika

Źródło: Urząd Gminy Żmudź

Tabela 13. Podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne: Przebudowa budynku po byłej szkole podstawowej wraz z zagospodarowaniem zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum Wołkowian oraz nad zalewem „Dębowy Las” w Wołkowianach

Nazwa przedsięwzięcia:
Przebudowa budynku po byłej szkole podstawowej wraz z zagospodarowaniem zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum Wołkowian oraz nad zalewem „Dębowy Las” w Wołkowianach
Lokalizacja
Działki nr 29/2, 32/1, 28,27 – podobszar VI. Wołkowiany 309/1 i 339/13 (zalew „Dębowy Las”) – w sąsiedztwie podobszaru VI. Wołkowiany Przedsięwzięcie realizowane częściowo w obszarze rewitalizacji, częściowo poza obszarem rewitalizacji
Inicjator odpowiedzialny za realizację zadania:
Gmina Żmudź
Zakres projektu:
Realizacja zadania będzie polegała na: <ul style="list-style-type: none"> • przebudowie budynku po byłej szkole podstawowej w Wołkowianach: roboty budowlane, wykonanie docieplenia budynku, dostosowanie do

- potrzeb osób niepełnosprawnych i wymiana instalacji w budynku,
- wykonaniu utwardzeń i zagospodarowaniu przestrzeni wokół budynku w celu jej pełniejszego wykorzystania na rzecz lokalnej społeczności,
- zagospodarowaniu zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Wołkowiany, wokół kopca Piłsudskiego i otoczenia świetlicy wiejskiej,
- zagospodarowaniu zdegradowanej przestrzeni publicznej nad zalewem „Dębowy Las” w Wołkowianach.

Dzięki realizacji przedsięwzięcia ulegający degradacji budynek po byłej szkole podstawowej w Wołkowianach zostanie zmodernizowany i w pełni przystosowany do pełnienia funkcji społecznych. Przestrzeń publiczna wokół budynku byłej szkoły, w centrum miejscowości oraz przy zalewie „Dębowy Las” zostanie funkcjonalnie zagospodarowana i wyposażona w miejsca do organizacji spotkań, zajęć oraz innych przedsięwzięć edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia:

W podobszarze VI. Wołkowiany usytuowany jest ulegający degradacji gminny budynek, który w przeszłości pełnił funkcję siedziby szkoły podstawowej. W obszarach wiejskich szkoły podstawowe są placówkami, które poza działalnością edukacyjną, pełnią też ważne funkcje dla lokalnej społeczności i wykonują na rzecz lokalnej społeczności szereg inicjatyw, takich jak organizacja imprez okolicznościowych, integrowanie społeczności szkolnej, angażowanie rodziców i uczniów w różnorodne wydarzenia, w tym akcje charytatywne, itp. Działalność ta ma korzystny wpływ na lokalną społeczność i przyczynia się do zwiększenia jej aktywności oraz tworzenia więzi społecznych. Obecnie, budynek jest wykorzystywany na rzecz lokalnej społeczności: na parterze mieści się filia Środowiskowego Domu Samopomocy „Wrzos” oraz Spółdzielnia Socjalna „Dębowy Las”, natomiast na piętrze znajdowały się mieszkania wspomagane, które obecnie nie funkcjonują. Budynek jest w bardzo złym stanie technicznym a jego parametry nie pozwalają na racjonalną eksploatację oraz pełne i funkcjonalne wykorzystanie. Obiekt ulega degradacji, pogarszają się warunki do świadczenia usług społecznych przez działające w nim podmioty. Brak

interwencji w tym zakresie sprawia, iż w perspektywie kilkuletniej dalsze korzystanie z obiektu będzie niemożliwe.

Ponadto, do głównych problemów sfery funkcjonalno-przestrzennej podobszaru należy także niedostateczne wykorzystanie przestrzeni publicznej na cele społeczne lub gospodarcze, co wynika z braków w jej obecnym zagospodarowaniu. Na terenie podobszaru znajdują się tereny przy obiektach użyteczności publicznej (tereny przy budynku po byłej szkole, tereny przy świetlicy i kopcu Piłsudskiego), które przy odpowiednim zagospodarowaniu mogą pełnić funkcje centrów miejscowości, miejsc spotkań i integracji mieszkańców, obszarów rekreacji i wypoczynku. Warunkiem ich wykorzystania w tym zakresie jest ich odpowiednie zagospodarowanie.

W sąsiedztwie podobszaru VI. położony jest zalew „Dębowy Las”. Jest to miejsce dedykowane aktywnemu spędzaniu czasu wolnego, wyposażone w kąpielisko, miejsce do wędkowania, plażę, ścieżki piesze i rowerowe. Jednocześnie, przestrzeń publiczna nad zalewem ulega degradacji i konieczne jest jej odnowienie i funkcjonalne zagospodarowanie. Zalew „Dębowy Las” i przestrzeń go otaczająca są położone poza podobszarem obszaru rewitalizacji, jednak z racji bliskiego sąsiedztwa stanowią funkcjonalną część miejscowości Wołkowiany i ważny obszar o charakterze rekreacyjnym i turystycznym, wpływający bezpośrednio zarówno na sferę społeczną podobszaru (jako miejsce spotkań i rekreacji mieszkańców), jak też na jego sferę gospodarczą (stanowiąc potencjał do rozwoju branży turystycznej podobszaru). Realizacja części przedsięwzięcia poza obszarem rewitalizacji przyczyni się więc bezpośrednio do rozwiązania zdiagnozowanych problemów podobszaru obszaru rewitalizacji, takich jak niedostateczna integracja lokalnej społeczności oraz problemy z funkcjonowaniem przedsiębiorstw i lokalnej gospodarki i w pełni wpisuje się w realizację celów i kierunków działań GPR.

W obu podobszarach obszaru rewitalizacji, podobnie jak na terenie całej Gminy, postępuje zjawisko starzenia się lokalnej społeczności. Liczba i udział osób starszych w liczbie ludności ogółem wzrastają, co niesie za

sobą określone konsekwencje, takie jak wzrost zapotrzebowania na usługi zdrowotne, socjalne i opiekuńcze, wzrost popytu na ofertę kulturalną i społeczną adresowaną do seniorów. Niezbędne jest poszerzanie oferty usług społecznych na rzecz seniorów, także z zakresu dziennego pobytu i mieszkalnictwa wspomaganego, by umożliwić pozostanie osobom starszym w ich lokalnym środowisku. Pozwoli to nie tylko na zapobieganie wykluczeniu tej grupy społecznej, ale jest również bardzo istotne z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych i opiekuńczych tej grupy osób.

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Przedsięwzięcie odpowiada następującym celom rewitalizacji:

- Cel strategiczny I. Zapewnienie infrastruktury wysokiej jakości oraz efektywne zagospodarowanie przestrzeni obu podobszarów obszaru rewitalizacji
- Cel operacyjny I.1. Poprawa stanu infrastruktury obu podobszarów obszaru rewitalizacji zgodnie ze zidentyfikowanymi potrzebami,
- Cel operacyjny I.2. Efektywne zagospodarowanie i nadanie nowych funkcji przestrzeni publicznej obu podobszarów obszaru rewitalizacji
- Cel strategiczny II. Wzrost aktywności mieszkańców, zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym oraz poprawa funkcjonowania sfery gospodarczej obu podobszarów obszaru rewitalizacji
- Cel operacyjny II.2. Podejmowanie działań na rzecz aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

Kierunki działań:

- modernizacja i przebudowa ulegających degradacji obiektów pełniących w przeszłości funkcje edukacyjne, społeczne i kulturalne, ich pełne wykorzystanie na rzecz lokalnej społeczności;
- odnowa i zagospodarowanie przestrzeni publicznej obu podobszarów obszaru rewitalizacji w celu nadania jej nowych funkcji społecznych lub gospodarczych;
- organizacja działań na rzecz wsparcia i integracji seniorów w obu podobszarach obszaru rewitalizacji.

Realizacja projektu przebudowy budynku po byłej szkole podstawowej w Wołkowianach wraz z zagospodarowaniem zdegradowanej przestrzeni publicznej znajdującej się bezpośrednio w podobszarze obszaru rewitalizacji (otoczenie budynku, przestrzeń przy świetlicy wiejskiej oraz kopcu Piłsudskiego) i w obrębie terenu z nim sąsiadującego (nad zalewem „Dębowy Las”) pozwoli zarówno na modernizację istniejącego budynku, poprawę jego stanu technicznego, zatrzymanie procesu jego degradacji i jego pełne wykorzystanie na rzecz lokalnej społeczności, zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami, jak też na całościowe i funkcjonalne zagospodarowanie dostępnej przestrzeni publicznej w podobszarze obszaru rewitalizacji i w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Dzięki realizacji inwestycji, ulegający degradacji budynek zostanie przebudowany i w pełni dostosowany do pełnienia przez niego funkcji społecznych, natomiast tereny objęte projektem zostaną zagospodarowane w sposób pozwalający wykorzystanie ich na rzecz lokalnej społeczności i nadanie im nowych funkcji.

Projekt odpowiada na następujące potrzeby:

- zwiększenie stopnia wykorzystania na rzecz lokalnej społeczności obiektów w przeszłości pełniących ważne funkcje społeczne w obu podobszarach obszaru rewitalizacji,
- poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej obu podobszarów obszaru rewitalizacji i zwiększenie stopnia jej wykorzystania na cele społeczne lub gospodarcze,
- zwiększenie aktywności i integracji społecznej osób w wieku poprodukcyjnym w obu podobszarach obszaru rewitalizacji.

Rezultatami projektu będą:

- zmodernizowany budynek byłej szkoły podstawowej w Wołkowianach, który zostanie odnowiony i dostosowany do prowadzenia w nim działalności o charakterze społecznym,
- odnowione przestrzenie publiczne przy budynku po byłej szkole, przy budynku świetlicy i kopcu Piłsudskiego, przy zalewie „Dębowy Las”, którym zostaną nadane nowe funkcje i które będą wykorzystywane przez

mieszkańców jako miejsca spotkań, rekreacji, aktywnego spędzania wolnego czasu. Odnowione przestrzenie będą również atrakcyjne dla turystów odwiedzających podobszar.

Sposób oceny rezultatu – za pomocą wskaźników produktu i rezultatu:

- liczba zmodernizowanych obiektów wykorzystywanych na cele społeczne (szt.),
- powierzchnia terenów, którym nadano nowe funkcje (m²),
- liczba osób korzystających ze zmodernizowanego budynku (osoby/rocznie),
- liczba wydarzeń integrujących społeczność, zorganizowanych w obrębie terenów, którym nadano nowe funkcje (szt./rocznie).

Grupa docelowa:

dzieci, młodzież, osoby dorosłe, lokalne organizacje pozarządowe, mieszkańcy podobszaru obszaru rewitalizacji, turyści odwiedzający podobszar

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

10 000 000,00 zł

Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia:

Lata 2025-2026

Dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami:

Podjazd dla osób poruszających się na wózkach, odpowiednia szerokość drzwi i przejść, odpowiednia przestrzeń manewrowa, wydzielone miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami, toalety dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, duże, czytelne znaki systemu informacji wizualnej w kontrastowych kolorach, ułatwiające poruszanie się osobom niedowidzącym, możliwość wprowadzenia psa-przewodnika

Źródło: Urząd Gminy Żmudź

Tabela 14. Podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne: Organizacja cyklu przedsięwzięć adresowanych do osób w wieku 60+ w obu podobszarach obszaru rewitalizacji

Nazwa przedsięwzięcia:
Organizacja cyklu przedsięwzięć adresowanych do osób w wieku 60+ w obu podobszarach obszaru rewitalizacji
Lokalizacja
Świetlica wiejska w miejscowości Leszczany – podobszar II Leszczany Budynek po byłej szkole podstawowej – podobszar II Leszczany Świetlica wiejska w miejscowości Wołkowiany - podobszar VI. Wołkowiany Budynek po byłej szkole podstawowej – podobszar VI. Wołkowiany Przedsięwzięcie realizowane w obszarze rewitalizacji
Inicjator odpowiedzialny za realizację zadania:
Gmina Żmudź
Zakres projektu:
Realizacja zadania będzie polegała na corocznej organizacji cyklu przedsięwzięć adresowanych do osób w wieku 60+ w obiektach użyteczności publicznej zlokalizowanych w obrębie obu podobszarów obszaru rewitalizacji. Raz na kwartał odbywały się będą warsztaty, spotkania, zajęcia rekreacyjne, adresowane do osób od 60 roku życia. Plan czterech wydarzeń dla cyklu w roku 2025: - I kwartał: spotkanie edukacyjne dla seniorów, w zakresie podstawowej obsługi komputera/smartfona oraz oszustw, na które najczęściej są narażeni korzystając z nowych technologii (typu: metoda „na wnuczka”), - II kwartał: spotkanie edukacyjne dla seniorów, dotyczące zdrowego trybu życia i odżywiania się, połączone ze wspólnym spacerem oraz warsztatami kulinarnymi, - III kwartał: spotkanie dla seniorów, dotyczące historii Gminy Żmudź, połączone ze zwiedzaniem obiektów zabytkowych, znajdujących się na terenie Gminy, w tym obu podobszarów (jednodniowa wycieczka), - IV kwartał: spotkanie dla seniorów, dotyczące czytelnictwa, korzystania z zasobów bibliotecznych, ciekawych nowości literackich. Ostateczny program cyklu przedsięwzięć w kolejnych latach (2025-2030)

będzie corocznie układany przez Gminę Żmudź w konsultacji z osobami biorącymi udział w wydarzeniach, organizacjami pozarządowymi, GOPS, GCK.

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia:

W podobszarach obszaru rewitalizacji, podobnie jak na terenie całej Gminy, postępuje zjawisko starzenia się lokalnej społeczności. Liczba i udział osób starszych w liczbie ludności ogółem wzrastają, co niesie za sobą określone konsekwencje, takie jak wzrost zapotrzebowania na usługi zdrowotne, socjalne i opiekuńcze, wzrost popytu na ofertę kulturalną i społeczną adresowaną do seniorów. Niezbędne jest poszerzanie oferty czynnego spędzania czasu wolnego dla seniorów. Pozwoli to nie tylko na zapobieganie wykluczeniu tej grupy społecznej, ale jest również bardzo istotne z punktu widzenia zwiększania aktywności społecznej tej grupy i prowadzenia zdrowego trybu życia.

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Przedsięwzięcie odpowiada następującym celom rewitalizacji:

- Cel strategiczny II. Wzrost aktywności mieszkańców, zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym oraz poprawa funkcjonowania sfery gospodarczej obu podobszarów obszaru rewitalizacji
- Cel operacyjny II.2. Podejmowanie działań na rzecz aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

Kierunek działań:

- organizacja działań na rzecz wsparcia i integracji seniorów w obu podobszarach obszaru rewitalizacji.

Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na organizację wydarzeń, dzięki którym zwiększy się uczestnictwo seniorów w życiu lokalnej społeczności. Dzięki jego wdrożeniu znaczenie poszerzy się oferta działań adresowanych bezpośrednio do grupy osób w wieku od 60 lat, które zyskają możliwość uczestnictwa zarówno w zajęciach edukacyjnych, jak również kulturalnych, rekreacyjnych, integracyjnych, itp. Przedsięwzięcie umożliwi również pełniejsze wykorzystanie istniejącej w obrębie podobszarów obszaru

rewitalizacji infrastruktury na rzecz lokalnej społeczności oraz wykorzystanie nowoutworzonego kompleksu do organizacji przedsięwzięć odpowiadających na zidentyfikowane problemy.

Projekt odpowiada na następujące potrzeby:

- zwiększenie aktywności i integracji społecznej osób w wieku poprodukcyjnym w obu podobszarach obszaru rewitalizacji.

Rezultatem projektu będzie organizowany corocznie cykl przedsięwzięć adresowanych do seniorów.

Sposób oceny rezultatu – za pomocą wskaźników produktu i rezultatu:

- liczba zorganizowanych przedsięwzięć dla seniorów (szt.),
- liczba seniorów biorących udział w cyklu przedsięwzięć (osoby/rocznie).

Grupa docelowa:

seniorzy, lokalne organizacje pozarządowe

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

20 000,00 zł

Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia:

Lata 2025-2030

Dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami:

Wydarzenia odbywać się będą w obrębie infrastruktury dostępnej dla osób ze szczególnymi potrzebami, wyposażonej w podjazd dla osób poruszających się na wózkach, odpowiednią szerokość drzwi i przejść, odpowiednią przestrzeń manewrową, wydzielone miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami, toalety dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, duże, czytelne znaki systemu informacji wizualnej w kontrastowych kolorach, ułatwiające poruszanie się osobom niedowidzącym, możliwość wprowadzenia psa przewodnika.

Źródło: Urząd Gminy Żmudź

Tabela 15. Podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne: Organizacja cyklu przedsięwzięć adresowanych do osób w trudnej sytuacji życiowej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji

Nazwa przedsięwzięcia:
Organizacja cyklu przedsięwzięć adresowanych do osób w trudnej sytuacji życiowej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji
Lokalizacja
Świetlica wiejska w miejscowości Leszczany – podobszar II Leszczany Świetlica wiejska w miejscowości Wołkowiany - podobszar VI. Wołkowiany Przedsięwzięcie realizowane w obszarze rewitalizacji
Inicjator odpowiedzialny za realizację zadania:
Gmina Żmudź
Zakres projektu:
Realizacja zadania będzie polegała na corocznej organizacji cyklu przedsięwzięć adresowanych do osób w trudnej sytuacji życiowej w obiektach użyteczności publicznej zlokalizowanych w obrębie obu podobszarów obszaru rewitalizacji. Raz na pół roku odbywały się będą spotkania, adresowane do osób w trudnej sytuacji życiowej. Plan dwóch wydarzeń dla cyklu w roku 2024: - II kwartał: spotkanie informacyjne z pracownikami GOPS w celu zidentyfikowania potrzeb osób w trudnej sytuacji życiowej, wykraczających poza wykorzystywane świadczenia GOPS (np. pomoc w zakupach, pomoc sąsiedzka, itp.) oraz form możliwej współpracy z lokalną społecznością i organizacjami pozarządowymi obu podobszarów obszaru rewitalizacji, - IV kwartał: organizacja spotkania świątecznego dla osób w trudnej sytuacji oraz pozostałych mieszkańców obu podobszarów. Ostateczny program cyklu przedsięwzięć w kolejnych latach (2025-2030) będzie corocznie układany przez Gminę Żmudź w konsultacji z osobami biorącymi udział w wydarzeniach, organizacjami pozarządowymi, GOPS.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia:
W obu podobszarach obszaru rewitalizacji zidentyfikowano duże potrzeby w zakresie wsparcia osób w trudnej sytuacji. Każdy z podobszarów obszaru rewitalizacji cechował się wyższą od średniej wartością wskaźnika

dotyczącego liczby osób objętych świadczeniami GOPS w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Przedsięwzięcie odpowiada następującym celom rewitalizacji:

- Cel strategiczny II. Wzrost aktywności mieszkańców, zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym oraz poprawa funkcjonowania sfery gospodarczej obu podobszarów obszaru rewitalizacji
- Cel operacyjny II.2. Podejmowanie działań na rzecz aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

Kierunek działań:

- organizacja działań na rzecz wsparcia i integracji osób w trudnej sytuacji życiowej w obu obszarach obszaru rewitalizacji.

Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na współpracę z osobami będącymi w trudnej sytuacji życiowej, która będzie miała na celu rozwiązywanie dotyczących ich problemów oraz zaspokojenie ich potrzeb, które wykraczają ponad obecnie otrzymywane świadczenia. Przedsięwzięcie ma również na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu tych osób i ich integrację z lokalną społecznością obu podobszarów obszaru rewitalizacji.

Projekt odpowiada na następujące potrzeby:

- wsparcie osób w trudnej sytuacji życiowej, zapobieganie ich wykluczeniu społecznemu w obu podobszarach obszaru rewitalizacji.

Rezultatem projektu będzie organizowany corocznie cykl przedsięwzięć adresowanych do osób w trudnej sytuacji życiowej.

Sposób oceny rezultatu – za pomocą wskaźników produktu i rezultatu:

- liczba zorganizowanych cykli przedsięwzięć dla osób w trudnej sytuacji życiowej (szt.),
- liczba osób w trudnej sytuacji życiowej biorących udział w cyklu przedsięwzięć (osoby/rocznie).

Grupa docelowa:

osoby w trudnej sytuacji życiowej, lokalne organizacje pozarządowe
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:
40 000,00 zł
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia:
Lata 2024-2030
Dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami:
Wydarzenia odbywać się będą w obrębie infrastruktury dostępnej dla osób ze szczególnymi potrzebami, wyposażonej w podjazd dla osób poruszających się na wózkach, odpowiednią szerokość drzwi i przejść, odpowiednią przestrzeń manewrową, wydzielone miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami, toalety dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, duże, czytelne znaki systemu informacji wizualnej w kontrastowych kolorach, ułatwiające poruszanie się osobom niedowidzącym, możliwość wprowadzenia psa-przewodnika.

Źródło: Urząd Gminy Żmudź

Tabela 16. Podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne: Organizacja cyklu przedsięwzięć dla osób z niepełnosprawnością i ich rodzin w podobszarze VI. Wołkowiany

Nazwa przedsięwzięcia:
Organizacja cyklu przedsięwzięć dla osób z niepełnosprawnością i ich rodzin w podobszarze VI. Wołkowiany
Lokalizacja
Świetlica wiejska w miejscowości Wołkowiany - podobszar VI. Wołkowiany Przedsięwzięcie realizowane w obszarze rewitalizacji
Inicjator odpowiedzialny za realizację zadania:
Gmina Żmudź
Zakres projektu:
Realizacja zadania będzie polegała na corocznej organizacji cyklu dwóch przedsięwzięć adresowanych do osób z niepełnosprawnością i ich rodzin, które będą podejmować tematy związane z możliwościami uzyskania pomocy, niwelowaniu barier i zwiększenia uczestnictwa osób z niepełnosprawnością w życiu lokalnej społeczności.

Plan dwóch wydarzeń dla cyklu w roku 2024:

- II kwartał: spotkanie w sprawie uczestnictwa osób z niepełnosprawnością w życiu lokalnej społeczności: jakie są bariery i utrudnienia (w tym także architektoniczne), które nie pozwalają na uczestnictwo w życiu lokalnej społeczności w pełnym wymiarze, jakie udogodnienia zwiększyłyby aktywność osób z niepełnosprawnością i ich rodzin.

- IV kwartał: spotkanie z psychologiem dla osób z niepełnosprawnością i ich rodzin, możliwości wsparcia, ewentualnej opieki wytchnieniowej, itp.

Program cyklu przedsięwzięć w kolejnych latach (2025-2030) będzie corocznie układany przez Gminę Żmudź w konsultacji z uczestnikami wydarzeń, organizacjami pozarządowymi, GOPS.

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia:

W podobszarze VI. Wołkowiany odnotowano wyższą od średniej gminnej wartość wskaźnika dotyczącego liczby pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, co oznacza, iż w tym podobszarze koncentrują się potrzeby związane z włączeniem społecznym osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin oraz zapewnieniem im odpowiedniego poziomu życia.

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Przedsięwzięcie odpowiada następującym celom rewitalizacji:

- Cel strategiczny II. Wzrost aktywności mieszkańców, zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym oraz poprawa funkcjonowania sfery gospodarczej obu podobszarów obszaru rewitalizacji

- Cel operacyjny II.2. Podejmowanie działań na rzecz aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

Kierunek działań:

- organizacja działań na rzecz wsparcia i integracji osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin w podobszarze VI. Wołkowiany.

Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na organizację wydarzeń, dzięki którym zwiększy się uczestnictwo osób z niepełnosprawnością i ich rodzin w życiu lokalnej społeczności.

Projekt odpowiada na następujące potrzeby:

- wsparcie osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, zwiększenie ich integracji z lokalną społecznością i zapobieganie ich wykluczeniu społecznemu w podobszarze VI. Wołkowiany.

Rezultatem projektu będzie organizowany corocznie cykl przedsięwzięć na rzecz osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin.

Sposób oceny rezultatu – za pomocą wskaźników produktu i rezultatu:

- liczba zorganizowanych cykli przedsięwzięć na rzecz osób z niepełnosprawnością i ich rodzin (szt.),
- liczba osób biorących udział w cyklu przedsięwzięć na rzecz osób z niepełnosprawnością i ich rodzin (osoby/rocznie).

Grupa docelowa:

Mieszkańcy podobszaru VI. Wołkowiany, osoby z niepełnosprawnością i ich rodziny, lokalne organizacje pozarządowe

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

30 000,00 zł

Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia:

Lata 2024-2030

Dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami:

Wydarzenia odbywać się będą w obrębie infrastruktury dostępnej dla osób ze szczególnymi potrzebami, wyposażonej w podjazd dla osób poruszających się na wózkach, odpowiednią szerokość drzwi i przejść, odpowiednią przestrzeń manewrową, wydzielone miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami, toalety dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, duże, czytelne znaki systemu informacji wizualnej w kontrastowych kolorach, ułatwiające poruszanie się osobom niedowidzącym, możliwość wprowadzenia psa-przewodnika.

Źródło: Urząd Gminy Żmudź

Tabela 17. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne: Organizacja cyklu przedsięwzięć dla osób borykających się z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin

Nazwa przedsięwzięcia:
Organizacja cyklu przedsięwzięć dla osób borykających się z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin
Lokalizacja
Świetlica wiejska w miejscowości Leszczany – podobszar II Leszczany Świetlica wiejska w miejscowości Wołkowiany - podobszar VI. Wołkowiany Przedsięwzięcie realizowane w obszarze rewitalizacji
Inicjator odpowiedzialny za realizację zadania:
Gmina Żmudź
Zakres projektu:
Realizacja zadania będzie polegała na corocznej organizacji cyklu dwóch przedsięwzięć adresowanych do osób borykających się z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin, które będą podejmować tematy związane z dostępnymi terapiami, możliwościami uzyskania pomocy oraz radzeniem sobie z zaburzeniami w codziennym życiu. Plan dwóch wydarzeń dla cyklu w roku 2024: - II kwartał: spotkanie informacyjne z pracownikami GOPS w celu zidentyfikowania potrzeb osób borykających się z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin, wykraczających poza wykorzystywane świadczenia GOPS, możliwość ustalenia spotkań w ramach poradnictwa indywidualnego; - IV kwartał: spotkanie z pedagogiem szkolnym, dotyczące problemów dzieci i młodzieży ze zdrowiem psychicznym. Program cyklu przedsięwzięć w kolejnych latach (2025-2030) będzie corocznie układany przez Gminę Żmudź w konsultacji z uczestnikami wydarzeń, organizacjami pozarządowymi, GOPS.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia:
W obu podobszarach obszaru rewitalizacji zidentyfikowano dużą potrzebę wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi. Wartości wskaźnika dotyczącego liczby przyznanych świadczeń z tytułu zaburzeń psychicznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w obu podobszarach były znacznie

wyższe od średniej gminnej i jednocześnie stanowiły najwyższe wartości wskaźnika spośród wszystkich badanych jednostek
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji
<p>Przedsięwzięcie odpowiada następującym celom rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cel strategiczny II. Wzrost aktywności mieszkańców, zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym oraz poprawa funkcjonowania sfery gospodarczej obu podobszarów obszaru rewitalizacji - Cel operacyjny II.2. Podejmowanie działań na rzecz aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizacja działań na rzecz wsparcia i integracji osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin w obu podobszarach obszaru rewitalizacji. <p>Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na organizację wydarzeń, dzięki którym zwiększy się świadomość osób borykających się z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin odnośnie dostępnych form wsparcia.</p> <p>Projekt odpowiada na następujące potrzeby:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin, zwiększenie ich integracji z lokalną społecznością i zapobieganie ich wykluczeniu społecznemu w obu podobszarach obszaru rewitalizacji. <p>Rezultatem projektu będzie organizowane corocznie przedsięwzięcie na rzecz osób borykających się z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin.</p> <p>Sposób oceny rezultatu – za pomocą wskaźników produktu i rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zorganizowanych przedsięwzięć na rzecz osób borykających się z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin (szt.), - liczba osób biorących udział w przedsięwzięciach na rzecz osób borykających się z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin (osoby/rocznie).
Grupa docelowa:
Mieszkańcy każdego z podobszarów obszaru rewitalizacji, osoby borykające się z zaburzeniami psychicznymi i ich rodziny, lokalne organizacje pozarządowe
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

8 000,00 zł
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia:
Lata 2025-2030
Dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami:
Wydarzenia odbywać się będą w obrębie infrastruktury dostępnej dla osób ze szczególnymi potrzebami, wyposażonej w podjazd dla osób poruszających się na wózkach, odpowiednią szerokość drzwi i przejść, odpowiednią przestrzeń manewrową, wydzielone miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami, toalety dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, duże, czytelne znaki systemu informacji wizualnej w kontrastowych kolorach, ułatwiające poruszanie się osobom niedowidzącym, możliwość wprowadzenia psa-przewodnika.

Źródło: Urząd Gminy Żmudź

Tabela 18. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne: Organizacja cyklu przedsięwzięć ekologicznych w obrębie obu podobszarów obszaru rewitalizacji

Nazwa przedsięwzięcia:
Organizacja cyklu przedsięwzięć ekologicznych w obrębie obu podobszarów obszaru rewitalizacji
Lokalizacja
Świetlica wiejska w miejscowości Leszczany – podobszar II Leszczany Świetlica wiejska w miejscowości Wołkowiany - podobszar VI. Wołkowiany Przedsięwzięcie realizowane w obszarze rewitalizacji
Inicjator odpowiedzialny za realizację zadania:
Gmina Żmudź
Zakres projektu:
Realizacja zadania będzie polegała na corocznej organizacji przedsięwzięcia mającego na celu podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców obu podobszarów obszaru rewitalizacji. Przykładowy plan dwóch wydarzeń dla cyklu: - rok 2024: szkodliwość azbestu i konieczność jego wymiany, potencjalne źródła finansowania wymiany pokryć dachowych,

- rok 2025: szkodliwy wpływ na jakość powietrza źródeł niskiej emisji, w tym starych, niesprawnych technicznie palenisk oraz palenia materiałów niestanowiących właściwego opału.

Program cyklu przedsięwzięć w kolejnych latach będzie corocznie układany przez Gminę Żmudź w konsultacji z mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi.

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia:

Podobszar VI. Wołkowiany cechował się najwyższą wartością wskaźnika dotyczącego liczby ton azbestu, który pozostał do unieszkodliwienia, spośród wszystkich badanych jednostek. Wartość wskaźnika w podobszarze II. Leszczany była niższa od średniej gminnej. Warto dodać, iż problem związany z pozostającym i niezutylizowanym azbestem należy do najpoważniejszych problemów związanych z ochroną środowiska na terenie całej Gminy, w tym także w obrębie obu podobszarów obszaru rewitalizacji. Na terenie całej Gminy, w tym także w każdym z podobszarów obszaru rewitalizacji, występuje problem z emisją zanieczyszczeń przez tzw. źródła niskiej emisji (np. przydomowe paleniska, kotłownie, piece). Część budynków cechuje się niską wydajnością energetyczną (nieocieplone ściany i stropy, nieszczelna stolarka okienna i drzwiowa) oraz nieefektywnymi systemami ogrzewania, co w połączeniu z niewystarczającą świadomością ekologiczną co do konieczności używania właściwego surowca opałowego i niebezpieczeństw płynących ze spalania w przydomowych piecach i kotłowniach przedmiotów wykonanych z tworzyw nieprzeznaczonych do palenia (takich jak plastik, guma, tekstylia), pogarsza jakość powietrza w okresie grzewczym.

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Przedsięwzięcie odpowiada następującym celom rewitalizacji:

- Cel strategiczny II. Wzrost aktywności mieszkańców, zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym oraz poprawa funkcjonowania sfery gospodarczej obu podobszarów obszaru rewitalizacji,
- Cel operacyjny II.1. Zwiększenie integracji lokalnej społeczności poprzez zapewnienie szerokiej oferty kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej

i społecznej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji.

Kierunek działań:

- organizacja działań mających na celu zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców, w szczególności związanej z koniecznością wymiany azbestowych pokryć oraz z wpływem źródeł niskiej emisji na jakość powietrza w obu podobszarach obszaru rewitalizacji.

Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na organizację wydarzeń, dzięki którym zwiększy się świadomość ekologiczna mieszkańców obu podobszarów obszaru rewitalizacji, co skutkować będzie ich czynnym zaangażowaniem się na rzecz zmniejszenia występujących w jego obrębie problemów związanych z ochroną środowiska.

Projekt odpowiada na następujące potrzeby:

- podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, związanej z koniecznością unieszkodliwienia azbestu w obu podobszarach obszaru rewitalizacji,
- podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, związanej z wpływem źródeł niskiej emisji na jakość powietrza w obu podobszarach obszaru rewitalizacji.

Rezultatem projektu będą organizowane corocznie przedsięwzięcia na rzecz świadomości ekologicznej mieszkańców obu podobszarów obszaru rewitalizacji.

Sposób oceny rezultatu – za pomocą wskaźników produktu i rezultatu:

- liczba zorganizowanych przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej (szt.),
- liczba osób biorących udział w cyklu przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej (osoby/rocznie).

Grupa docelowa:

Mieszkańcy podobszarów obszaru rewitalizacji, lokalne organizacje pozarządowe

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:
30 000,00 zł
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia:
Lata 2024-2030
Dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami:
Wydarzenia odbywać się będą w obrębie infrastruktury dostępnej dla osób ze szczególnymi potrzebami, wyposażonej w podjazd dla osób poruszających się na wózkach, odpowiednią szerokość drzwi i przejść, odpowiednią przestrzeń manewrową, wydzielone miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami, toalety dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, duże, czytelne znaki systemu informacji wizualnej w kontrastowych kolorach, ułatwiające poruszanie się osobom niedowidzącym, możliwość wprowadzenia psa-przewodnika.

Źródło: Urząd Gminy Żmudź

Tabela 19. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne: Organizacja cyklu przedsięwzięć z zakresu poprawy bezpieczeństwa

Nazwa przedsięwzięcia:
Organizacja cyklu przedsięwzięć z zakresu poprawy bezpieczeństwa
Lokalizacja
Świetlica wiejska w miejscowości Leszczany – podobszar II Leszczany Świetlica wiejska w miejscowości Wołkowiany - podobszar VI. Wołkowiany Przedsięwzięcie realizowane w obszarze rewitalizacji
Inicjator odpowiedzialny za realizację zadania:
Gmina Żmudź
Zakres projektu:
Realizacja zadania będzie polegała na corocznej organizacji cyklu przedsięwzięć adresowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji, które będą podejmować tematy związane z bezpieczeństwem, w tym bezpieczeństwem uczestników ruchu drogowego. Dwa razy do roku będzie miało miejsce wydarzenie edukacyjne, które zwracać będzie uwagę na tematy związane z bezpieczeństwem, w którym uczestniczyć będą dzieci i młodzież szkolna oraz wszyscy mieszkańcy

obszaru rewitalizacji.

Plan dwóch wydarzeń dla cyklu w roku 2024:

- II kwartał: bezpieczeństwo w przestrzeni publicznej, diagnozowanie problemów związanych z bezpieczeństwem w obszarze rewitalizacji, propozycje działań na rzecz ich zmniejszenia,
- III kwartał: bezpieczeństwo w ruchu drogowym, połączone z rozdawaniem odblasków, kamizelek dla dzieci, itp.

Program cyklu przedsięwzięć w kolejnych latach (2025-2030) będzie corocznie układany przez Gminę Żmudź w konsultacji z osobami biorącymi udział w wydarzeniach, organizacjami pozarządowymi, Policją.

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia:

W obu podobszarach obszaru rewitalizacji zidentyfikowano koncentrację zjawisk związanych z przestępczością. Każdy z podobszarów cechował się wyższą od średniej gminnej wartością wskaźnika dotyczącego liczby przestępstw i były to jednocześnie najwyższe wartości wskaźnika spośród wszystkich badanych jednostek.

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Przedsięwzięcie odpowiada następującym celom rewitalizacji:

- Cel strategiczny II. Wzrost aktywności mieszkańców, zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym oraz poprawa funkcjonowania sfery gospodarczej obu podobszarów obszaru rewitalizacji,
- Cel operacyjny II.1. Zwiększenie integracji lokalnej społeczności poprzez zapewnienie szerokiej oferty kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej i społecznej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji.

Kierunek działań:

- organizacja działań mających na celu poprawę bezpieczeństwa mieszkańców obu podobszarów obszaru rewitalizacji.

Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na organizację wydarzeń, dzięki którym zwiększy się świadomość dotycząca niebezpieczeństw oraz zaproponowane zostaną działania na rzecz ich ograniczenia. Przedsięwzięcie umożliwi również pełniejsze włączenie mieszkańców w życie lokalnej społeczności.

<p>Projekt odpowiada na następujące potrzeby:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców oraz działania profilaktyczne w obu podobszarach obszaru rewitalizacji. <p>Rezultatem projektu będzie organizowany corocznie cykl przedsięwzięć na rzecz bezpieczeństwa.</p> <p>Sposób oceny rezultatu – za pomocą wskaźników produktu i rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zorganizowanych przedsięwzięć na rzecz bezpieczeństwa (szt.), - liczba osób biorących udział w przedsięwzięciach na rzecz bezpieczeństwa (osoby/rocznie).
Grupa docelowa:
Mieszkańcy każdego z podobszarów obszaru rewitalizacji, lokalne organizacje pozarządowe
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:
8 000,00 zł
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia:
Lata 2025-2030
Dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami:
Wydarzenia odbywać się będą w obiekcie dostępnym dla osób ze szczególnymi potrzebami, wyposażonym w podjazd dla osób poruszających się na wózkach, odpowiednią szerokość drzwi i przejść, odpowiednią przestrzeń manewrową, wydzielone miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami, toalety dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, duże, czytelne znaki systemu informacji wizualnej w kontrastowych kolorach, ułatwiające poruszanie się osobom niedowidzącym, możliwość wprowadzenia psa-przewodnika.

Źródło: Urząd Gminy Żmudź

Tabela 20. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne: Organizacja cyklu przedsięwzięć aktywizujących dla osób bezrobotnych w obu podobszarach obszaru rewitalizacji

Nazwa przedsięwzięcia:
Organizacja cyklu przedsięwzięć aktywizujących dla osób bezrobotnych

w obu podobszarach obszaru rewitalizacji
Lokalizacja
Świetlica wiejska w miejscowości Leszczany – podobszar II Leszczany Świetlica wiejska w miejscowości Wołkowiany - podobszar VI. Wołkowiany Przedsięwzięcie realizowane w obszarze rewitalizacji
Inicjator odpowiedzialny za realizację zadania:
Gmina Żmudź
Zakres projektu:
Realizacja zadania będzie polegała na corocznej organizacji przedsięwzięć mających na celu aktywizację osób bezrobotnych, szczególnie bezrobotnych powyżej 50 roku życia w podobszarze II. Leszczany oraz długotrwale bezrobotnych w obu podobszarach obszaru rewitalizacji. Przykładowy plan wydarzenia w 2024 roku: - spotkanie informacyjno-doradcze osób bezrobotnych z pracownikiem Powiatowego Urzędu Pracy. Program cyklu przedsięwzięć w kolejnych latach (2025-2030) będzie corocznie układany przez Gminę Żmudź w konsultacji z osobami bezrobotnymi.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia:
W obu podobszarach obszaru rewitalizacji koncentrują się problemy związane z bezrobociem. W podobszarze II. Leszczany ogólna liczba bezrobotnych, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, była wyższa od średniej gminnej. Ponadto, podobszar ten cechował się najwyższą spośród wszystkich badanych jednostek liczbą osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wskaźnik dotyczący liczby osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla obu podobszarów obszaru rewitalizacji kształtował się w sposób niekorzystny i znacznie przekraczał średnią gminną. Jego wartość dla podobszaru II. Leszczany była także najwyższą spośród wszystkich badanych jednostek, a dla podobszaru VI. Wołkowiany należała do najwyższych w całej Gminie.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji
Przedsięwzięcie odpowiada następującym celom rewitalizacji:

- Cel strategiczny II. Wzrost aktywności mieszkańców, zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym oraz poprawa funkcjonowania sfery gospodarczej obu podobszarów obszaru rewitalizacji,
- Cel operacyjny II.3. Wspieranie walki z bezrobociem oraz rozwoju przedsiębiorczości w obu podobszarach obszaru rewitalizacji.

Kierunek działań:

- organizacja działań na rzecz osób bezrobotnych, w szczególności bezrobotnych powyżej 50 roku życia w podobszarze II. Leszczany oraz długotrwale bezrobotnych w obu podobszarach obszaru rewitalizacji.

Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na organizację spotkań aktywizujących, szkoleń i warsztatów, które odpowiadać będą na potrzeby osób bezrobotnych i wspomogą je w aktywnym szukaniu pracy i/lub zakładaniu własnej działalności gospodarczej.

Projekt odpowiada na następujące potrzeby:

- aktywizacja osób bezrobotnych, szczególnie bezrobotnych powyżej 50 roku życia w podobszarze II. Leszczany oraz długotrwale bezrobotnych w obu podobszarach obszaru rewitalizacji.

Rezultatem projektu będzie organizowany corocznie cykl przedsięwzięć aktywizujących dla osób bezrobotnych.

Sposób oceny rezultatu – za pomocą wskaźników produktu i rezultatu:

- liczba zorganizowanych cykli przedsięwzięć dla osób bezrobotnych (szt.),
- liczba osób bezrobotnych biorących udział w cyklu przedsięwzięć (osoby/rocznie),
- liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia, biorących udział w cyklu przedsięwzięć (osoby/rocznie),
- liczba osób długotrwale bezrobotnych, biorących udział w cyklu przedsięwzięć (osoby/rocznie).

Grupa docelowa:

Osoby bezrobotne z obu podobszarów obszaru rewitalizacji

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

50 000,00 zł
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia:
Lata 2024-2030
Dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami:
Wydarzenia odbywać się będą w obrębie infrastruktury dostępnej dla osób ze szczególnymi potrzebami, wyposażonej w podjazd dla osób poruszających się na wózkach, odpowiednią szerokość drzwi i przejść, odpowiednią przestrzeń manewrową, wydzielone miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami, toalety dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, duże, czytelne znaki systemu informacji wizualnej w kontrastowych kolorach, ułatwiające poruszanie się osobom niedowidzącym, możliwość wprowadzenia psa-przewodnika.

Źródło: Urząd Gminy Żmudź

Tabela 21. Organizacja cyklu przedsięwzięć na rzecz rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji

Nazwa przedsięwzięcia:
Organizacja cyklu przedsięwzięć na rzecz rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji
Lokalizacja
Świetlica wiejska w miejscowości Leszczany – podobszar II Leszczany Świetlica wiejska w miejscowości Wołkowiany - podobszar VI. Wołkowiany Przedsięwzięcie realizowane w obszarze rewitalizacji
Inicjator odpowiedzialny za realizację zadania:
Gmina Żmudź
Zakres projektu:
Realizacja zadania będzie polegała na corocznej organizacji jednego cyklu przedsięwzięcia szkoleniowo-warsztatowego, mającego na celu zachęcanie do zakładania własnej działalności gospodarczej w obrębie obu podobszarów obszaru rewitalizacji, w odpowiedzi na problem z niedostateczną aktywnością gospodarczą podobszaru II. Leszczany oraz koniecznością rozwoju działalności pozarolniczej w podobszarze VI. Wołkowiany. Przedsięwzięcie

corocznie składać się będzie z cyklu szkoleniowo-warsztatowego o tematyce związanej z zakładaniem i prowadzeniem własnej działalności gospodarczej.

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia:

Podobszar II. Leszczany cechował się niedostateczną aktywnością gospodarczą. Wartość wskaźnika dotyczącego liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców była w jego obrębie znacznie niższa od średniej gminnej.

Podobszar VI. Wołkowiany charakteryzował się niską wartością wskaźnika dotyczącego liczby gospodarstw rolnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, co oznacza, iż obszar ten traci rolniczy charakter i konieczne jest wspieranie w jego obrębie działalności pozarolniczej.

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

- Cel strategiczny II. Wzrost aktywności mieszkańców, zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym oraz poprawa funkcjonowania sfery gospodarczej obu podobszarów obszaru rewitalizacji,
- Cel operacyjny II.3. Wspieranie walki z bezrobociem oraz rozwoju przedsiębiorczości w obu podobszarach obszaru rewitalizacji.

Kierunek działań:

- organizacja działań na rzecz osób zainteresowanych założeniem działalności gospodarczej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji.

Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na organizację raz do roku cyklu przedsięwzięć szkoleniowo-warsztatowych, mających na celu zachęcanie do zakładania własnej działalności gospodarczej w obrębie obu podobszarów obszaru rewitalizacji, w tym w szczególności w branży turystycznej.

Projekt odpowiada na następujące potrzeby:

- zwiększenie zainteresowania prowadzeniem działalności gospodarczej i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w podobszarze II. Leszczany,
- wsparcie rozwoju działalności pozarolniczej w podobszarze VI. Wołkowiany.

Rezultatem projektu będzie organizowany corocznie cykl przedsięwzięć na rzecz rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej.

Sposób oceny rezultatu – za pomocą wskaźników produktu i rezultatu: - liczba zorganizowanych cykli przedsięwzięć na rzecz zakładania własnej działalności gospodarczej (szt.), - liczba osób biorących udział w cyklu przedsięwzięć na rzecz zakładania własnej działalności gospodarczej (osoby/rocznie).
Grupa docelowa:
Osoby zainteresowane prowadzeniem działalności w obszarze rewitalizacji, przedsiębiorcy.
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:
50 000,00 zł
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia:
Lata 2024-2030
Dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami:
Wydarzenia odbywać się będą w obrębie infrastruktury dostępnej dla osób ze szczególnymi potrzebami, wyposażonej w podjazd dla osób poruszających się na wózkach, odpowiednią szerokość drzwi i przejść, odpowiednią przestrzeń manewrową, wydzielone miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami, toalety dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, duże, czytelne znaki systemu informacji wizualnej w kontrastowych kolorach, ułatwiające poruszanie się osobom niedowidzącym, możliwość wprowadzenia psa-przewodnika.

Źródło: Urząd Gminy Żmudź

Tabela 22. Podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne: Przebudowa drogi gminnej 104999L Wołkowiany – Klesztów

Nazwa przedsięwzięcia:
Przebudowa drogi gminnej 104999L Wołkowiany – Klesztów
Lokalizacja
Podobszar VI. Wołkowiany, droga nr 104999L Wołkowiany – Klesztów
Inicjator odpowiedzialny za realizację zadania:
Gmina Żmudź
Zakres projektu:
Zakres robót w ramach przedsięwzięcia zakłada przebudowę i modernizację

dróg na terenie Gminy Żmudź, w podobszarze VI. Wołkowiany.
Projekt obejmuje roboty budowlane i modernizacyjne drogi nr 104999L
Wołkowiany – Klesztów.

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia:

W obu podobszarach obszaru rewitalizacji wartość wskaźnika dotyczącego długości dróg gminnych wymagających remontu, w przeliczeniu km/na km² powierzchni obszaru, była wyższa od średniej gminnej. Zły stan dróg wpływa negatywnie na jakość życia mieszkańców oraz na bezpieczeństwo ruchu drogowego.

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Przedsięwzięcie odpowiada następującym celom rewitalizacji:

- Cel strategiczny I. Zapewnienie infrastruktury wysokiej jakości oraz efektywne zagospodarowanie przestrzeni obu podobszarów obszaru rewitalizacji;
- Cel operacyjny I.1. Poprawa stanu infrastruktury obu podobszarów obszaru rewitalizacji zgodnie ze zidentyfikowanymi potrzebami.

Kierunek działań:

- przebudowa i modernizacja dróg gminnych oraz infrastruktury okołodrogowej w obrębie obu podobszarów obszaru rewitalizacji.

Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na poprawę stanu odcinków dróg gminnych znajdujących się w obrębie obu podobszarów obszaru rewitalizacji.

Projekt odpowiada na następujące potrzeby:

- podniesienie jakości sieci dróg gminnych w obu podobszarach obszaru rewitalizacji.

Rezultatem projektu będą zmodernizowane odcinki dróg gminnych.

Sposób oceny rezultatu – za pomocą wskaźników produktu i rezultatu:

- długość przebudowanych/zmodernizowanych odcinków dróg gminnych (km),
- liczba pojazdów przejeżdżających przez przebudowane/zmodernizowane odcinki dróg gminnych (szt./rocznie).

Grupa docelowa:
Mieszkańcy podobszaru VI. Wołkowiany
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:
3 048 542,05 zł
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia:
Lata 2024-2025
Dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami:
Zastosowanie zasady uniwersalnego projektowania, dostępności osób ze specjalnymi potrzebami. Infrastruktura, produkty i usługi zaprojektowane będą i zrealizowane z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami

Źródło: Urząd Gminy Żmudź

W ramach realizacji ww. przedsięwzięć uwzględnione zostanie:

- przeciwdziałanie nadzwyczajnym zagrożeniom z tytułu poważnych awarii przemysłowych w zakresie:
  - o zakazu sytuowania w obrębie zwartej zabudowy, zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zagrożenia wystąpienia poważnych awarii,
  - o lokalizowania zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnych awarii przemysłowych w bezpiecznej odległości od osiedli mieszkaniowych, od obiektów użyteczności publicznej, od budynków zamieszkania zbiorowego, od dróg krajowych o znaczeniu państwowym, o czym mowa w art. 73 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2556 ze zm.),
- zapewnienie dróg pożarowych do budynków, które ich wymagają uwzględniając postanowienia określone w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. z 2009 r. Nr 124, poz. 1030),
- zapewnienie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę do zewnętrznego gaszenia pożaru zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu

Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. z 2009 r. Nr 124, poz. 1030).

6.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W poniższej tabeli zamieszczono charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, realizujących kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk występujących w obszarze rewitalizacji.

Tabela 23. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcie	Lata realizacji	Podmiot realizujący	Opis i cele przedsięwzięcia	Cel i kierunek działań GPR realizowany przez przedsięwzięcie
<p>Wspieranie działalności indywidualnych artystów, zespołów lokalnych, Kół Gospodyń Wiejskich z podobszarów obszaru rewitalizacji</p>	<p>2024-2030</p>	<p>Gmina Żmudź, grupy artystyczne, zespoły, artyści indywidualni, Koła Gospodyń Wiejskich</p>	<p>Realizacja przedsięwzięć kulturalnych przez lokalne zespoły i artystów, Koła Gospodyń Wiejskich, organizacje pozarządowe we współpracy z Gminą Żmudź i gminnymi instytucjami (GCK, Biblioteka, szkoła) w celu rozszerzenia oferty kulturalnej podobszarów obszaru rewitalizacji</p> <p>Cele przedsięwzięcia: - zwiększenie aktywizacji społeczności sąsiedzkich i budowanie relacji sąsiedzkich, - wspieranie integracji</p>	<p>Cel operacyjny II.1 Zwiększenie integracji lokalnej społeczności poprzez zapewnienie szerokiej oferty kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej i społecznej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji</p> <p>Kierunek działań: - rozwój oferty edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i społecznej na rzecz lokalnej społeczności w obrębie obu podobszarów obszaru rewitalizacji.</p>

			społeczności na poziomie lokalnym.	
Podnoszenie poziomu wiedzy mieszkańców o tradycji i kulturze Gminy Żmudź i obszaru rewitalizacji	2024-2030	Gmina Żmudź, organizacje pozarządowe, instytucje kultury	Współpraca Gminy i gminnych jednostek z organizacjami pozarządowymi na rzecz zachowania, dokumentowania, upowszechniania i promowania miejscowego dziedzictwa, organizacja obchodów świąt okolicznościowych, spotkania tematyczne, rajdy piesze/rowerowe w celu odwiedzenia gminnych zabytków i miejsc pamięci, zaangażowanie mieszkańców w dbanie o miejsca pamięci, zabytki, kultywowanie zanikających	<p>Cel operacyjny II.1 Zwiększenie integracji lokalnej społeczności poprzez zapewnienie szerokiej oferty kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej i społecznej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji</p> <p>Kierunek działań: - rozwój oferty edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i społecznej na rzecz lokalnej społeczności w obrębie obu podobszarów obszaru</p>

			<p>lokalnych tradycji.</p> <p>Cele przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pobudzenie zaangażowania mieszkańców obszaru rewitalizacji w sprawy lokalne, - wykorzystywanie lokalnej infrastruktury i zasobów (w tym dziedzictwa kulturowego) 	
<p>Wspieranie działalności organizacji pozarządowych działających w sferze społecznej</p>	<p>2024-2030</p>	<p>Gmina Żmudź, GOPS, organizacje pozarządowe sfery społecznej</p>	<p>Wspieranie działalności organizacji pozarządowych działających w sferze społecznej w inicjatywach integrujących i aktywizujących lokalną społeczność oraz umożliwiających wdrożenie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych, w tym z wykorzystaniem</p>	<p>Cel operacyjny II.1</p> <p>Zwiększenie integracji lokalnej społeczności poprzez zapewnienie szerokiej oferty kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej i społecznej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji</p> <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój oferty edukacyjnej,

			<p>nowoczesnych technologii.</p> <p>Cele przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie aktywizacji społeczności sąsiedzkich i budowanie relacji sąsiedzkich, - wspieranie integracji społeczności na poziomie lokalnym, - poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych. 	<p>kulturalnej, rekreacyjnej i społecznej na rzecz lokalnej społeczności w obrębie obu podobszarów obszaru rewitalizacji</p> <p>Cel operacyjny II.2. Podejmowanie działań na rzecz aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym</p>
<p>Organizacja zajęć hobbystycznych dla różnych grup odbiorców w obrębie obszaru rewitalizacji</p>	<p>2024-2030</p>	<p>Gmina Żmudź, GCK, organizacje pozarządowe, instytucje kultury</p>	<p>Organizacja różnych typów zajęć hobbystycznych dla dzieci i młodzieży, dorosłych, seniorów</p> <p>Cele przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie aktywizacji społeczności sąsiedzkich i 	<p>Cel operacyjny II.1 Zwiększenie integracji lokalnej społeczności poprzez zapewnienie szerokiej oferty kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej i społecznej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji</p>

			<p>budowanie relacji sąsiedzkich,</p> <p>- wspieranie integracji społeczności na poziomie lokalnym.</p>	<p>Kierunek działań:</p> <p>- rozwój oferty edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i społecznej na rzecz lokalnej społeczności w obrębie obu podobszarów obszaru rewitalizacji</p>
<p>Wspólne dbanie o zielen publiczną</p>	<p>2024-2030</p>	<p>Gmina Żmudź, organizacje pozarządowe, mieszkańcy</p>	<p>Wyznaczenie przez Gminę skwerów i innych miejsc zielonych, o które dbać będą mieszkańcy obszaru w ramach inicjatywy społecznej. Wspieranie ich działań poprzez zapewnienie sprzętu, narzędzi, sadzonek roślin, środków ochrony, organizację spotkań ze specjalistami z zakresu ogrodnictwa, promowanie wykorzystania naturalnych</p>	<p>Cel operacyjny II.1</p> <p>Zwiększenie integracji lokalnej społeczności poprzez zapewnienie szerokiej oferty kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej i społecznej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji</p> <p>Kierunek działań:</p> <p>- rozwój oferty edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i społecznej na rzecz lokalnej</p>

			<p>metod pielęgnacji roślin, zbierania wody deszczowej. Działanie realizowane wspólnie z organizacjami pozarządowymi oraz nieformalnymi grupami mieszkańców.</p> <p>Cele przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie aktywizacji społeczności sąsiedzkich i budowanie relacji sąsiedzkich, - wspieranie integracji społeczności na poziomie lokalnym, - wsparcie rozwoju wspólnej przestrzeni publicznej w celu budowania relacji pomiędzy członkami danej społeczności. 	<p>społeczności w obrębie obu podobszarów obszaru rewitalizacji</p>
--	--	--	---	---

<p>Promocja podejmowania i realizacji inicjatyw gospodarczych w sferze pozarolniczej, w tym w branży turystycznej</p>	<p>2024-2030</p>	<p>Gmina Żmudź, przedsiębiorcy</p>	<p>Promowanie przedsiębiorców, którzy zakładają lub prowadzą działalność w sferze pozarolniczej, w szczególności w branży turystycznej. Utworzenie zakładki na stronie internetowej Gminy, promującej lokalne produkty i usługi, np. usługi agroturystyczne, rękodzieło artystyczne, pamiątkarstwo, ekologiczne produkty spożywcze, wypożyczalnie sprzętu turystycznego (rowery, kajaki), itp.</p> <p>Cele przedsięwzięcia: - rozwój przedsiębiorczości i branży turystycznej w</p>	<p>Cel operacyjny II.3 Wspieranie walki z bezrobociem oraz rozwoju przedsiębiorczości w obu podobszarach obszaru rewitalizacji</p> <p>Kierunek działań: - promocja turystyczna obu podobszarów obszaru rewitalizacji oraz wsparcie branży turystycznej, - współpraca z przedsiębiorcami na rzecz wykorzystania istniejących atutów i walorów obu podobszarów obszaru rewitalizacji w procesie rozwoju gospodarki.</p>
---	------------------	------------------------------------	---	---

			oparciu o walory obszaru rewitalizacji	
Promocja podobszarów obszaru rewitalizacji jako miejsca atrakcyjnego turystycznie	2024-2030	Gmina Żmudź, przedsiębiorcy	<p>Promowanie (w szczególności z wykorzystaniem nowoczesnych technologii) podobszarów obszaru rewitalizacji jako miejsc atrakcyjnych turystycznie.</p> <p>Cele przedsięwzięcia: - rozwój przedsiębiorczości i branży turystycznej w oparciu o walory obu podobszarów obszaru rewitalizacji</p>	<p>Cel operacyjny II.3 Wspieranie walki z bezrobociem oraz rozwoju przedsiębiorczości w obu podobszarach obszaru rewitalizacji</p> <p>Kierunek działań: - promocja turystyczna obu podobszarów obszaru rewitalizacji oraz wsparcie branży turystycznej, - współpraca z przedsiębiorcami na rzecz wykorzystania istniejących atutów i walorów obu podobszarów obszaru rewitalizacji w procesie rozwoju gospodarki.</p>

Źródło: Urząd Gminy Żmudź

W ramach realizacji ww. przedsięwzięć uwzględnione zostanie:

- przeciwdziałanie nadzwyczajnym zagrożeniom z tytułu poważnych awarii przemysłowych w zakresie:
  - o zakazu sytuowania w obrębie zwartej zabudowy, zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zagrożenia wystąpienia poważnych awarii,
  - o lokalizowania zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnych awarii przemysłowych w bezpiecznej odległości od osiedli mieszkaniowych, od obiektów użyteczności publicznej, od budynków zamieszkania zbiorowego, od dróg krajowych o znaczeniu państwowym, o czym mowa w art. 73 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2556 ze zm.),
- zapewnienie dróg pożarowych do budynków, które ich wymagają uwzględniając postanowienia określone w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. z 2009 r. Nr 124, poz. 1030),
- zapewnienie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę do zewnętrznego gaszenia pożaru zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. z 2009 r. Nr 124, poz. 1030).

GPR przewiduje realizację, potencjalnie we współpracy z organizacjami pozarządowymi, dodatkowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą wypełniały następujące cele:

- wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrażanie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją,
- poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych,
- pobudzenie zaangażowania mieszkańców obszaru rewitalizacji w sprawy lokalne,

- zachęcenie mieszkańców obszaru rewitalizacji do podejmowania oddolnych działań na rzecz dobra wspólnego,
- zwiększenie aktywizacji społeczności sąsiedzkich i budowanie relacji sąsiedzkich,
- wspieranie integracji społeczności na poziomie lokalnym,
- wykorzystywanie lokalnej infrastruktury i zasobów (w tym dziedzictwa kulturowego),
- wsparcie rozwoju wspólnej przestrzeni publicznej w celu budowania relacji pomiędzy członkami danej społeczności.

7. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

7.1. Mechanizmy integracji

Dla opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji konieczne jest przewidzenie mechanizmów zapewniających integrację poszczególnych jego elementów. Mechanizmy te tworzą logikę zaplanowanej interwencji prowadząc do uzyskania sprzężenia zwrotnego pomiędzy planowanymi przedsięwzięciami. Integrowanie poszczególnych projektów polega na połączeniu m.in. działań koncepcyjnych, organizacyjnych i finansowych. Głównym źródłem zbudowania trzech autonomicznych poziomów integracji projektów/przedsięwzięć jest założenie, że każde z działań zwiększa swój własny potencjał czerpiąc z innych i zarazem zwiększa ich potencjał oddziałując na nie.

Mechanizmami integracji zaplanowanej w GPR interwencji są następujące czynniki:

- 1. Integracja na poziomie celów** – mechanizm integracji w tym obszarze został wdrożony na poziomie opracowania dokumentu i będzie kontynuowany w okresie jego wdrażania.

Etap opracowania dokumentu uwzględnił takie mechanizmy jak:

- a) konsultacje społeczne wytyczonego obszaru zdegradowanego i wyznaczonego na jego podstawie obszaru rewitalizacji – etap ten rozpoczął mechanizm integracji poprzez uruchomienie procesu udziału mieszkańców, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców w tworzeniu GPR,
- b) nabór projektów do GPR – otwarty nabór projektów przełożył się na stworzenie pola do weryfikacji projektów z punktu widzenia ich oddziaływania na podobszary rewitalizacji i zaplanowania kompleksowej i zintegrowanej interwencji.
- c) wsparcie dla przedsiębiorczości lokalnej: Wprowadzenie działań wspierających rozwój lokalnej przedsiębiorczości, takich jak organizacja cyklu przedsięwzięć aktywizujących dla osób bezrobotnych, organizacja

cyklu przedsięwzięć na rzecz rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej,

- d) kształtowanie przestrzeni publicznej: Projekty ukierunkowane na poprawę przestrzeni publicznej, takie jak przebudowa budynku po byłej szkole podstawowej na potrzeby centrum usług społecznych w Leszczanach wraz z zagospodarowaniem terenu, przebudowa budynku po byłej szkole podstawowej wraz z zagospodarowaniem zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum Wołkowian oraz nad zalewem „Dębowy Las” w Wołkowianach, przebudowa drogi gminnej.
- e) integracja planowania przestrzennego: Zintegrowane planowanie przestrzenne, uwzględniające aspekty infrastrukturalne, kulturalne, społeczne i ekonomiczne. Skoordynowane podejście do planowania może maksymalizować korzyści z działań rewitalizacyjnych,
- f) edukacja i aktywizacja społeczna: Programy edukacyjne i aktywizacyjne skierowane do mieszkańców, które promują aktywność społeczną, wzmacniają więzi społeczne.

Na etapie wdrażania mechanizmem integracji na poziomie celów będzie proces monitoringu – weryfikacji osiągniętych celów i formułowania zaleceń określających dalsze kroki wdrażania GPR.

2. Integracja na poziomie partycypacji społecznej w zarządzaniu

wdrażaniem GPR – mechanizm ten będzie realizowany poprzez:

- a) powołanie Komitetu Rewitalizacyjnego – podstawową funkcją Komitetu będzie ocenianie postępu wdrażania GPR z punktu widzenia integracji i komplementarności podejmowanych działań przez podmioty zaangażowane w proces rewitalizacji,
- b) współpracę ze środowiskiem seniorów oraz młodzieży w zakresie działań rewitalizacyjnych podejmowanych dla osób starszych, młodzieży i dzieci,
- c) współpracę z przedstawicielami organizacji pozarządowych,
- d) partnerstwo publiczno-prywatne. Możliwość nawiązania współpracy z sektorem prywatnym, aby skorzystać z zasobów finansowych, ekspertyz i doświadczenia biznesowego. Partnerstwo publiczno-

prywatne może być kluczowe w realizacji większych projektów rewitalizacyjnych,

- e) spotkania z interesariuszami,
- f) kontrola społeczna procesu realizowana dzięki publikacji i opiniowaniu sprawozdań z monitoringu GPR.

3. Integracja na poziomie zarządzania wdrażaniem – mechanizm

związany z ciągłą oceną postępu wdrażania GPR, realizowany poprzez:

- a) Innowacyjne modele finansowania. Poszukiwanie różnorodnych źródeł finansowania, takich jak środki UE, krajowe fundusze rewitalizacyjne, dotacje, a także potencjalne inwestycje prywatne. Dywersyfikacja źródeł finansowania zwiększa elastyczność Programu.
- b) Monitoring i ewaluacja. Regularne oceny umożliwią dostosowanie działań do bieżących potrzeb i skuteczne zarządzanie zasobami. Monitoring oraz ewaluacja GPR zostały opisane w rozdziale 11. Na poziomie mechanizmów integracji zostaną one wykorzystane dla prowadzenia procesu zarządzania, zgodnie z zaplanowanymi celami, jednocześnie odnosząc się do mierzalnych wskaźników, co pozwoli na pomiar realizacji celów, a tym samym ocenę integracji GPR.

7.2. Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Komplementarność stanowi istotny element budowy GPR. Wskazuje na wzajemne powiązania pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami skutkować będzie efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. Komplementarność rozpatrywana jest na poziomie pięciu aspektów: przestrzennego, problemowego, proceduralno-instytucjonalnego, międzyokresowego i źródeł finansowania.

7.2.1. Komplementarność przestrzenna

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w Gminie Żmudź został wyznaczony na podstawie wyników przeprowadzonej analizy wskaźnikowej.

Projekty wyznaczone do realizacji w procesie rewitalizacji swoim zasięgiem obejmują obszar, który w wyniku przeprowadzonej diagnozy określono obszarem rewitalizacji. Obszar rewitalizacji będący częścią obszaru zdegradowanego cechuje się nagromadzeniem negatywnych zjawisk i właśnie na tym obszarze zlokalizowane zostały działania rewitalizacyjne.

Wyniki tych badań zostały wzbogacone także o opinie interesariuszy zebrane w ramach spotkań roboczych, warsztatów oraz konsultacji społecznych. Dzięki tym działaniom trafność doboru projektów i innych przedsięwzięć na obszarze przewidzianym do rewitalizacji jest wysoka.

Komplementarność przestrzenna planowanych przedsięwzięć przejawia się między innymi w ich lokalizacji na całym obszarze rewitalizacji.

Projekty stanowią odpowiedź na główne problemy zidentyfikowane w trakcie prac nad GPR. Dzięki zróżnicowaniu projekty wzajemnie się uzupełniają i oddziałują na zidentyfikowane wyzwania w sposób skoncentrowany i kompleksowy. Pozwoli to na rozwiązywanie problemów „u źródła”, zapobiegając ich przenoszeniu w inne części Gminy. Stosunkowo bliskie sąsiedztwo poszczególnych przedsięwzięć sprawia, że z ich efektów będą mogli na równych prawach korzystać mieszkańcy całego obszaru rewitalizacji.

Zawarte w Programie rewitalizacji projekty skupiają się przede wszystkim na obszarach do rewitalizacji lub są z nim ściśle powiązane i oddziałują na społeczność zamieszkującą te tereny. Komplementarność przestrzenna została zapewniona dzięki skupieniu projektów na różnych elementach zagospodarowania przestrzeni poszczególnych obszarów, co stanowi odpowiedź na główne problemy tych terenów. Projekty rewitalizacyjne dotyczą m.in. rewitalizacji obiektów oraz terenów, w których zaprogramowano aktywności dla lokalnych społeczności.

Dzięki odpowiedniej realizacji poszczególnych projektów i efektywnemu włączeniu w ich realizację lokalnej społeczności będzie można zauważyć pozytywne ich skutki w obszarze całej Gminy. Realizacja tych działań będzie

zapobiegać rozwojowi obecnych oraz przyszłych problemów występujących na obszarze rewitalizowanym.

Działania oddziałują nie tylko na obszar rewitalizacji, ale na cały obszar zdegradowany, a także zapewniają pozytywny wpływ na całą społeczność regionu gdyż wszystkie proponowane projekty będą dostępne dla ogółu mieszkańców Gminy.

7.2.2. Komplementarność problemowa

Wyznaczone do realizacji projekty odpowiadają na zdiagnozowane problemy oraz dopełniają się tematycznie, aby w pełni i w sposób kompleksowy oddziaływać na obszar rewitalizacji we wszystkich aspektach: społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym. Wybrane do realizacji projekty odpowiadają na różne problemy: społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne i środowiskowe, razem tworząc zintegrowaną koncepcję działań. Część zadań w sferze technicznej uwzględnia rozwiązania przyjazne środowisku (np. oszczędzanie zasobów). Zadania o charakterze inwestycyjnym uzupełniają działania o charakterze społecznym. Projekty rewitalizacyjne o charakterze infrastrukturalnym (w tym modernizacja obiektów użyteczności publicznej), dla których dominującą sferą interwencji jest sfera przestrzenno-funkcjonalna, techniczna i środowiskowa, stanowiąc będą trwałą bazę dla realizacji projektów społecznych (kulturalnych, integracyjnych, aktywizujących mieszkańców). Działania inwestycyjne skupiają się na umożliwieniu realizacji przedsięwzięć miękkich - społecznych, jednocześnie porządkując przestrzeń publiczną, zwiększają ład przestrzenny i docelowo poprawiają jakość życia mieszkańców oraz ich aktywizację. Zasada komplementarności problemowej wyraża się także w tym, że poszczególne przedsięwzięcia wpisują się w kierunki działań przewidziane do rewitalizacji, a co za tym idzie również w cele strategiczne i operacyjne rewitalizacji. Dopełnianie się przedsięwzięć rewitalizacyjnych jak również powiązanie ich z celami rewitalizacji zapobiega zjawisku fragmentaryzacji, zapewniając oddziaływanie na obszar rewitalizacji w sposób kompleksowy.

Projekty realizowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji obejmują działania o charakterze społecznym, przestrzennym, technicznym czy środowiskowym, dlatego wszystkie działania podjęte w ramach rewitalizacji będą się uzupełniać i dzięki temu w sposób całościowy wpłyną na poprawę sytuacji na obszarze rewitalizacji. Projekty zakładające remonty i modernizację budynków obejmują także nadanie im funkcji społecznych. Zagospodarowanie terenów publicznych wpłynie na poprawę nie tylko stanu technicznego obiektów i miejsc, ale także na stan środowiska.

Planowane działania i ich powiązania przedstawione zostały w postaci matrycy komplementarności co pozwala jeszcze lepiej określić w jakim stopniu poszczególne działania uzupełniają się w realizacji tych samych celów strategicznych.

Tabela 24. Spójność projektów z celami strategicznymi Gminnego Programu Rewitalizacji

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	CS I	CS II
Projekty z listy podstawowych przedsięwzięć			
1	Przebudowa budynku po byłej szkole podstawowej na potrzeby centrum usług społecznych w Leszczanach wraz z zagospodarowaniem terenu – etap I	X	X
2	Przebudowa budynku po byłej szkole podstawowej na potrzeby centrum usług społecznych w Leszczanach wraz z zagospodarowaniem terenu – etap II	X	X
3	Przebudowa budynku po byłej szkole podstawowej wraz z zagospodarowaniem zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum Wołkowiec oraz nad zalewem „Dębowy Las” w Wołkowiec	X	X
4	Organizacja cyklu przedsięwzięć adresowanych do osób w wieku 60+ w obu podobszarach obszaru rewitalizacji		X
5	Organizacja cyklu przedsięwzięć adresowanych do osób w trudnej sytuacji życiowej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji		X
6	Organizacja cyklu przedsięwzięć dla osób z niepełnosprawnością i ich rodzin w podobszarze VI. Wołkowiec		X
7	Organizacja cyklu przedsięwzięć dla osób borykających się z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin		X
8	Organizacja cyklu przedsięwzięć ekologicznych w obrębie obu podobszarów obszaru rewitalizacji		X

9	Organizacja cyklu przedsięwzięć z zakresu poprawy bezpieczeństwa		X
10	Organizacja cyklu przedsięwzięć aktywizujących dla osób bezrobotnych w obu podobszarach obszaru rewitalizacji		X
11	Organizacja cyklu przedsięwzięć na rzecz rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji		X
12	Przebudowa drogi gminnej 104999L Wołkowiany – Klesztów	X	
Projekty z listy pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć			
1	Wspieranie działalności indywidualnych artystów, zespołów lokalnych, Kół Gospodyń Wiejskich z podobszarów obszaru rewitalizacji		X
2	Podnoszenie poziomu wiedzy mieszkańców o tradycji i kulturze Gminy Żmudź i obszaru rewitalizacji		X
3	Wspieranie działalności organizacji pozarządowych działających w sferze społecznej		X
4	Organizacja zajęć hobbystycznych dla różnych grup odbiorców w obrębie obszaru rewitalizacji		X
5	Wspólne dbanie o zielen publiczną		X
6	Promocja podejmowania i realizacji inicjatyw gospodarczych w sferze pozarolniczej, w tym w branży turystycznej		X
7	Promocja podobszarów obszaru rewitalizacji jako miejsca atrakcyjnego turystycznie		X

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o.

7.2.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna odnosi się do harmonijnego współdziałania różnych procesów i instytucji zaangażowanych w przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Działa to jak skoordynowany mechanizm, który pomaga w skutecznym prowadzeniu działań na rzecz rozwoju danego obszaru. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania Programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu system zarządzania wdrażaniem procesu rewitalizacji w Gminie Żmudź został zaprojektowany w sposób zapewniający z jednej strony wydolność decyzyjną a z drugiej strony – spójność i synergię pomiędzy działaniami.

Dla zapewnienia wydolności decyzyjnej procesem kieruje Wójt Gminy Żmudź, za pośrednictwem Zastępcy, działając w sprawach strategicznych osobiście, a w sprawach bieżących – poprzez pracowników Urzędu Gminy Żmudź zaangażowanych w proces rewitalizacji.

Dla zapewnienia spójności i synergii przedsięwzięć rewitalizacyjnych na poziomie ich wdrażania, w systemie instytucjonalnym wdrażania rewitalizacji przewidziano Zespół Koordynujący złożony z pracowników jednostek organizacyjnych samorządu Gminy Żmudź zaangażowanych w proces rewitalizacji oraz przedstawicieli instytucjonalnych partnerów w poszczególnych przedsięwzięciach (zespół powołany zarządzeniem).

Ponadto powołany został Komitet Rewitalizacji, który stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030 oraz pełni funkcję opiniotwórczo-doradczą Wójta Gminy Żmudź w zakresie rewitalizacji.

Ponadto Program rewitalizacji zawiera komplementarność w wymiarze proceduralno-instytucjonalnym poprzez zapewnienie współpracy różnych podmiotów działających na rzecz realizacji procesu rewitalizacji i poprawy negatywnych zjawisk w obszarze rewitalizowanym m.in. mieszkańcy, organizacje społeczne i jednostki gminne. Każdy interesariusz może stać się partnerem programu rewitalizacji, dlatego też na każdym etapie prac związanych z rewitalizacją w Gminie zapewniono dostęp do danych i informacji na temat realizacji założeń Programu. Dzięki temu zainteresowane podmioty mają szansę uczestniczyć w realizacji poszczególnych zadań oraz zgłaszać zadania usprawniające realizację procesu rewitalizacji. Włączenie społeczności lokalnej w procesy decyzyjne jest kluczowe dla skutecznej rewitalizacji. Komplementarność proceduralna występuje, gdy różne instytucje i organizacje wspierają i ułatwiają partycypację społeczną, co przyczynia się do lepszej akceptacji projektów i ich skuteczności.

Komplementarność proceduralna przejawia się także w przypadku integracji procesów planistycznych, takich jak plany zagospodarowania przestrzennego czy strategię społeczne. Skoordynowane działania pomagają w utrzymaniu spójności i zgodności różnych działań rewitalizacyjnych.

System realizacji i wdrażania GPR a także szczegółową strukturę zarządzania jego realizacją przedstawiono w rozdziale 9. Wypracowane spójne procedury zarządzania Programem rewitalizacji w oparciu o istniejącą strukturę administracyjną i systemy zarządzania Gminą pozwolą na zachowanie komplementarności proceduralno-instytucjonalnej oraz skuteczne wdrożenie powiązanych ze sobą przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

7.2.4. Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa odnosi się do synergii i związku pomiędzy różnymi fazami lub projektami rewitalizacyjnymi, które są realizowane w różnych okresach czasu. Efektywne wykorzystanie wyników jednego projektu jako podstawy lub wsparcia dla kolejnych działań może przynieść dodatkowe korzyści społeczności lokalnej.

W poprzednich latach Gmina Żmudź pozyskiwała środki finansowe na działania mające na celu poprawę sytuacji Gminy w kilku płaszczyznach. Wśród zrealizowanych projektów znalazły się działania „miękkie” skierowane na aktywizację społeczeństwa oraz działania, których zadaniem była poprawa warunków życia mieszkańców Gminy Żmudź. Działania podjęte w latach poprzednich przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 25. Projekty odpowiadające celom rewitalizacji zrealizowane przez Gminę Żmudź

Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta	Program / działanie / fundusz	Perspektywa
Ocieplenie i remont oraz wyposażenie budynku ośrodka kultury w Żmudzi-Kolonia.	Gmina Żmudź	Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich Działanie 2.3. Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej	2004-2006
Instalacje OZE w budynkach	Gmina Żmudź	Regionalny Program Operacyjny Województwa	2014-2020

mieszkalnych na terenie Gminy Żmudź		Lubelskiego Działanie 4.1. Wsparcie wykorzystania OZE Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	
Kompetencje kluczowe dla sukcesu	Gmina Żmudź	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego Działanie 12.2. Kształcenie ogólne Europejski Fundusz Społeczny	2014-2020
Budowa drogi gminnej nr 104991L w miejscowości Rudno od km 0+000 do km 3+000	Gmina Żmudź	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego Działanie 5.2. Lokalny układ transportowy Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	2007-2013
Termomodernizacja budynku komunalnego w Żmudzi- dostosowanie do przepisów Ministra Zdrowia części zajmowanej przez NZOZ	Gmina Żmudź	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego Działanie 8.3. Ochrona zdrowia Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	2007-2013
Każdy potrafi zrobić wiele jeśli tylko spróbuje	Gmina Żmudź /Ośrodek Pomocy Społecznej w Żmudzi	Program Operacyjny Kapitał Ludzki Działanie 7.1. Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji Europejski Fundusz Społeczny	2007-2013
Lepszy start	Gmina Żmudź/ Zespół Szkół	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	2007-2013

	im. Henryka Sienkiewicza w Żmudzi	Działanie 9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty Europejski Fundusz Społeczny	
Modernizacja oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych. Druga edycja w Gminie Żmudź.	Gmina Żmudź	Program Operacyjny Kapitał Ludzki Działanie 9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty Europejski Fundusz Społeczny	2007-2013
Modernizacja oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych	Gmina Żmudź	Program Operacyjny Kapitał Ludzki Działanie 9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty Europejski Fundusz Społeczny	2007-2013
Niska emisja to nasza misja	Gmina Żmudź	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko Działanie IX.3. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej Fundusz Spójności	2007-2013
Budowa drogi gminnej klasy L Wołkowiany – Dębowy Las od km 0+004 do km 2+625	Gmina Żmudź	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego Działanie 3.2. Obszary podlegające restrukturyzacji	2004-2006

		Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	
Budowa sieci wodociągowej z przyłączami w kol. Pobołowice i Wołkowiany oraz przebudowa hydroforni	Gmina Żmudź	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego Działanie 3.1. Obszary wiejskie Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	2004-2006
Budowa drogi gminnej klasy L Wołkowiany - Dębowy Las od km 0+004 do km 2+625	Gmina Żmudź	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego Działanie 3.2. Obszary podlegające restrukturyzacji Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	2004-2006

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie mapadotacji.gov.pl

Komplementarnymi projektami realizowanymi w poprzednich latach, a mającymi swoją kontynuację w ramach planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych są projekty skierowane do lokalnej społeczności. Ponadto, projekty wskazane w niniejszym GPR będą stanowiły dopełnienie działań realizowanych do chwili obecnej. Dzięki kontynuacji poprzednich projektów oraz realizacji nowych, zintegrowanych inicjatyw skoncentrowanych na obszarze rewitalizacji, możliwe będzie wzmocnienie dotychczas uzyskanych efektów i przyspieszenie procesu wyprowadzania wskazanego terenu ze stanu kryzysowego. Realizując obecny Program rewitalizacji Gmina Żmudź wykorzystywać będzie dotychczasowe doświadczenia w ramach realizacji projektów infrastrukturalnych oraz „miękkich”.

7.2.5. Komplementarność źródeł finansowania

Wszystkie projekty, które będą realizowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030 będą miały

zapewnione finansowanie z różnych źródeł, w tym w szczególności: z budżetów własnych podmiotów zgłaszających, ze środków strukturalnych dostępnych w ramach perspektywy finansowej 2021-2027: Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny), programy krajowe, ze środków z budżetu krajowego (np. Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych, programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego). Oznacza to dywersyfikację źródeł finansowania dla uzyskania korzystnych efektów na obszarze rewitalizacji.

Program rewitalizacji w pierwszej kolejności zakłada wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania, w tym funduszy europejskich dedykowanych rewitalizacji. Kluczowe inwestycje będą realizowane ze środków programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Pozyskiwanie funduszy na realizację założonych projektów będzie prowadzone z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania.

8. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE DZIAŁAŃ REWITALIZACJI

Kluczowym warunkiem powodzenia procesu rewitalizacji poza zaangażowaniem społeczeństwa, które z tego procesu ma czerpać korzyści jest przeznaczenie odpowiednich środków finansowych pokrywających koszty rewitalizacji określonego obszaru. Pozyskanie wystarczających zasobów, które w sposób całkowity pokryją planowane inwestycje oraz działania społeczne jest kluczem do powodzenia procesu rewitalizacji. Nie mniej ważne jest, aby działania podejmowane w trakcie procesu rewitalizacji były ze sobą powiązane, a ich celem było osiągnięcie wielopłaszczyznowej poprawy sytuacji na objętym programem obszarze.

W procesie wdrażania projektów rewitalizacyjnych istotna jest dywersyfikacja źródeł finansowania. Finansowanie z różnych źródeł sprawia, że realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie efektywna i bezpieczna (zwiększa szanse na powodzenie i pełną realizację założeń). Dywersyfikacja

źródeł finansowania daje możliwość korzystania zarówno z funduszy komercyjnych (m.in. kredyty, pożyczki, obligacje komunalne), jak i niekomercyjnych (m.in. środki własne budżetu gminy, fundusze europejskie, środki budżetu Państwa). Przedsięwzięcia rewitalizacyjne mogą być realizowane przez różnorodne grupy podmiotów tj. przez podmioty z sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego. Na etapie realizacji zapisów GPR bardzo istotna jest współpraca różnych podmiotów gwarantująca powodzenie wdrażanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

W przypadku niepozyskania dotacji na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wnioskodawcy podejmą próbę sfinansowania realizacji projektów korzystając m.in. z preferencyjnych UE pożyczek, kredytów krajowych oraz programów krajowych. Planowany zakres projektów lub czas ich realizacji będzie zależny od uzyskania innych źródeł wsparcia.

Tabela 26. Szacunkowe ramy finansowe programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych dla projektów podstawowych

Lp.	Tytuł projektu	Rodzaj projektu	Wnioskodawca	Okres realizacji	Szacowana wartość projektu zł	Źródła finansowania		
						Publiczne	Prywatne	Fundusze UE
1.	Przebudowa budynku po byłej szkole podstawowej na potrzeby centrum usług społecznych w Leszczanach wraz z zagospodarowaniem terenu – etap I	infrastrukturalny	Gmina Żmudź	2025 – 2026	9 000 000,00 zł	1 350 000,00 zł	-	7 650 000,00 zł
2.	Przebudowa budynku po byłej szkole podstawowej na	infrastrukturalny	Gmina Żmudź	2028 - 2029	4 000 000,00 zł	600 000,00 zł	-	3 400 000,00 zł

	potrzeby centrum usług społecznych w Leszczanach wraz z zagospodarowaniem terenu – etap II							
3.	Przebudowa budynku po byłej szkole podstawowej wraz z zagospodarowaniem zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum Wołkowian oraz nad zalewem „Dębowy Las” w Wołkowianach	infrastrukturalny	Gmina Żmudź	2025 – 2026	10 000 000,00 zł	1 500 000,00 zł	-	8 500 000,00 zł
4.	Organizacja cyklu przedsięwzięć adresowanych do osób w wieku 60+ w obu podobszarach obszaru rewitalizacji	„miękki”	Gmina Żmudź	2025-2030	20 000,00 zł	20 000,00 zł	-	-
5.	Organizacja cyklu przedsięwzięć adresowanych do osób w trudnej sytuacji życiowej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji	„miękki”	Gmina Żmudź	2024-2030	40 000,00 zł	40 000,00 zł	-	-
6.	Organizacja	„miękki”	Gmina	2024-	30 000,0	30 000	-	-

	cyklu przedsięwzięć dla osób z niepełnosprawnością i ich rodzin w podobszarze VI. Wołkowiany		Żmudź	2030	0 zł	,00 zł		
7.	Organizacja cyklu przedsięwzięć dla osób borykających się z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin	„miękki”	Gmina Żmudź	2025-2030	8 000,00 zł	8 000,00 zł	-	-
8.	Organizacja cyklu przedsięwzięć ekologicznych w obrębie obu podobszarów obszaru rewitalizacji	„miękki”	Gmina Żmudź	2024-2030	30 000,00 zł	30 000,00 zł	-	-
9.	Organizacja cyklu przedsięwzięć z zakresu poprawy bezpieczeństwa	„miękki”	Gmina Żmudź	2025-2030	8 000,00 zł	8 000,00 zł	-	-
10.	Organizacja cyklu przedsięwzięć aktywizujących dla osób bezrobotnych w obu podobszarach obszaru rewitalizacji	„miękki”	Gmina Żmudź	2024-2030	50 000,00 zł	50 000,00 zł	-	-
11.	Organizacja cyklu przedsięwzięć na rzecz rozpoczęcia	„miękki”	Gmina Żmudź	2024-2030	50 000,00 zł	50 000,00 zł	-	-

	własnej działalności gospodarczej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji							
12	Przebudowa drogi gminnej 104999L Wołkowiany – Klesztów	infrastrukturalny	Gmina Żmudź	2024-2025	3 048 542,05 zł	3 048 542,05 zł	-	-

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o.

Tabela 27. Szacunkowe ramy finansowe programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych dla pozostałych dopuszczalnych projektów

Lp	Tytuł projektu	Rodzaj projektu	Wnioskodawca	Okres realizacji	Szacowana wartość projektu zł	Źródła finansowania		
						Publiczne	Prywatne	Fundusze UE
1.	Wspieranie działalności indywidualnych artystów, zespołów lokalnych, Kół Gospodyń Wiejskich z podobszarów obszaru rewitalizacji	„miękki”	Gmina Żmudź, grupy artystyczne, zespoły, artyści indywidualni, Koła Gospodyń Wiejskich	2024-2030	240 000,00 zł	40 000,00 zł	-	200 000,00 zł
2.	Podnoszenie poziomu wiedzy mieszkańców o tradycji i kulturze Gminy Żmudź i	„miękki”	Gmina Żmudź, organizacje pozarządowe, instytucje kultury	2024-2030	30 000,00 zł	30 000,00 zł	-	-

	obszaru rewitalizacji							
3.	Wspieranie działalności organizacji pozarządowych działających w sferze społecznej	„miękki”	Gmina Żmudź, GOPS, organizacje pozarządowe sfery społecznej	2024-2030	40 000,00 zł	40 000,00 zł	-	-
4.	Organizacja zajęć hobbystycznych dla różnych grup odbiorców w obrębie obszaru rewitalizacji	„miękki”	Gmina Żmudź, GCK, organizacje pozarządowe, instytucje kultury	2024-2030	70 000,00 zł	70 000,00 zł	-	-
5.	Wspólne dbanie o zielen publiczną	„miękki”	Gmina Żmudź, organizacje pozarządowe, mieszkańcy	2024-2030	25 000,00 zł	25 000,00 zł	-	-
6.	Promocja podejmowania i realizacji inicjatyw gospodarczych w sferze pozarolniczej, w tym w branży turystycznej	„miękki”	Gmina Żmudź, przedsiębiorcy	2024-2030	20 000,00 zł	20 000,00 zł	-	-
7.	Promocja podobszarów obszaru rewitalizacji jako miejsca atrakcyjnego turystycznie	„miękki”	Gmina Żmudź, przedsiębiorcy	2024-2030	25 000,00 zł	25 000,00 zł	-	-

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o.

9. STRUKTURA ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Gminny Program Rewitalizacji wymaga odpowiedniego systemu wdrażania i zarządzania, ze względu na swoją złożoność. Konieczne jest odpowiednie przygotowanie informacyjne i aktywna partycypacja wszystkich interesariuszy rewitalizacji. Gminny Program Rewitalizacji jest narzędziem niezbędnym do rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy. Jednak, żeby jego realizacja przyniosła oczekiwane efekty potrzebne jest sukcesywne wdrażanie wyznaczonych przedsięwzięć i stały monitoring ich realizacji.

Wdrażanie GPR, oparte jest na wsparciu realizacji projektów stworzonych z myślą osiągnięcia celów spójnych z celami strategicznymi oraz operacyjnymi przewidzianymi w GPR. Lista projektów zaplanowanych do realizacji w ramach wdrażania GPR ma charakter listy otwartej.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaplanowane w programie rewitalizacji lub zakwalifikowane przez program jako dopuszczalne mają bardzo zróżnicowany charakter. Do zakwalifikowania dowolnego projektu jako projektu spełniającego kryteria projektu rewitalizacyjnego, niezbędne będzie wskazanie w jaki sposób projekt proponowany przez podmiot wykonawczy, realizuje cel strategiczny bądź cele operacyjne GPR ze szczególnym uwzględnieniem informacji o tym w jaki sposób pomaga rozwiązywać problemy wskazane w diagnozie obszaru przygotowanej na potrzeby GPR.

System zarządzania programem zaprojektowany został z uwzględnieniem istniejących rozwiązań organizacyjnych, które działają w Urzędzie Gminy Żmudź, a ponadto zorientowano go na realizację zasad partycypacji, współdecydowania i partnerstwa.

Strukturalnie za tematykę rewitalizacji odpowiedzialne będą następujące organy i jednostki:

- Rada Gminy – zgodnie z przepisami ustaw ustrojowych regulujących zasady działania jednostek samorządu terytorialnego, uchwała ona program rewitalizacji, akceptuje jego zmiany, zatwierdza środki finansowe na przedsięwzięcia rewitalizacyjne w budżecie Gminy,

- Wójt Gminy Żmudź – organ wykonawczy w Gminie, odpowiedzialny za wdrażanie programu rewitalizacji, uwzględniający procesy rewitalizacji w projektowaniu budżetu Gminy,
- Zespół zadaniowy ds. rewitalizacji (gminne jednostki organizacyjne) – powołany zarządzeniem, jako aparat pomocniczy, za pomocą którego Wójt Gminy Żmudź wykonuje swoje zadania w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej i infrastruktury przestrzennej,
- Komitet Rewitalizacji – powołany niezwłocznie po podjęciu przez Radę Gminy Żmudź uchwały określającej zasady wyznaczania oraz działania Komitetu Rewitalizacji.

Osobą odpowiedzialną za funkcjonowanie tej struktury jest Wójt Gminy Żmudź.

Zarządzanie gminnym programem rewitalizacji to proces, w którym głównym celem jest zbudowanie odpowiedniego partnerstwa między koordynatorem procesu – Urzędem Gminy Żmudź a innymi podmiotami uczestniczącymi w rewitalizacji bezpośrednio lub pośrednio. Właściwe zarządzanie programem ma ułatwić realizację poszczególnych przedsięwzięć, a tym samym doprowadzić do osiągnięcia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych.

Za przygotowanie dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji odpowiedzialny jest Wójt Gminy Żmudź, który powierzył opracowanie dokumentu firmie zewnętrznej.

Za zarządzanie i wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji oraz monitorowanie i przedstawianie okresowych ocen z postępu jego realizacji odpowiedzialny jest Wójt. Wójt pełni rolę nadzorczą nad całym procesem rewitalizacji, jego zadania wykonywane są we współpracy z powołanym przez niego organem, którym jest zespół zadaniowy ds. Rewitalizacji, przez co nie przewiduje się dodatkowych kosztów na zarządzanie programem. Kierowanie zespołu powierzono jednostce Urzędu Gminy Żmudź, która posiada doświadczenie w opracowywaniu i realizacji programu rewitalizacji jak również mają wieloletnie doświadczenie w budowaniu dokumentów strategicznych, realizacji działań społecznych oraz przygotowaniu i realizacji projektów współfinansowanych ze środków UE.

Zadania zespołu zadaniowego ds. rewitalizacji:

- identyfikacja problemów i potrzeb obszaru rewitalizacji i wskazywanie możliwości eliminowania problemów obszaru,
- diagnozowanie lokalnych potencjałów występujących na terenie obszaru rewitalizacji,
- gromadzenie, dostarczanie i analizowanie danych niezbędnych w procesie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji,
- weryfikacja i opiniowanie wyników prac i wniosków z przeprowadzonego badania delimitacyjnego dla Gminy Żmudź,
- udział w formułowaniu założeń Gminnego Programu Rewitalizacji oraz celów strategicznych i operacyjnych,
- weryfikacja, aktualizacja, wdrożenie i nadzór nad Gminnym Programem Rewitalizacji,
- konsultowanie i opiniowanie dokumentów wewnętrznych sporządzonych w trakcie prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji,
- weryfikacja zgodności założeń Gminnego Programu Rewitalizacji z aktualnymi wymaganiami aktów normatywnych, w tym procedur obowiązujących w programach finansowania działań rewitalizacyjnych ze środków zewnętrznych,
- reprezentowanie gminy w zakresie dotyczącym opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji,
- zgłaszanie projektów rewitalizacyjnych w zakresie poszczególnych obszarów, w tym zwłaszcza społecznych, jak również gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych,
- analiza i opiniowanie zgłoszonych projektów rewitalizacyjnych, zwłaszcza w odniesieniu do potrzeb obszaru rewitalizacji,
- upowszechnianie informacji o Gminnym Programie Rewitalizacji za pośrednictwem mediów oraz zasobów własnych Urzędu Gminy Żmudź,
- kreowanie, opiniowanie i wdrażanie narzędzi komunikacji i partycypacji ze społecznością lokalną,
- udział w konsultacjach społecznych w trakcie prac nad opracowywaniem Gminnego Programu Rewitalizacji i nadzór nad nimi,

- weryfikacja i opiniowanie wyników prac i wniosków z konsultacji społecznych w trakcie prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji,
- zapewnienie skuteczności funkcjonowania systemu zarządzania procesem rewitalizacji,
- współpraca przy wdrażaniu projektów rewitalizacyjnych w ramach danego obszaru oraz koordynacja działań leżących w zakresie kompetencji reprezentowanej jednostki,
- opiniowanie i rekomendowanie propozycji zmian Gminnego Programu Rewitalizacji,
- monitorowanie projektów realizowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji na poziomie danego wydziału, czy jednostki organizacyjnej,
- nadzór nad realizacją projektów rewitalizacyjnych, analizowanie ich skuteczności, usuwanie przyczyn występowania problemów,
- planowanie, organizowanie i przeprowadzenie monitoringu i ewaluacji,
- inicjowanie działań korygujących i zapobiegawczych.

Zgodnie z art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, przed uchwaleniem Gminnego Programu Rewitalizacji, Rada Gminy podejmuje uchwałę w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.

Wójt Gminy Żmudź niezwłocznie po podjęciu przez Radę Gminy Żmudź uchwały określającej zasady wyznaczenia oraz działania Komitetu Rewitalizacji, powołał w drodze zarządzenia Komitet Rewitalizacji. Komitet Rewitalizacji będzie stanowił forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Gminy Żmudź w sprawach dotyczących prowadzenia oceny rewitalizacji oraz będzie pełnić funkcję opiniodawczo-doradczą Wójta Gminy Żmudź.

Rolą Komitetu Rewitalizacji jest doradztwo Wójtowi w zakresie dbałości o prawidłową realizację GPR oraz prowadzenie dialogu między interesariuszami procesu rewitalizacji a organami Gminy. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określa Rada Gminy w drodze uchwały, zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli. Podjęcie uchwały w tej sprawie poprzedziło

przeprowadzenie konsultacji społecznych. Do minimalnego zakresu uprawnień i zadań Komitetu należy zaopiniowanie, sporządzonej przez Wójta, oceny aktualności i stopnia realizacji GPR. Do pozostałych zadań Komitetu należeć będą m.in.: podejmowanie działań mających wpływ na proces rewitalizacji na każdym etapie i poziomie prac nad Programem, sprawowanie nadzoru, monitorowanie i ewaluacja działań rewitalizacyjnych.

Struktura powołania Komitetu Rewitalizacji:

1. Określenie zasad wyznaczenia składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji:
  - a. projekt uchwały,
  - b. konsultacje społeczne projektu uchwały,
  - c. podjęcie uchwały,
  - d. nabór kandydatów.
2. Powołanie Komitetu Rewitalizacji:
  - a. zarządzenie Wójta w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji.

W Komitecie Rewitalizacji zapewniona została reprezentatywność kluczowych grup interesariuszy (mieszkańcy, organizacje społeczne, przedstawiciele przedsiębiorców) oraz wrażliwych grup wiekowych mieszkańców (seniorzy, młodzież). W skład Komitetu wchodzi interesariusze rewitalizacji (określeni w art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji):

- a) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego,
- b) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt a),
- c) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- d) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- e) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- f) organy władzy publicznej,

g) podmioty, inne niż wymienione w pkt f), realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

W skład Komitetu Rewitalizacji Gminy Żmudź wchodzi:

- przedstawiciel władzy publicznej
- mieszkaniec obszaru rewitalizacji
- przedstawiciel Koła Gospodyń Wiejskich Leszczany
- dwóch przedstawicieli Rady Gminy Żmudź
- mieszkaniec obszaru rewitalizacji
- przedstawiciel Stowarzyszenia na rzecz osób niepełnosprawnych

Projekty będą realizowane zgodnie z uchwaloną przez Radę Gminy Żmudź Wieloletnią Prognozą Finansową. Spójność niniejszego programu z WPF zapewnić ma efektywną realizację zaplanowanych, zhierarchizowanych i ujętych ww. planie projektów.

Proces rewitalizacji jest zadaniem własnym gminy i prowadzony jest w związku z tym głównie poprzez Urząd Gminy Żmudź przy współpracy z interesariuszami, dlatego zarządzanie realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji nie będzie generowało kosztów. Całość procesu wdrażania, monitoringu i ewaluacji będzie realizowana przez pracowników Urzędu Gminy Żmudź, w ramach obowiązków służbowych, w związku z czym nie przewiduje się ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z obsługą procesu. Również praca w ramach Komitetu Rewitalizacyjnego będzie miała charakter społeczny, zatem nie będzie wymagała rezerwowania środków finansowych w budżecie Gminy Żmudź.

Tabela 28. Harmonogram zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji

Nazwa zadania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Uchwalenie GPR							
Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych							
Ocena stopnia realizacji z możliwością							

dokonywania w nim stosownych zmian							
Ewaluacja śródkresowa wraz z raportem							
Sprawozdania z realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych							
Ewaluacja ex-post wraz z raportem							

Źródło: Opracowanie własne

10. MECHANIZM WŁĄCZANIA INTERESARIUSZY W PROCES REWITALIZACJI

Partycypacja społeczna jest jedną z podstawowych zasad, w oparciu o którą powstał niniejszy dokument. GPR tworzony był w warunkach pełnej partycypacji społeczności lokalnej zarówno przy opracowywaniu programu jak i projektów rewitalizacji, co daje podstawę do wspólnego działania mieszkańców i władz lokalnych.

Udział mieszkańców w procesie rewitalizacyjnym (partycypacyjny model rewitalizacji) oznacza, że administracja samorządowa używa zróżnicowanych narzędzi, zarówno w celu pozyskania informacji od mieszkańców, jak również umiejętnego włączania ich w działania istotne z punktu widzenia interesu Gminy.

Podczas opracowywania programu rewitalizacji organizowano spotkania, w których udział brali wszyscy interesariusze procesu rewitalizacji w Gminie Żmudź tj. m.in. pracownicy Urzędu Gminy, przedstawiciele lokalnej społeczności, mieszkańcy i przedsiębiorcy. Spotkania konsultacyjne prowadzone były przez zewnętrznych ekspertów. Udzielali oni informacji z zakresu problematyki rewitalizacji oraz zaangażowani byli w proces pozyskiwania informacji od mieszkańców poprzez przeprowadzanie z mieszkańcami wywiadów w formie ankiet. Rola doradców nie ograniczała

się do spotkań polegała również na zapewnieniu ciągłego kontaktu telefonicznego i mailowego. W ramach partycypacji społecznej prowadzono badania ankietowe dotyczące pogłębionej analizy problemów obserwowanych w obszarze rewitalizacji.

Art. 5 ust. 2 pkt 6 Ustawy o rewitalizacji nakazuje, aby w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji zapewnić możliwość wypowiedzenia się przez interesariuszy. Służą temu przede wszystkim badania ankietowe, w których może wziąć udział najszersza grupa mieszkańców gminy.

Art. 5 ust. 1, mówi wprost, że „partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy”. Uczestnicy procesu rewitalizacji powinni brać udział w powstawaniu GPR od samego początku, od momentu przygotowywania całego procesu.

Partycypacja w rewitalizacji uznawana jest za wzajemną komunikację pomiędzy różnymi grupami społecznymi, podczas której uczestnicy mają możliwość przedstawienia swoich propozycji, wpłynięcia na podejmowane w danym temacie decyzje, a następnie udział w ich realizacji. Istotą tych działań jest zaprogramowanie takich przedsięwzięć, które zaspokajać będą faktyczne potrzeby społeczności lokalnej. Rewitalizacja bowiem prowadzona ma być nie tylko przez podmioty publiczne, lecz przez wszystkich uczestników tego procesu i podmioty, których szeroko pojęte interesy spotykają się na obszarze rewitalizacji.

Przed przystąpieniem do zbierania danych do opracowania diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji odbyło się spotkanie w urzędzie Gminy Żmudź, w którym udział wzięli pracownicy odpowiedzialni za przygotowanie GPR. Uczestnicy spotkania zostali wprowadzeni w zagadnienia dotyczące procesu rewitalizacji oraz odpowiadali na pytania dotyczące problemów i zjawisk kryzysowych w gminie.

W terminie 28.03.2023 r. - 28.04.2023 r. przeprowadzono konsultacje społeczne projektu uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego

i rewitalizacji. Informacja o konsultacjach społecznych została opublikowana na 7 dni przed ich rozpoczęciem. W ramach konsultacji społecznych (zgodnie z ustawą o rewitalizacji) zebrano uwagi za pomocą formularzy papierowych i elektronicznych, a także możliwe było zgłoszenie uwag w postaci ustnej do pracowników Urzędu Gminy Żmudź. Udostępniono formularz do zgłaszania uwag w formie papierowej i elektronicznej nt. granic obszaru rewitalizacji oraz ankietę konsultacyjną.

Konsultacje społeczne prowadzone były w formie:

1. Zbierania uwag i opinii w formie pisemnej w postaci papierowej lub elektronicznej za pomocą formularzy.

Formularz zgłaszania uwag dostępny był od 28.03.2023 r.:

- a) w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Żmudź pod adresem internetowym: <https://ugzmudz.bip.lubelskie.pl>
- b) na stronie Gminy Żmudź pod adresem internetowym: www.zmudz.gmina.pl
- c) w pokoju nr 1 Urzędu Gminy Żmudź;
- d) podczas spotkania konsultacyjnego, o którym mowa w pkt 4.

2. Zbierania uwag ustnych.

Zbieranie uwag ustnych było możliwe od dnia 28.03.2023 r. do dnia 28.04.2023 r.

- a) w Urzędzie Gminy Żmudź pokój nr 1 w godzinach pracy Urzędu;
- b) podczas spotkania konsultacyjnego, o którym mowa w pkt 4.

3. Ankiety w postaci papierowej lub elektronicznej.

Ankieta dostępna była od dnia 28.03.2023 r.:

- a) w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Żmudź pod adresem internetowym: <https://ugzmudz.bip.lubelskie.pl>
- b) na stronie Gminy Żmudź pod adresem internetowym: www.zmudz.gmina.pl
- c) w pokoju nr 1 Urzędu Gminy Żmudź;
- d) podczas spotkania konsultacyjnego, o którym mowa w pkt 4.

4. Otwartego spotkania konsultacyjnego ekspertów z mieszkańcami Gminy Żmudź umożliwiającego prezentację głównych założeń i propozycji do uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru

rewitalizacji, a także zgłaszanie uwag, opinii i propozycji.

Otwarte spotkanie konsultacyjne odbyło się w dniu 24.04.2023 r.

w Gminnym Centrum Kultury w Żmudzi, w godzinach 10.00-12.00.

Przedmiotem konsultacji było poznanie opinii mieszkańców Gminy Żmudź na temat granic wyznaczonego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Konsultacje społeczne przeprowadzone zostały na podstawie art. 5a ust. 1, art. 30 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40) oraz art. 11 ust. 3 w związku z art. 6 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485, z 2023 r. poz. 28).

Konsultacje społeczne zostały podsumowane raportem, który został opublikowany na stronie BIP Urzędu Gminy Żmudź.

Komitet Rewitalizacji

W terminie od dnia 06.11.2023 r. do 12.12.2023 r. przeprowadzono konsultacje społeczne projektu uchwały Rady Gminy Żmudź w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Otwarte spotkanie konsultacyjne odbyło się w dniu 21.11.2023 r. w Urzędzie Gminy Żmudź. Po zakończonych konsultacjach opracowano raport z przeprowadzonych konsultacji społecznych.

W procesie konsultacji uruchomiono badanie ankietowe służące poznaniu opinii publicznej dotyczącej określania zasad wyznaczania składu i działania Komitetu Rewitalizacji. Ankieta miała charakter anonimowy. Badanie prowadzono z użyciem formularza ankiety umieszczonej na stronie internetowej oraz w siedzibie Urzędu Gminy Żmudź. W trakcie trwania konsultacji wpłynęło 10 ankiet. Z analizy przedłożonych ankiet wynika, że ankietowani mieszkańcy są świadomi dziejących się procesów rewitalizacji. Zgadzają się z regulaminem określającym zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Żmudź. Do Urzędu Gminy nie wpłynął żaden formularz zgłaszania uwag.

Ponadto w spotkaniu, które odbyło się w dniu 21.11.2023 r. uczestniczyło 6 osób. Na spotkaniu omówiony został projekt uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Padły wstępne deklaracje uczestnictwa w otwartym naborze do Komitetu Rewitalizacji, który ogłoszony zostanie po uchwaleniu konsultowanego projektu uchwały. Żaden z uczestników nie wniósł zastrzeżeń co do zapisów projektu uchwały.

W ramach konsultacji, których podsumowanie zawiera raport udostępniony do wiadomości publicznej, zapewniony został udział różnych grup interesariuszy procesu rewitalizacji. Przeprowadzone konsultacje społeczne dotyczące projektu uchwały Rady Gminy Żmudź w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji pozwoliły poznać opinie i uwagi interesariuszy rewitalizacji odnośnie proponowanych zasad wyznaczania składu oraz działania Komitetu Rewitalizacji.

Badanie ankietowe

W dniach 23.11.2023 r. - 07.12.2023 r. zostało przeprowadzone badanie ankietowe wśród interesariuszy procesu rewitalizacji (m.in. mieszkańcy, przedsiębiorcy).

Celem badania ankietowego była pogłębiona diagnoza problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych obserwowanych w obszarze rewitalizacji. Ankieta dostępna była w formie papierowej w Urzędzie Gminy Żmudź oraz na stronie www.zmudz.gmina.pl. Respondenci mogli wypełnić formularz w dogodnym dla siebie miejscu i czasie, co zwiększa liczbę osób gotowych wziąć udział w badaniu. Ważne jest również wysokie poczucie anonimowości, W badaniu łącznie wzięło udział 16 osób.

W dniu 11.12.2023 roku w Urzędzie Gminy Żmudź odbyło się spotkanie, podczas którego rozmawiano na temat działań, jakie należy podjąć aby wyznaczony obszar zdegradowany/rewitalizacji wyprowadzić ze stanu kryzysowego.

Od 05.12.2023 r. do 20.12.2023 r. mieszkańcy i główni interesariusze mogli zgłaszać swoje pomysły i przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które pozwolą na wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

Wypełnione karty można było składać:

- drogą elektroniczną do Urzędu Gminy Żmudź, o treści: „Zgłoszenie przedsięwzięcia rewitalizacyjnego”,
- drogą korespondencyjną na adres Urząd Gminy Żmudź, z dopiskiem: „Zgłoszenie przedsięwzięcia rewitalizacyjnego”,
- bezpośrednio w Urzędzie Gminy Żmudź, pokój nr 1, w godzinach pracy urzędu.

W ramach otwartego naboru przedsięwzięć wpłynęły 4 formularze przedsięwzięć, z których każde z nich zostało wpisane na listę przedsięwzięć podstawowych.

W dniu 25.12.2023 r. miało miejsce spotkanie, którego celem było wspólne wypracowanie wizji obszaru po procesie rewitalizacji.

Dyskusja dotyczyła stworzenia wizji jako obrazu przyszłości obszaru rewitalizacji. Podczas spotkania została wypracowana propozycja wizji wyprowadzania obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego, a także propozycje kierunków działań. Podczas spotkania zostały również omówione wszystkie zgłoszone przedsięwzięcia rewitalizacyjne do ujęcia w Gminnym Programie Rewitalizacji.

Konsultacje społeczne dotyczące projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030”.

W dniach od 26.02.2024 r. do 02.04.2024 r. trwają konsultacje społeczne dotyczące projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030” w następujących formach:

- Zbierania uwag, opinii i propozycji w formie papierowej lub elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który jest dostępny w formie papierowej w Urzędzie Gminy Żmudź oraz w formie elektronicznej na stronie Urzędu Gminy Żmudź www.zmudz.gmina.pl.

- Zbierania uwag ustnych od dnia 26.02.2024 r. do dnia 02.04.2024 r. w Urzędzie Gminy Żmudź, ul. Kasztanowa 22, pokój nr 1, w godzinach pracy Urzędu.
- Otwartego spotkania konsultacyjnego, które zaplanowane jest 18.03.2024 r. w godzinach 10.00-12.00 w Filii Środowiskowego Domu Samopomocy Wrzos” w Wołkowianach, z mieszkańcami Gminy Żmudź i innymi interesariuszami, którego celem jest prezentacja projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030, a także zebranie uwag i opinii.

Po zakończonych konsultacjach opracowany zostanie raport z przeprowadzonych konsultacji społecznych dotyczących projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030”.

Przez cały okres tworzenia programu rewitalizacji na stronie internetowej Urzędu Gminy zamieszczano najważniejsze informacje dotyczące postępu prac oraz możliwości włączenia się w proces rewitalizacji.

Istotnym dla powodzenia procesu rewitalizacji zagadnieniem było budowanie świadomości interesariuszy Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030 poprzez działania w sferze komunikacji społecznej. W ramach realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji partycypacja społeczna obejmowała działania o charakterze konsultacyjno-informacyjnym, które dotyczyły przygotowania dokumentu jak również przygotowania projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Na etapie wdrażania Programu Rewitalizacji przewiduje się wprowadzenie wielu działań związanych z komunikacją społeczną. Podstawowym elementem będzie publikowanie na stronie internetowej Urzędu Gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy bieżących informacji o stanie realizacji przedsięwzięć w ramach Programu Rewitalizacji.

Przewiduje się także prowadzenie cyklicznych badań jakościowych w formie ankiety elektronicznej oraz papierowej służącej badaniu aktualnych potrzeb i problemów na obszarze rewitalizacji oraz ocenie wskaźników stopnia realizacji celów rewitalizacji. W ramach zapewnienia aktywnego udziału różnych grup interesariuszy w procesie wdrażania i monitorowania

programu rewitalizacji przewiduje się także organizację otwartych spotkań sprawozdawczych z realizacji Programu Rewitalizacji oraz spotkań informujących i włączających społeczność w działania związane z realizacją projektów rewitalizacyjnych. Otwarte spotkania będą stanowiły możliwość wymiany wiedzy i dobrych praktyk z zakresu realizacji różnorodnych projektów oraz będą mogły służyć nawiązywaniu nowych partnerstw i wdrażania nowych pomysłów usprawniających realizację programu.

W celu efektywnego prowadzenia działań komunikacyjnych i partycypacyjnych wśród społeczności lokalnej planuje się realizację następujących aktywności:

- rozwój i aktualizacja zakładki na stronie Urzędu Gminy Żmudź dedykowanej rewitalizacji i wdrażaniu GPR, na której publikowane będą bieżące wiadomości o projektach i Programie,
- wykorzystanie mediów społecznościowych w zakresie komunikowania o realizacji projektów, jak i bieżących wiadomości,
- publikacja tekstów w mediach, m.in. na lokalnych portalach internetowych.

11. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GPR

11.1. Monitoring programu

Skuteczność działań podjętych w procesie rewitalizacji uzależniona jest od efektów, jakie zostaną osiągnięte szczególnie w wymiarze społecznym, dlatego niezmiernie ważne jest monitorowanie poprawy sytuacji w obrębie obszaru rewitalizowanego oraz poza tym obszarem. Poprawa sytuacji społecznej mieszkańców Gminy Żmudź będzie monitorowana poprzez ankiety i spotkania przeprowadzane po realizacji określonych przedsięwzięć. Pozwoli to zaobserwować zmiany, jakie nastąpiły w przestrzeni społecznej, świadomości mieszkańców oraz na terenie obszaru rewitalizacji i poza tym obszarem.

Istotnym elementem skutecznego prowadzenia procesu rewitalizacji jest system monitorowania oraz ocena realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030. Za wdrażanie i monitoring Gminnego

Programu Rewitalizacji odpowiadać będzie powołany zespół zadaniowy ds. Rewitalizacji. W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji wymaga nadzoru nad postępem prac oraz oceny podejmowanych działań. Istotną rolę w tym procesie pełni ewaluacja. Pozwala ona na obiektywną ocenę podejmowanych przez jednostki samorządu terytorialnego działań. Dostarcza informacji zwrotnych o efektach realizowanych przedsięwzięć, dzięki czemu umożliwia zwiększenie ich skuteczności i efektywności. Ewaluacja jest badaniem prowadzonym systematycznie podczas całego wieloletniego procesu rewitalizacji za pomocą zróżnicowanych metod i technik badawczych. Dzięki temu możliwe jest oszacowanie jakości prowadzonych działań i ich wpływu na społeczeństwo. Ewaluacja jest nie tylko narzędziem służącym do oceny realizowanych działań, ale także poprzez ustalanie związków między nakładami a końcowym rezultatem pozwala określić mechanizmy odpowiedzialne za powodzenie lub porażkę podjętych działań.

Monitoring Programu przejawia się w czterech płaszczyznach:

1. Monitorowanie podstawowych parametrów Gminnego Programu Rewitalizacji na etapie przyjęcia Programu oraz późniejszych jego aktualizacji.
2. Monitorowanie stopnia realizacji celów.
3. Monitorowanie skutków realizacji Programu poprzez analizę poziomu wskaźników wykorzystywanych na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji.
4. Bieżący monitoring poziomu wdrażania Programu – stopień realizacji poszczególnych projektów.

Monitoring procesu rewitalizacji stanowi procedurę systematycznego rejestrowania postępów procesu rewitalizacji na podstawie realizacji działań i powstawania produktów tych działań. Monitoring prowadzony w odniesieniu do realizowanych przedsięwzięć będzie polegał na pozyskiwaniu informacji na temat postępów z realizacji oraz kontroli założeń. Ponadto kontrolowane będą

aspekty finansowe przedsięwzięć w kontekście zapewnienia trwałości osiągniętych rezultatów.

Raport monitoringowy będzie przygotowywany corocznie przez zespół zadaniowy ds. Rewitalizacji we współpracy z Komitetem Rewitalizacji.

Sprawozdawczość za dany rok zostanie opracowana do 31 marca następnego roku kalendarzowego.

W ramach ewaluacji okresowej przeprowadzane będą następujące czynności:

1. Pracownik referatu merytorycznego lub kierownik jednostki organizacyjnej, odpowiedzialny za realizację danego zadania zapisanego w GPR, sporządza sprawozdanie z realizacji w formie karty zadań i ankiety ewaluacyjnej tego zadania, uwzględniające w szczególności poziom osiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji przedsięwzięcia oraz jego oddziaływanie na mieszkańców obszaru rewitalizacji.
2. Wypełnioną kartę zadania i ankietę ewaluacyjną za ubiegły rok pracownik referatu merytorycznego lub kierownik jednostki organizacyjnej przekazuje do zespołu zadaniowego ds. rewitalizacji.
3. Zespół zadaniowy ds. rewitalizacji przeprowadza badanie przy pomocy ankiety ewaluacyjnej wśród podmiotów prywatnych i publicznych (innych niż jednostki gminne). Badanie służy ocenie poziomu osiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji przedsięwzięcia oraz jego oddziaływanie na mieszkańców obszaru rewitalizacji.
4. Zespół zadaniowy ds. rewitalizacji sprawdza wypełnione karty zadań i ankiety ewaluacyjne pod względem kompletności informacji i w przypadku stwierdzenia uchybień, odsyła ją do właściwego kierownika referatu lub kierownika jednostki organizacyjnej w celu naniesienia poprawek.
5. Poprawnie wypełnione ankiety ewaluacyjne zostają skompletowane i poddane analizie.
6. Zespół zadaniowy ds. rewitalizacji na podstawie informacji zawartych w kartach zadań i ankietach ewaluacyjnych przygotowuje zbiorczy raport, który przekazuje Wójtowi Gminy Żmudź.

7. Wójt Gminy Żmudź zatwierdza raport i przekazuje go Komitetowi Rewitalizacyjnemu. Raport będzie stanowił podstawę sformułowania zaleceń na kolejne lata wdrażania GPR.
8. Komitet Rewitalizacyjny opiniuje raport i przekazuje swoje uwagi i zalecenie Wójtowi Gminy.
9. Wójt Gminy Żmudź po uzyskaniu opinii Komitetu Rewitalizacyjnego przekazuje go niezwłocznie Radzie Gminy.

11.2. Ocena skuteczności działań rewitalizacyjnych

Stałe monitorowanie procesów zachodzących w przestrzeni obszaru zdegradowanego daje możliwość rozpoznania kierunków oraz bieżących potrzeb interesariuszy rewitalizacji. Skuteczność procesu rewitalizacji jest możliwa do zweryfikowania dzięki ocenie realizacji przedsięwzięć naprawczych. Analiza zachodzących zmian pozwoli stwierdzić, czy skutecznie zostało wyeliminowane zjawisko degradacji i jego negatywne konsekwencje oraz czy w wyniku powadzonego procesu nie zaistniała konieczność skupienia się na problemach wcześniej niewystępujących.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030 podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Wójta przy pomocy zespołu zadaniowego ds. rewitalizacji co najmniej raz na 3 lata. Sporządzona ocena podlegać będzie zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz zostanie opublikowana na stronie BIP Urzędu Gminy Żmudź, zgodnie z art. 22 ustawy o rewitalizacji.

Tabela 29. Wskaźniki realizacji poszczególnych celów

Przedsięwzięcie	Wskaźniki produktu i rezultatu
Przebudowa budynku po byłej szkole podstawowej na potrzeby centrum usług społecznych w Leszczanach wraz z zagospodarowaniem terenu – etap I	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zmodernizowanych obiektów wykorzystywanych na cele społeczne (szt.), - powierzchnia terenów, którym nadano nowe funkcje (m²), - liczba osób korzystających ze

	<p>zmodernizowanego budynku (osoby/rocznie),</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba wydarzeń integrujących społeczność, zorganizowanych w obrębie terenów, którym nadano nowe funkcje (szt./rocznie).
<p>Przebudowa budynku po byłej szkole podstawowej na potrzeby centrum usług społecznych w Leszczanach wraz z zagospodarowaniem terenu – etap II</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zmodernizowanych obiektów wykorzystywanych na cele społeczne (szt.), - powierzchnia terenów, którym nadano nowe funkcje (m²), - liczba osób korzystających ze zmodernizowanego budynku (osoby/rocznie), - liczba wydarzeń integrujących społeczność, zorganizowanych w obrębie terenów, którym nadano nowe funkcje (szt./rocznie).
<p>Przebudowa budynku po byłej szkole podstawowej wraz z zagospodarowaniem zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum Wołkowiec oraz nad zalewem „Dębowy Las” w Wołkowiec</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zmodernizowanych obiektów wykorzystywanych na cele społeczne (szt.), - powierzchnia terenów, którym nadano nowe funkcje (m²), - liczba osób korzystających ze zmodernizowanego budynku (osoby/rocznie), - liczba wydarzeń integrujących społeczność, zorganizowanych w obrębie terenów, którym nadano nowe funkcje (szt./rocznie).
<p>Organizacja cyklu przedsięwzięć adresowanych do osób w wieku 60+ w obu podobszarach</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zorganizowanych przedsięwzięć dla seniorów (szt.),

obszaru rewitalizacji	- liczba seniorów biorących udział w cyklu przedsięwzięć (osoby/rocznie).
Organizacja cyklu przedsięwzięć adresowanych do osób w trudnej sytuacji życiowej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji	- liczba zorganizowanych cykli przedsięwzięć dla osób w trudnej sytuacji życiowej (szt.), - liczba osób w trudnej sytuacji życiowej biorących udział w cyklu przedsięwzięć (osoby/rocznie).
Organizacja cyklu przedsięwzięć dla osób z niepełnosprawnością i ich rodzin w podobszarze VI. Wołkowiany	- liczba zorganizowanych cykli przedsięwzięć na rzecz osób z niepełnosprawnością i ich rodzin (szt.), - liczba osób biorących udział w cyklu przedsięwzięć na rzecz osób z niepełnosprawnością i ich rodzin (osoby/rocznie).
Organizacja cyklu przedsięwzięć dla osób borykających się z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin	- liczba zorganizowanych przedsięwzięć na rzecz osób borykających się z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin (szt.), - liczba osób biorących udział w przedsięwzięciach na rzecz osób borykających się z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin (osoby/rocznie).
Organizacja cyklu przedsięwzięć ekologicznych w obrębie obu podobszarów obszaru rewitalizacji	- liczba zorganizowanych przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej (szt.), - liczba osób biorących udział w cyklu przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej (osoby/rocznie).
Organizacja cyklu przedsięwzięć z zakresu poprawy bezpieczeństwa	- liczba zorganizowanych przedsięwzięć na rzecz bezpieczeństwa (szt.), - liczba osób biorących udział w przedsięwzięciach na rzecz bezpieczeństwa (osoby/rocznie).

<p>Organizacja cyklu przedsięwzięć aktywizujących dla osób bezrobotnych w obu podobszarach obszaru rewitalizacji</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zorganizowanych cykli przedsięwzięć dla osób bezrobotnych (szt.), - liczba osób bezrobotnych biorących udział w cyklu przedsięwzięć (osoby/rocznie), - liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia, biorących udział w cyklu przedsięwzięć (osoby/rocznie), - liczba osób długotrwale bezrobotnych, biorących udział w cyklu przedsięwzięć (osoby/rocznie).
<p>Organizacja cyklu przedsięwzięć na rzecz rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zorganizowanych cykli przedsięwzięć na rzecz zakładania własnej działalności gospodarczej (szt.), - liczba osób biorących udział w cyklu przedsięwzięć na rzecz zakładania własnej działalności gospodarczej (osoby/rocznie).
<p>Przebudowa drogi gminnej 104999L Wołkowiany – Klesztów</p>	<ul style="list-style-type: none"> - długość przebudowanych/zmodernizowanych odcinków dróg gminnych (km), - liczba pojazdów przejeżdżających przez przebudowane/zmodernizowane odcinki dróg gminnych (szt./rocznie).
<p>Wspieranie działalności indywidualnych artystów, zespołów lokalnych, Kół Gospodyń Wiejskich z podobszarów obszaru rewitalizacji</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przedsięwzięć integrujących i aktywizujących lokalną społeczność, zorganizowanych przez indywidualnych artystów, zespoły regionalne, Koła Gospodyń Wiejskich z poszczególnych podobszarów obszaru rewitalizacji (szt./rocznie), - liczba uczestników przedsięwzięć integrujących i aktywizujących lokalną

	społeczność, zorganizowanych przez indywidualnych artystów, zespoły regionalne, Koła Gospodyń Wiejskich z poszczególnych podobszarów obszaru rewitalizacji (osoby/rocznie)
Podnoszenie poziomu wiedzy mieszkańców o tradycji i kulturze Gminy Żmudź i obszaru rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> - liczba wydarzeń z zakresu popularyzacji wiedzy mieszkańców o tradycji, historii i kulturze Gminy Żmudź oraz poszczególnych podobszarów obszaru rewitalizacji (szt./rocznie), - liczba uczestników wydarzeń z zakresu popularyzacji wiedzy mieszkańców o tradycji, historii i kulturze Gminy Żmudź oraz poszczególnych podobszarów obszaru rewitalizacji (osoby/rocznie)
Wspieranie działalności organizacji pozarządowych działających w sferze społecznej	<ul style="list-style-type: none"> - liczba inicjatyw integrujących i aktywizujących lokalną społeczność (szt./rocznie), - liczba wdrożonych innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych (szt./rocznie), - liczba uczestników inicjatyw integrujących i aktywizujących lokalną społeczność (osoby/rocznie), - liczba osób objętych wdrożonymi innowacyjnymi rozwiązaniami problemów społecznych (osoby/rocznie)
Organizacja zajęć hobbystycznych dla różnych grup odbiorców w obrębie obszaru rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zajęć hobbystycznych, zrealizowanych we współpracy z organizacjami i instytucjami kultury (szt./rocznie), - liczba uczestników zajęć hobbystycznych, zrealizowanych we współpracy z organizacjami i instytucjami kultury (osoby/rocznie)

Wspólne dbanie o zieleń publiczną	<ul style="list-style-type: none"> - liczba inicjatyw integrujących i aktywizujących lokalną społeczność (szt./rocznie), - liczba uczestników inicjatyw integrujących i aktywizujących lokalną społeczność (osoby/rocznie)
Promocja podejmowania i realizacji inicjatyw gospodarczych w sferze pozarolniczej, w tym w branży turystycznej	<ul style="list-style-type: none"> - liczba działań promujących podejmowanie i realizację inicjatyw gospodarczych w sferze pozarolniczej (szt./rocznie), - liczba zrealizowanych inicjatyw gospodarczych w sferze pozarolniczej (szt./rocznie)
Promocja podobszarów obszaru rewitalizacji jako miejsca atrakcyjnego turystycznie	<ul style="list-style-type: none"> - liczba działań promujących podobszary obszaru rewitalizacji jako miejsca atrakcyjne turystycznie (szt./rocznie), - liczba turystów odwiedzających podobszary obszaru rewitalizacji (osoby/rocznie)

Źródło: Opracowanie własne

Ocena postępu celów strategicznych i wskaźników diagnostycznych będzie dokonywana raz do roku. Natomiast gromadzenie wskaźników bezpośrednio związanych z realizacją konkretnych projektów będzie następowało w systemie ciągłym i będzie związane z momentem zakończenia tych projektów. Powyższe dane będą prezentowane w postaci raportu. Kolejnym etapem monitoringu wdrażania GPR jest analiza zebranych danych. Analizy dokonuje Komitet Rewitalizacji, który w przypadku stwierdzonych opóźnień w harmonogramie, braku zadowalających efektów formułuje rekomendacje bądź propozycje działań naprawczych. Wnioski z przeprowadzonego monitoringu mogą być podstawą do wprowadzenia zmian do GPR. Formalną podstawą do wprowadzenia zmian w GPR będzie uchwała Rady Gminy Żmudź.

11.3. System wprowadzania modyfikacji do programu

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w Programie w przypadkach uzasadnionych. W momencie, gdy Wójt Gminy Żmudź wraz z zespołem zadaniowym ds. rewitalizacji w porozumieniu z Komitetem Rewitalizacji zidentyfikują konieczność modyfikacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030, Wójt występuje do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku należy załączyć opinię, że Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żmudź wymaga aktualizacji wraz z oceną aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. Ewentualna zmiana Gminnego Programu Rewitalizacji następuje w trybie, w jakim został on uchwalony.

12. ZMIANY W UCHWAŁACH DOTYCZĄCYCH ZASOBU MIESZKANIOWEGO GMINY I ZASAD WYNAJMOWANYCH LOKALI W TYM ZASOBIE

Zaplanowane w GPR przedsięwzięcia nie rodzą konieczności wprowadzenia zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy o ochronie praw lokatorów.

Gmina Żmudź posiada następujące uchwały:

- nr V/46/2019 Rady Gminy Żmudź z dnia 26 lutego 2019 r. w sprawie uchwalenia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Żmudź na lata 2019-2023,
- nr VI/60/2019 Rady Gminy Żmudź z dnia 19 marca 2019 r. zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Żmudź na lata 2019-2023

Zaplanowane w GPR przedsięwzięcia nie rodzą konieczności wprowadzenia zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy o ochronie praw lokatorów.

13. ZMIANY W UCHWALE W SPRAWIE WYZNACZANIA SKŁADU ORAZ ZASAD DZIAŁANIA KOMITETU REWITALIZACJI

Gmina Żmudź podjęła uchwałę w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Żmudź bezpośrednio przed uchwaleniem Gminnego Programu Rewitalizacji – w tej sytuacji nie występuje konieczność dokonywania zmian ww. uchwale.

14. SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI

W Gminnym Programie Rewitalizacji nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 Ustawy o rewitalizacji z dnia października 2015 r.

15. SPOSÓB REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Gminny Program Rewitalizacji nie wymaga wprowadzenia zmian w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030 nie wymaga uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa

w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

16. PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH OBSZARU REWITALIZACJI

Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych stanowią załącznik nr 1 do Gminnego programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030.

SPIS TABEL

Tabela 1. Wynik przeprowadzonej delimitacji i diagnozy obszaru zdegradowanego	13
Tabela 2. Powierzchnia i liczba ludności obszaru rewitalizacji	16
Tabela 3. Podział Gminy Żmudź na jednostki urbanistyczne	19
Tabela 4. Wyniki badania ankietowego – ocena obecnego poziomu rozwoju podobszarów obszaru rewitalizacji	64
Tabela 5. Podsumowanie analizy zjawisk negatywnych	68
Tabela 6. Kierunki rozwoju i cele operacyjne zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Żmudź na lata 2022-2030 wpisujące się w cele Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030	76
Tabela 7. Cele strategiczne i cele szczegółowe zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żmudź na lata 2020-2028 wpisujące się w cele Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030	79
Tabela 8. Potrzeby lokalnych społeczności podobszarów obszaru rewitalizacji w kontekście zidentyfikowanych problemów	83
Tabela 9. Cele Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmudź na lata 2023-2030	86
Tabela 10. Powiązania kierunków działań z celami oraz wynikającymi z nich potrzebami	90
Tabela 11. Podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne: Przebudowa budynku po byłej szkole podstawowej na potrzeby centrum usług społecznych w Leszczanach wraz z zagospodarowaniem terenu – etap I	97
Tabela 12. Podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne: Przebudowa budynku po byłej szkole podstawowej na potrzeby centrum usług społecznych w Leszczanach wraz z zagospodarowaniem terenu – etap II	102
Tabela 13. Podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne: Przebudowa budynku po byłej szkole podstawowej wraz z zagospodarowaniem zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum Wołkowian oraz nad zalewem „Dębowy Las” w Wołkowianach	106
Tabela 14. Podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne: Organizacja cyklu przedsięwzięć adresowanych do osób w wieku 60+ w obu podobszarach obszaru rewitalizacji	112
Tabela 15. Podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne: Organizacja cyklu przedsięwzięć adresowanych do osób w trudnej sytuacji życiowej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji	115

Tabela 16. Podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne: Organizacja cyklu przedsięwzięć dla osób z niepełnosprawnością i ich rodzin w podobszarze VI. Wołkowiany	117
Tabela 17. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne: Organizacja cyklu przedsięwzięć dla osób borykających się z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin.....	120
Tabela 18. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne: Organizacja cyklu przedsięwzięć ekologicznych w obrębie obu podobszarów obszaru rewitalizacji	122
Tabela 19. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne: Organizacja cyklu przedsięwzięć z zakresu poprawy bezpieczeństwa	125
Tabela 20. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne: Organizacja cyklu przedsięwzięć aktywizujących dla osób bezrobotnych w obu podobszarach obszaru rewitalizacji	127
Tabela 21. Organizacja cyklu przedsięwzięć na rzecz rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej w obu podobszarach obszaru rewitalizacji	130
Tabela 22. Podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne: Przebudowa drogi gminnej 104999L Wołkowiany – Klesztów	132
Tabela 23. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	136
Tabela 24. Spójność projektów z celami strategicznymi Gminnego Programu Rewitalizacji	151
Tabela 25. Projekty odpowiadające celom rewitalizacji zrealizowane przez Gminę Żmudź	154
Tabela 26. Szacunkowe ramy finansowe programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych dla projektów podstawowych	159
Tabela 27. Szacunkowe ramy finansowe programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych dla pozostałych dopuszczalnych projektów	162
Tabela 28. Harmonogram zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji	169
Tabela 29. Wskaźniki realizacji poszczególnych celów	180

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej dla kobiet i 65 lat i więcej dla mężczyzn) (na 1000 mieszkańców)	25
Wykres 2. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej dla kobiet i 65 lat i więcej dla mężczyzn) (na 1000 mieszkańców)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej.....	26

Wykres 3. Liczba osób bezrobotnych w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)	27
Wykres 4. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba osób bezrobotnych w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej	28
Wykres 5. Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)	29
Wykres 6. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej.....	30
Wykres 7. Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców).....	31
Wykres 8. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej	32
Wykres 9. Liczba osób długotrwale bezrobotnych w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)	33
Wykres 10. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba osób długotrwale bezrobotnych w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej.....	34
Wykres 11. Liczba osób objętych świadczeniami GOPS ogółem w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców).....	35
Wykres 12. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba osób objętych świadczeniami GOPS ogółem w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej	36
Wykres 13. Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu ubóstwa w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców).....	37
Wykres 14. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu ubóstwa w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej	38
Wykres 15. Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)	39

Wykres 16. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej.....	40
Wykres 17. Liczba przyznanych świadczeń z tytułu zaburzeń psychicznych w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców).....	41
Wykres 18. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba przyznanych świadczeń z tytułu zaburzeń psychicznych w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej	42
Wykres 19. Liczba przestępstw popełnionych w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)	43
Wykres 20. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba przestępstw popełnionych w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku (na 1000 mieszkańców)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej	44
Wykres 21. Liczba przedsiębiorstw wg stanu na marzec 2022 roku (na 1000 mieszkańców)	45
Wykres 22. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba przedsiębiorstw (na 1000 mieszkańców)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej	46
Wykres 23. Liczba gospodarstw rolnych wg stanu na marzec 2022 roku (na 1000 mieszkańców).....	47
Wykres 24. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba gospodarstw rolnych wg stanu na marzec 2022 roku (na 1000 mieszkańców)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej	48
Wykres 25. Wyroby azbestowe pozostałe do unieszkodliwienia w kg/km ² powierzchni w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku	49
Wykres 26. Porównanie wartości wskaźnika „Wyroby azbestowe pozostałe do unieszkodliwienia w kg/km ² powierzchni w poszczególnych obszarach w Gminie Żmudź w 2020 roku” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej	50
Wykres 27. Długość dróg gminnych wymagających remontu w Gminie Żmudź w 2020 roku (km/km ² powierzchni)	51
Wykres 28. Porównanie wartości wskaźnika „Długość dróg gminnych wymagających remontu w Gminie Żmudź w 2020 roku (km/km ² powierzchni)” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej	52
Wykres 29. Liczba pustostanów na km ² powierzchni Gminy Żmudź	53
Wykres 30. Porównanie wartości wskaźnika „Liczba pustostanów na km ² powierzchni Gminy Żmudź” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej.....	54
Wykres 31. Budynki, obiekty, miejsca, które pełniły funkcje społeczne a obecnie ulegają degradacji na km ² powierzchni Gminy Żmudź..	55

Wykres 32. Porównanie wartości wskaźnika „Budynki, obiekty, miejsca, które pełniły funkcje społeczne a obecnie ulegają degradacji na km² powierzchni Gminy Żmudź” dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej..... 56

SPIS MAP

Mapa 1. Obszary zdegradowane w Gminie Żmudź	14
Mapa 2. Obszar rewitalizacji w Gminie Żmudź	17
Mapa 3. Podział Gminy Żmudź na obszary	20
Mapa 4. Obszar II	21
Mapa 5. Obszar VI	22

ZAŁĄCZNIKI

1. Mapa pokazująca podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych (mapa I-III).